

UNIVERZITA KARLOVA
HUSITSKÁ TEOLOGICKÁ FAKULTA

Historický vývoj, současnost a perspektivní trendy vývoje neziskového sektoru v České republice

**Historical Development, The Present and Prospective Development
Trends of Nonprofit Organisations in the Czech Republic**

Diplomová práce

Vedoucí práce:

doc. Ing. Pavlu Krpálkovi, CSc.

Autor práce:

Bc. Kateřina Mlezivová

Praha 2021

Poděkování

Chtěla bych poděkovat především doc. Ing. Pavlu Krpálkovi, CSc. za vedení této diplomové práce. Jeho trpělivý a motivující přístup mě provázel celou diplomovou prací a velmi mu za něj děkuji. Dále bych chtěla poděkovat všem, kteří se zapojili do výzkumu k této práci a všem, kteří mi podali svou pomocnou ruku a přispěli k sepsání této práce. Moje velké díky také patří моým rodičům, bez kterých bych se takhle daleko nikdy nedostala.

Prohlašuji, že jsem předkládanou diplomovou prací „Historický vývoj, současnost a perspektivní trendy vývoje neziskového sektoru v České republice“ vypracovala samostatně. Dále prohlašuji, že všechny použité prameny a literatura byly řádně citovány a že tato práce nebyla využita k získání jiného nebo stejného titulu.

V Praze dne 15. 07. 2021

Bc. Kateřina Mlezivová

Anotace

Tato diplomová práce nese název „Historický vývoj, současnost a perspektivní trendy vývoje neziskového sektoru v České republice“ a zabývá se neziskovým sektorem, pro který v České republice máme i další názvy jako třetí sektor či občanská společnost.

Teoretická část se dělí na tři oddíly, zabývající se historií, současností a budoucími trendy neziskového sektoru v České republice.

První oddíl se zabývá historickým obdobími První republiky a Československé socialistické republiky. Druhý popisuje současnou problematiku a právní legislativu neziskového sektoru v České republice. A závěrem teoretická část pojednává o perspektivních trendech, kdy jsou zde vypsány jednotlivé trendy, které se v neziskovém sektoru mohou objevit.

V praktické části se práce věnuje výzkumu kvantitativnímu i kvalitativnímu, který mapuje historický vývoj a současný stav neziskových organizací. Dále se zabývá otázkou, jak vidí vedoucí pracovníci těchto organizací trendy, o kterých odborníci mluví jako o možné budoucnosti neziskového sektoru.

Klíčová slova

Nezisková organizace, třetí sektor, občanská společnost, budoucnost, minulost, současnost, trend

Annotation

This diploma thesis is called "Historical development, present and prospective trends in the development of non-profit organisations in The Czech Republic" and addresses the non-profit sector, for which we have in the Czech Republic other names such as the third sector or civil society.

The theoretical part of this thesis is divided into three parts: the history, the present and the future of trends of the non-profit sector in the Czech Republic.

The part dealing with the history of the non-profit sector covers the Austria-Hungary period, the First Republic and the period during the communist regime. Another part covering the present describes the current issues and legislation of the non-profit sector in the Czech

Republic. Finally, in part dealing with the prospective trends, there are individually listed the trends that might appear in the future.

The practical part covers the quantitative and qualitative research, which maps the historical development and the current state of organisations, and how the leaders of organisations see the trends that experts talk about as a possible future of the non-profit sector.

Keywords

Non-profit organisation, Third sector, Civil society, Future, Past, Present, Trend

Obsah	
Úvod.....	1
1 Historický vývoj neziskového sektoru.....	2
1.1 Historie sdružování.....	2
1.2 Historie neziskového sektoru v českých zemích	2
1.2.1 Od roku 1811.....	2
1.2.2 Období obrozenectví 1780–1900.....	3
1.2.3 Vznik samostatného státu v roce 1918	4
1.2.4 Období od roku 1939 do roku 1970	4
1.2.5 Období od roku 1970	5
1.2.6 Období od roku 1990	7
1.3 Světový zájem	8
2 Neziskový sektor v současnosti	9
2.1 Výklad pojmu	9
2.2 Občanská společnost	10
2.2.1 Neobčanský sektor.....	12
2.3 Změny v neziskovém sektoru	12
2.4 Typologie.....	13
2.5 Otázky vzniku neziskového sektoru	13
2.6 Názvosloví a terminologie.....	14
2.7 Sektorový model.....	15
2.7.1 Vznik a registrace	15
2.7.2 Veřejné neziskové organizace.....	16
2.7.3 Soukromé neziskové organizace	17
2.8 Spolky.....	18
2.9 Ústavy.....	18
2.10 Obecně prospěšné společnosti	19
2.11 Nadace a nadační fondy.....	19
2.12 Sociální družstvo	20
2.13 Další formy neziskových organizací	20
2.13.1 Registrované církve a náboženské společnosti.....	20
2.13.2 Politické strany a politická hnutí	21
2.13.3 Společenství vlastníků jednotek.....	21
2.13.4 Profesionální komory	21
2.13.5 Veřejné vysoké školy.....	21

2.13.6	Honební společenstva	22
2.13.7	Zájmová sdružení právnických osob	22
2.13.8	Obchodní korporace.....	22
2.14	Majetkové vztahy a formy nabytí majetku organizací v neziskovém sektoru.....	22
3	Perspektivní trendy neziskového sektoru.....	24
3.1	Občanský sektor	24
3.2	Problémy současného neziskového sektoru	25
3.3	Trendy	25
3.4	Trend poklesu organizované participace	26
3.5	Trend setrvalé ztráty členství.....	26
3.6	Konec samostatného neziskového sektoru	27
3.7	Trend proměny servisních organizací v prodlouženou ruku státu	27
3.8	Trend individualizace občanských aktivit	27
3.9	Trend nástupu virtuálního aktivismu	28
4	Empirická část.....	30
4.1	Cíl výzkumu	30
4.2	Metodika sběru dat	31
4.3	Operacionalizace a výzkumné otázky	31
4.4	Etické zásady výzkumu.....	31
4.5	Limity výzkumu	31
4.6	Hlavní výzkumná otázka	32
4.7	Vedlejší výzkumné otázky	32
4.8	Hypotézy	32
4.9	Průběh šetření	33
4.10	Sestavení otázek do dotazníku	33
4.11	Interpretace dat.....	36
	Závěr šetření.....	69
5	Výstupy kvalitativního výzkumu.....	85
5.1	Potřeba sdružování	85
5.2	Problémy neziskového sektoru.....	85
5.3	Historie neziskového sektoru	86
5.3.1	Trend poklesu organizované participace	86
5.3.2	Trend setrvalé ztráty členství.....	86
5.3.3	Trend konce samostatného neziskového sektoru	86
5.3.4	Trend proměny servisních organizací v prodlouženou ruku	87

5.3.5	Trend individualizace občanských aktivit.....	87
5.3.6	Virtuální aktivismus.....	87
	Závěr	88
	Diskuse.....	88
	Seznam použité literatury	90
	Abstrakt.....	95
	Abstract.....	95

Seznam zkratk

NNO – Nestátní nezisková organizace

NOZ – Nový občanský zákoník

OZ – Občanský zákoník

O.S. – Občanské sdružení

O.P.S. – Obecně prospěšná společnost

Z.S. – Zapsaný spolek

Úvod

Tato diplomová práce se věnuje vývoji neziskového sektoru na našem území ve vybraných historických obdobích. Téma jsem si zvolila proto, protože mě zajímala problematika neziskového sektoru, zejména jakým způsobem se rozvíjel na našem území a co jeho vzniku předcházelo.

Neziskový sektor, jak ho známe na území dnešní České republiky, za dvě stě let své existence prošel velkým vývojem. Svou cestu započal ještě za Rakouského císařství a prošel dvěma světovými válkami, obdobím nebývalého rozkvětu za První republiky a dobou komunistického režimu, kdy téměř vymizel a fungoval na pokraji ilegality, ale také stál na začátku Sametové revoluce a přispěl ke vzniku demokratické České republiky.

Neziskový sektor je často považován za lepidlo společnosti. Mezi sektorem státním, obchodním a sektorem rodiny funguje jako spojnice, která všechny tyto sektory propojuje a spojuje v jeden fungující organismus.

Ačkoli v českém jazyce nemáme pro neziskový sektor jasné pojmenování, v této diplomové práci budu používat výraz neziskový sektor i pro občanský sektor a třetí sektor. Všechna pojmenování jsou výrazem pro jeden sektor, ačkoli definice jednotlivých pojmenování se mírně odlišují.

V praktické části této práce jsem zkoumala, jakým vývojem si procházely a procházejí neziskové organizace a kam směřuje neziskový sektor jako celek.

1 Historický vývoj neziskového sektoru

Sdružování má tradici tisíce let a všechny typy společenství měly určitý druh veřejně prospěšného sdružování. (Boukal, 2009)

1.1 Historie sdružování

Takzvané fundace (současná legislativa se k tomuto termínu vrátila), neboli nadace, vznikaly již ve starém Římě. Jejich cílem byla podpora mladých umělců. Později se pod vlivem křesťanství zásadním milníkem neziskového sektoru staly špitály, někdy také nazývané hospitály. Jejich původní myšlenka byla, že se zde budou ubytovávat poutníci do svaté země, nicméně později došlo i na ubytování chudých a především nemocných. Špitály se objevovaly hlavně při klášterech, a to přibližně od 12. století, jejich chod zajišťovaly řeholnice a mniši. Pro české země je v souvislosti se špitály známá hlavně svatá Anežka Česká. (Boukal, 2009)

1.2 Historie neziskového sektoru v českých zemích

Činnost, kterou bychom dnes označili za nadační činnost, existuje v českých zemích již od středověku. (Skovajsa, 2010)

1.2.1 Od roku 1811

Původní myšlenka, ze které vykryštoval neziskový sektor, byla nejprve zaštitěna církví. V 18. století ale započal proces sekularizace, a to jako důsledek Josefských reforem státu. Ačkoli původní myšlenka neziskových spolků vznikla z křesťanství, v 19. století se od něj odvrací. V roce 1811 byl vydán Obecný zákoník rakouský, který zůstal v platnosti až do roku 1950 a dal vzniknout základu takzvané právnické neziskové osoby. V paragrafu 26 tento zákoník ustanovuje právnické osoby jako: *„Práva členů dovolené společnosti mezi sebou, jsou určenou smlouvou, anebo účelem zvláštními předpisy pro ně. V poměru proti jiným mají dovolené společnosti zpravidla stejná práva jako jednotlivé osoby. Nedovolené společnosti jako takové nemají práv, ani proti jiným a jsou nezpůsobilé nabývati práv. Nedovolené společnosti jsou pak ty, které politickými zákony jsou zvláště zapovězeny, anebo odporují bezpečnosti, veřejnému pořádku, anebo dobrým mravům.“* (§ 26 JGS Nr. 946/1811) Takové právnické osoby za Rakouska a První republiky figurovaly hlavně u nadací, fondů a ústavů. Nadace spadala pod právnické osoby práva soukromého, kdežto fondy a ústavy spadaly do správy veřejné. (Škarabelová, 2002)

1.2.2 Období obrozenectví 1780–1900

Spolu s obrozenectvím dorazily také obrozenecké spolky. (Škarabelová, 2002) V 19. století církevní podstata už neodpovídala společenskému nastavení, společnost ji tak odmítla následovat a vyhraňovat se začala také proti rakouskouherské monarchii – přicházely tedy první osvícenské tendence. Světský stát ale dále měl velký význam a jeho vrchol zaznamenáváme zejména během vlády Marie Terezie (1740–1780) a jejího syna Josefa II. (1780–1790). (Boukal, 2009) V tomto období vznikalo velké množství spolků s různým zaměřením, od uměleckých jako byla třeba Společnost svobodného umění v Království českém, založena roku 1770, nebo Sbor pro zřízení Českého Národního divadla v Praze, založený v roce 1850, přes sportovní spolky, jako byl Pražský Sokol založený roku 1861. Také vznikaly více regionální spolky, které se zaměřovaly na osvětu, okrašlovací a charitativní činnost. V roce 1867 s vydáním Spolkového zákona se k nim přidaly i nově legální studentské a dělnické spolky. Byly zakládány konzumní spolky, hasičské sbory, spolky baráčníků a spolky pěvecké, čtenářské, či sportovní, ale také voličské a občanské. Po roce 1890 začínají také vznikat radikalizované dělnické odbory. Ačkoli české území zabíralo menší část rakouské monarchie, vznikalo zde až 40 % celkového počtu neziskových institucí Rakouska-Uherska. (Škarabelová, 2002)

Zároveň se vznikem spolků docházelo ze strany rakouského státu k jejich důsledné kontrole. Jako příklad poslouží povinnost státních zaměstnanců přísahat, že nebudou členy tajného spolku. Kvůli novému trendu vznikaly také zákony, které spolky upravovaly, v roce 1843 byl vydán Dekret dvorské kanceláře a v roce 1852 Spolkový zákon č. 253/1852 - ten vyšel v době Bachova absolutismu a obsahoval body, které umožňovaly vznik spolků s dobrovolným členstvím. (Boukal, 2009)

Pražský spolkový úřad zaznamenával od roku 1860 vznik deseti spolků ročně. O deset let později bylo již číslo dvakrát vyšší. V roce 1890 bylo ročně zakládáno desetkrát více spolků než v roce 1860. Jako zajímavost můžeme poukázat na vznik ženských spolků, tedy jisté prvotní formy feministických hnutí v českých zemích. Jako příklad poslouží Americký klub dam, vzniklý roku 1865, za přispění Vojty Náprstka a Karolíny Světlé. Další významná žena české historie, Eliška Krásnohorská zase stála u vzniku Spolku pro ženské studium Minerva v roce 1890. Společně s ženskými spolky k nám ze zahraničí přicházely například dobrovolné hasičské sbory.

Model fungování spolků za Rakouska-Uherska nyní souhrnně nazýváme korporativistický model. Tento model popisuje hlavně situaci mezi státem, který se pokoušel vylepšit sociální postavení dělnické třídy, a církevními charitativními organizacemi, které k tomu využíval. Postupem času ale ve společnosti narůstala stále větší nevůle vůči rakouskému zřízení a občanská společnost ve výsledku zastávala práci, kterou stát nedokázal pokrýt. Tendence občanů směřovat k sebeorganizaci nezávisle, nebo dokonce navzdory státu, postupně zesilovala, a nakonec můžeme popsat přerod korporativistického modelu v liberální model. (Sklovajsa, 2010)

1.2.3 Vznik samostatného státu v roce 1918

V roce 1918 došlo ke vzniku samostatného státu a s tím k výrazné změně politického systému z původní monarchie na demokratický stát. Nový systém dovolil vzniknout velkému množství dobrovolných soukromých iniciativ. (Škarabelová, 2002) Vlivem stále se rozšiřujících počtů spolků a občanských aktivit se odvětví stávalo stále více organizovaným a zároveň pestřejším, a to jak v oblastech, kterým se věnovalo, tak v rozsahu společenských vrstev, věku členů, nebo etnik, které se do pomoci zapojovaly. (Sklovajsa, 2010)

Mezi nová zaměření spolků se řadila sociální péče, vzdělávání, péče o děti a mládež nebo péče o přírodu. Vznikaly také dříve zcela zakázané spolky, nové církve a náboženská hnutí. Nové spolky měly především polooficiální povahu a velké rozpětí povinností a pravomocí. Jako příklad můžeme uvést Masarykovu ligu TBC. Celkově se charitativní práci a obecně péči o chudé věnovalo oproti době Monarchie daleko více organizací, roku 1930 to bylo celkem 5140 spolků zabývajících se sociální péčí a k tomu 1540 ústavů. (Škarabelová, 2002) Během tohoto období se stále pohybujeme v oblasti liberálního modelu. (Sklovajsa, 2010)

1.2.4 Období od roku 1939 do roku 1970

V roce 1939 byl vyhlášen Protektorát Čechy a Morava a všechny dobrovolné soukromé iniciativy a spolky spadly pod činnost Národního souručenství pro mládež v rámci kuratoria. (Škarabelová, 2002) Protektorát Čechy a Morava a důsledky jeho vzniku stály za drastickým útlumem sdružování. Byly nastaveny nové podmínky, které demokratické nastavení První republiky prakticky úplně zrušily a zrušeny byly i dosavadní zákony o ochraně lidských práv a svobod. Nacionální socialismus se sice ve svém počátku z podobného spolkového sdružení zrodil, konkrétně se považoval za lidové hnutí, ovšem

v době, kdy byl ustanoven Protektorát již nic z toho nepřipomínal. Důsledně potlačoval veškerá demokratická občanská hnutí i německá demokratická sdružení. Téměř polovina ze všech 9000 pražských spolků byla zrušena. Organizace shromažďovacího charakteru spadla pod důslednou kontrolu Národní odborové ústředny a podobných úředních svazů. (Sklovajsa, 2010) Mezi lety 1945–1948 se objevovaly tendence soukromou dobrovolnou iniciativu obnovit. Dobrovolné organizace od roku 1948 nově spadaly pod stranickou Národní frontu, na kterou dohlížely výbory komunistické strany. (Škarabelová, 2002)

V roce 1951 byl starý zákon O právu spolčovacím nahrazen zákonem O dobrovolných organizacích a shromážděních č. 68/1951. Ten přinesl změny hlavně v pojetí spolků. Spolky, jak byly chápány dříve, přestaly existovat a přestalo se i užívat slovo spolek. Nahradily je organizace v souladu s ústavou podle lidového demokratického zřízení, které podléhalo demokratickému centralismu. Již existující spolky, jako například Československý červený kříž, se staly společenskými organizacemi. (Boukal, 2009)

Zákon č.68/1951 Sb. dále udělal sdružovací organizace z masivních celostátních sdružení, které kontroloval stát a úzce mu podléhaly. (Sklovajsa, 2010) Mezi takové společenské organizace patřilo například Revoluční odborové hnutí, Jednotné svazy zemědělců, Československý svaz mládeže, či Československý svaz žen. Ačkoli byla participace dobrovolná, pro režim byla účast v těchto organizacích zásadní, proto občany ke členství prakticky nutil. Z tohoto vzniká nový pojem – dobrovolně povinné členství. (Boukal, 2009) Veškeré dnes svobodné projevy občanské společnosti, jako jsou demonstrace, petice anebo stávky byly legislativou zrušeny. (Navrátil, Pospíšil 2012)

Zajímavý obrat od tohoto trendu centralizovaných státem řízených a nařízených organizací vidíme mezi lety 1967 a 1968. Mezi první vlašťovky takzvaného Pražského jara patřilo obnovení Junáka a snahy o obnovení Sokola. Vznikaly studentské spolky, proběhla veřejná sbírka na projekt SOS Dětské vesničky. Dokonce byla utvořena i politická uskupení, jako byl například Klub bývalých politických vězňů K 231. Bohužel nic z toho nemělo dlouhého trvání a po sovětské invazi do českých zemí roku 1968 byly všechny tyto nově vzniklé, nebo vznikající organizace úplně zrušeny – nastalo období normalizace, kdy o vzniku nových spolků občanského sektoru nemohla být řeč. Navíc členové politických hnutí jako bylo Hnutí revoluční mládeže byli perzekuováni. Období mezi lety 1939 a 1970 můžeme zařadit do sociálně demokratického modelu. (Sklovajsa, 2010)

1.2.5 Období od roku 1970

Od roku 1970 vznikaly organizace, které měly úplně jiné cíle, a to ve formě petičních iniciativ. Jejich zaměření bylo prosazování lidských práv, občanských svobod, alternativní kultura, nebo životní prostředí. Tyto občanské iniciativy, například Charta 77, byly od svého vzniku nelegální a stíhané režimem. Tento trend se ale úplně zastavit nepodařilo, naopak. Vznikaly další iniciativy, které se začaly zabývat specifickými tématy a stávaly se stále více politickými. Před rokem 1989 se již neoficiálně dělily na iniciativy ekologické, právní, lidsko-právní, mírové a iniciativy mezinárodních vztahů. Zatímco byly stále pronásledovány, iniciativy si postupně tvořily pevné členské základny, politické ideje a struktury. Tato aktivita nakonec vyvrcholila v roce 1989. (Škarabelová, 2002)

Před rokem 1989 také vzniklo několik organizací, které by se za neziskové organizace daly dnes považovat, a to například ekologické organizace jako Brontosaurus, turistické nebo kulturní kluby. (Müller, 2002) Vznikají hlavně proto, že režim sám nebyl schopen zabránit všem společenským aktivitám, které se svévolně formovaly. Mezi oficiální mocí a společností se v jakémisi meziprostoru formovaly zejména ekologické organizace, které poskytovaly členům možnost vykonávat společensky prospěšnou činnost a absentovaly politické názory. (Sklovajsa, 2010) Organizace, jejichž vznik a funkce byla na hraně ilegality, nazýváme semi-ilegální organizace, a můžeme mezi ně zařadit například již výše zmíněnou Chartu 77 nebo Výbor na ochranu nespravedlivě stíhaných, na kterých se po roce 1989 stavělo jako na základech pro znovuoobnovení neziskového sektoru v České republice. (Müller, 2002) Charta 77 je do dnes jednou z nejvýznamnějších organizací vznikajících na hraně ilegality své doby. Do konce roku 1989 byla podepsána téměř 2000 signatáři a pro historii České republiky má velký význam.

Dne 19.11. 1989 vzniklo další z velmi významných organizací, a to Občanské fórum. To si za svůj cíl vzalo boj proti komunistickému režimu a časem se z něj vyvinulo několik politických stran. (Sklovajsa, 2010) Mezi ty patří například Organizace občanské společnosti, do které se sdružovali disidenti, opozice a opoziční lídři, a která ve velkém přispěla ke spuštění Sametové revoluce. (Navrátil, Pospíšil, 2012)

Pojem občanská společnost se kolem roku 1970 začal šířit mezi „opozicí“ tehdejšímu režimu, jako ideál, o kterém se v západních zemích nepochybovalo, ale zde absentoval. Opoziční byl tento pojem hlavně k všeobecnému státnímu monopolu, autoritářské kontrole. (Müller, 2003) Debata o občanské společnosti probíhala hlavně mezi členy opozice režimu a v letech 1970 dala vzniknout třem konceptům. Jedná se o koncepty podle Tesaře (1977), Bendy (1978), a Havla (1978).

Na koncept podle Tesaře reagoval v roce 1998 John Keane, významný teoretik, který se zajímal o občanskou společnost v západním světě. (Navrátil, Pospíšil 2012) Tesařův koncept považuje občanskou společnost za nejlepší způsob, jakým zabránit vzniku totality či diktatury ve státech. Obecně jeho koncept bere občanskou společnost za nástroj v boji proti „masovým demagogiím“. (Tesař, 2018)

Koncept podle Benda vnímá občanskou společnost jako čistě morální koncept, na rozdíl od Havla a Patočky, kteří měli občanskou společnost jako morální a občanský koncept. Ve svém článku Paralel polis Benda popisuje občanský sektor jako paralelu k sektoru státnímu a obchodnímu. (Benda, 1991)

Třetím konceptem je koncept podle Havla, který ve své eseji kritizoval hlavně manipulativní techniky státu v době normalizace, a představil zde svůj koncept anti-politika, který hledá „přirozený svět, přirozený jazyk a brání autentickou lidskou identitu“. Jeho představa vedení počítala s existencí občanské společnosti, občanské angažovanosti jedinců, jejich organizací a jejich zástupců. (Havel, 1989)

1.2.6 Období od roku 1990

Znovuobnovení spolkové činnosti nastalo až v roce 1990 Zákonem O sdružování občanů č. 83/1990 Sb. a také zákonem O právu shromažďovacím č. 84/1990 Sb. Původní pojem spolek byl nově nahrazen pojmem sdružení. První vlna porevolučního optimismu s sebou přinesla sdružovací zákon. (Boukal, 2009)

Zákon o Právu shromažďovacím nebyl tak podrobný a propracovaný, jako zákon z roku 1867 o právu spolčovacím. Jeho základní funkcí bylo, na rozdíl od již nějakou dobu fungujících semi-ilegálních organizací, založit skutečně legální občanské družení. (Skovajsa, 2010) Založen byl Nadační investiční fond a zároveň vznikla i Rada pro nadace. Stejně jako v předchozích obdobích byla tato náhlá změna směrem k liberálnímu režimu doprovázena prudkým nárůstem nestátních neziskových organizací a doprovázená pomocí z jiných států. Předpisy a stanovy, které vznikly mezi lety 1990-1992 později převzala nově vzniklá Česká republika.

S energickým nástupem přicházela v dalších letech také vlna případů zneužívání systému. Přes nesnáze ale vznikl nový zákon O nadacích a nadačních fondech a došlo také k urovnání a lepšímu právnímu zakotvení pro nadační sféru. (Boukal, 2009) Nadace se do

roku 1950 řídily stále zákonnými předpisy z roku 1811, s výjimkou několika let během Druhé světové války.

Po roce 1990 začalo vznikat velké množství nových nadací a nadačních fondů a docházelo k přechodu společenských organizací, které fungovaly hlavně před revolucí, do novodobějších forem nadací. Hlavním cílem bylo řešení problémů pomocí nadačních prostředků a problémů, které se během komunistického režimu přehlížely a neřešily. V roce 1997 byl zákon o nadacích doplněn o ustanovení o nadačních fondech. Období po roce 1990 zároveň přináší občansko-společenský model, který je současně liberálním, s prvky korporativistického modelu. (Skovajsa, 2010)

1.3 Světový zájem

K celkovému rozšíření zájmu o téma občanské společnosti a neziskového sektoru značně přispěla univerzita Johna Hopkinse v Baltimoru, která na začátku 90 let skrze iniciativu Centra pro studium občanské společnosti začala s dlouhodobým srovnávacím výzkumem neziskových organizací. Tento výzkum původně byl započat v 13 různých zemích, v roce 2010 šlo již o 46 zemí. Výzkum jako takový napomohl zejména postkomunistickým zemím. Hlavní řešitelé výzkumu Lester M. Salamon a Helmut K. Anheier jsou do dnes považováni za nejvýznamnější osobnosti výzkumu občanské společnosti. Jedná se o nejhlavnější směr výzkumu neziskových organizací. (Skovajsa, 2010)

2 Neziskový sektor v současnosti

Neziskové organizace jsou v současné době neoddelitelnou součástí demokratického zřízení České republiky. Poskytují a nabízejí široké množství služeb, které stát ani tržní sektor není schopen pokrýt. Jsou součástí občanské společnosti, která patří mezi znaky demokratických státních uskupení, jsou zprostředkovateli změn ve společnosti a přispívají k celospolečenskému blahobytu. (Dobrozemský, Stejskal, 2016)

2.1 Výklad pojmu

Pro neziskový sektor se vžilo velké množství pojmenování, jako občanská společnost, neziskový sektor, třetí sektor, dobrovolnický sektor, nezávislý sektor, nebo sociální ekonomika. Definice jednotlivých pojmů je v zásadě podobná, ale může se částečně lišit. Důvod, proč má jeden termín mnoho různých pojmenování, je zapříčiněn roztržštěností, nekonzistentní a velmi pluralitní společností a širokou škálou cílů. Také závisí na politickém pozadí a kulturní tradici, ve které se organizace vytvořila. Mezi tři nejužívanější pojmy patří třetí sektor, neziskový sektor a občanská společnost. (Skovajsa, 2010) Pojmy „neziskový sektor“ a „nezisková organizace“ podle českého právního řádu prakticky neexistují. Jde však o termíny zakořeněné a běžně užívané. Proto i já v této práci se raději přikláním k názvu „neziskové organizace“. (Dobrozemský, Stejskal, 2015)

Neziskové organizace nevznikají na rozdíl od ostatních organizací s podnikatelským zaměřením, tedy se zaměřením na zisk. Jejich hlavním posláním a důvodem vzniku jsou činnosti, které vedou ku prospěchu zřizovatele, nicméně nemusí se nutně jednat o finanční prospěch. Z činností těchto organizací může mít prospěch velké množství subjektů, ať už stát, společnost, nebo skupina lidí sdružená za určitým účelem. Oproti organizacím s podnikatelským záměrem, zisk, který navzdory názvu mohou takové neziskové společnosti generovat, není primárním zájmem zřizovatele ani zúčastněných. Jedná se tak například o obce, kraje nebo státní fondy, kde je primárním účelem těchto organizací veřejná správa a služba. (Merlíčková, Růžičková, 2013) Neziskové organizace se zabývají činností, která by často z pohledu tržního sektoru nemohla být poskytována proto, že by za ni nebyl schopen nikdo zaplatit cenu, která by byla pro firmy přínosná. (Mair, Martí, 2006) Tomuto souboru neziskových organizací říkáme neziskový veřejný sektor. Dále pak existuje i neziskový soukromý sektor, do kterého řadíme například občanská sdružení, nadace a nadační fondy, církevní právnické osoby a obecně prospěšné společnosti. (Boukal, 2009) Neziskové organizace jsou často nositeli nových trendů ve společnosti a určovateli morálních hodnot,

předávají organizacím možnost provozovat veřejnou aktivitu vně politického uskupení a umožňují jedincům střetávání se za účelem společného zájmu ať už toho, který mezi sebou sdílí, nebo zájmu o pomoc společnosti. (Frič, 2000) Organizace, která nemá podnikatelský záměr, musí být právnickou osobou. (Merlíčková, Růžičková, 2013) „*Neziskové organizace jsou právnické osoby, mají svého zřizovatele, zakládají se podle různých právních předpisů a podléhají registraci na místech k tomu určených jím zákonem, podle kterého jsou zřízeny.*“ (Merlíčková, Růžičková, 2013. Str.13) Jak je daná nezisková organizace efektivní můžeme změřit podle toho, jakým způsobem zachází s finančními prostředky a jakým způsobem s nimi hospodaří ve prospěch stanovených cílů. (Boukal, 2009) Neziskový sektor se chová jinak než sektor tržní, či sektor státní. Narozdíl od tržního sektoru postrádá jistou dravost a konkurence zde sice existuje, ale cílem neziskových organizací je něco jiného než v tržním sektoru. Organizace spolu v naprostém rozporu oproti organizacím v sektoru tržním spolupracují a předávají si know-how, mnohdy dokonce bez finančního nároku. (Novotný, Lukeš, 2008)

Podle Salamona a Anheilera musí organizace splňovat určité podmínky, aby se dala považovat za organizaci neziskového charakteru. Základem neziskové organizace je její organizovanost. Zásadní podmínkou je institucionalizovanost struktury organizace, která musí mít zavedenou hierarchii. Právní ustanovení pak závisí hlavně na tom, zda je organizace formální či neformální. Spolu s těmito podmínkami musí být organizace nějakým způsobem řízena, mít svoje cíle a struktury, ale také strategie dosahování těchto stanovených cílů. Další podmínkou je, že organizace musí být soukromá. Co se tímto myslí? Hlavní je její oddělenost od státu. Nejedná se však o oddělenost v rámci financí, ale v rámci zřízení. Finance jsou mezi státem a neziskovými organizacemi důležité. Další charakteristickou vlastností neziskových organizací je jejich neziskovost a samospráva, zejména vnitřní řídicí struktura, která ji řídí a udržuje v chodu nezávisle na státním zřízení, nebo na podmínkách panujících v trhovém sektoru. Poslední asi nejdůležitější charakteristikou neziskové organizace je její dobrovolnost. Ta je specifickou charakteristikou pro neziskový sektor a předpokládá existenci dobrovolného elementu, který se podílí na provozu, některých funkcích neziskové organizace nebo na jejich participaci. (Salamon, Anheiler, 1997)

2.2 Občanská společnost

Současná doba se zrychluje a všechno co se týká ekonomických, politických a sociálních změn se děje rychleji než v dřívějších dobách, tedy je mnohem těžší se v této rychle se měnící době orientovat. (Müller, 2003)

Co je občanská společnost? S občanskou společností a občanským sektorem se občané demokratických zemí setkávají stále. Jde o zónu, kde se spojuje lidská činnost, která zase spojuje rodinu, trh a stát. V této zóně jsou zejména soukromá a dobrovolná sdružení lidí, která mohou vznikat díky širokému množství různých cílů prospěných pro společnost. Zároveň se v této zóně spojují různé obory, které mohou být v práci pro společnost nápomocné, ať už jde o právo, politické teorie, ekonomiku, politologii, sociologii nebo veřejnou politiku, mezinárodní vztahy, sociální práci a podobné. Pokusy o shrnutí problematiky všech těchto oborů bohužel naráží na fakt, že některé mají odlišnou terminologii. Podmínkami pro vznik sdružení občanů je především legalita jejich cílů, nesmí ohrožovat práva osob, občanů či práva politická, zásadní podmínkou je ale vzdání se snahy dosáhnout zisků nebo nabýt politické moci.

V občanské společnosti v České republice existuje velké množství sdružení vykonávajících práci, která je veřejně prospěšná a má veřejně prospěšné cíle. Některé jsou zainteresovány více, některé méně. Mezi specifická sdružení, která si kladou za cíl veřejnou prospěšnost, patří například církve a náboženské společnosti, které kromě své náboženské podstaty vykonávají činnosti charitativního charakteru. Dále sem řadíme sdružení, která shromažďují zejména majetky a prostředky k pomoci, mezi ně patří hlavně nadace.

Nadace jsou společnosti, které sdružují soukromý majetek, který nadále využívají k pomoci a veřejně prospěšným činnostem. Nadace podporují jedince, kteří mohou být pro společnost velkým přínosem, ale nedostává se jim skrze majetkové poměry základního pokrytí potřeb k rozvoji, a pomáhají například jedincům, kteří ne svou vinou potřebují rychlou finanční či majetkovou pomoc. (Sklovajsa, 2010)

Občanská společnost je v současné době nástrojem svobody a záruk demokracie. Je důležitou součástí přechodu naší společnosti k demokracii a svobodné společnosti. Při pokusu o vymezení přesně toho, co je občanská společnost, narážíme ale na problém. Müller vytyčuje tři hlavní otázky, které nám pomohou se v problematice zorientovat. Za první se ptá: Co vidíme pod pojmem občanská společnost, jaké je její pozadí a jak vzniká? Za druhé: Kdy tento jev vzniká na území dnešní České republiky? A za třetí: Jaké vývojové trendy můžeme u občanské společnosti do budoucna očekávat?

Pro zodpovězení první otázky je třeba se vrátit o několik desítek let dozadu, až do samotných prvopočátků České republiky, kdy se do sporu kvůli občanské společnosti dostal Václav Havel s Václavem Klausem. Zatímco Václav Havel zastával společnost

mnohavrstevnou po vzoru západních zemí, s široce podporovanou občanskou společností, podle Václava Klause byl tento pojem indiferentní, a termín občanská společnost pro něj neměl širšího významu a většího užitku. Něco jako spontánní aktivity a decentralizace od státu mohou vyústit v lobbismus, či v kolektivismus. Zatímco Havel viděl v občanské společnosti jednoznačné výhody, Klaus se obával hlavně zneužití takového systému. Uměle udržované sociální vazby podle Klause mohly být zástěrkou pro provozování partikulárních skupinových, či soukromých zájmů. Co podle Klause tuto sociální společnost může nahradit, jsou: svoboda, politický pluralismus a trh. Současně s touto problematikou se začal západní svět zaobírat vlastní existencí občanské společnosti, protože po dlouhé době měli možnost ji kriticky analyzovat na příkladech zemí, kde nefungovala. Občanská společnost byla znovu „objevena“ v 90 letech 20. století zejména v Maďarsku, Polsku a Československu, a to v souvislosti s bojem za lidská práva a proti totalitnímu režimu. (Müller, 2003) Mimo rodinnou, tržní a státní zónu se rozvíjí už skoro 200 let, závisí na sobě navzájem s demokratickým rozvojem a osobním rozvojem jednotlivců, svobodou rozhodování a základními lidskými právy. Proto také rozvoj mimo rodinné, tržní a státní zóny, tedy občanské společnosti, trpí s příchodem totalitních režimů na začátku 20. století. (Sklovajsa, 2010)

2.2.1 Neobčanský sektor

Opakem občanského sektoru jsou organizace, které vznikají na stejném principu. Mezi organizace neobčanského sektoru patří velké množství organizací sdružujících velké množství lidí, kteří sdílí ještě větší množství názorů. Přirozeně se mezi nimi vyskytují organizace, které ať už otevřeně, nebo skrytě podporují xenofobní názory, netolerantní a protidemokratické názory směřované vůči jiným skupinám lidí. Těmto organizacím se v odborných kruzích přezdívá organizace neobčanského sektoru. (Mudde, Kopecký, 2003)

2.3 Změny v neziskovém sektoru

V roce 2014 vešel v platnost nový občanský zákoník č. 89/2012 Sb. Občanský zákoník. Původní Občanský zákoník č. 40/1964 Sb. byl tímto plně nahrazen a zmodernizován, spolu s ním vešly v platnost i nové zákony jako například zákon o sdružování občanů, zákon o nadačních fondech. Rekodifikací v roce 2012 prošly tři termíny. V novém občanském zákoníku se objevují termíny korporace, fundace a ústav. Korporace jsou právnické osoby, současná právní úprava tam řadí spolky (§ 214 a násl. NOZ) církve, politické strany, profesní komory, příspěvkové organizace apod. Fundace (§ 303 a násl.

NOZ) jsou organizacemi, které schraňují majetek a podle zákona jej přerozdělují. Majetek je určen k nějakému účelu. Mezi fundace patří nadace, nadační fondy. Ústavy (§ 402 a násl. NOZ) kombinují majetkový a lidský potenciál. Ústav na rozdíl od korporací nemá členy, ale zaměstnance. (Pelikánová, 2018)

2.4 Typologie

Můžeme rozdělit různé organizace podle členů, typů činnosti, dle hlediska prospěšnosti. Podle členů dělíme na: Členské organizace, které dbají na svou členskou základnu a mají většinou základnu tvořenou ze členů, mezi tyto členské organizace řadíme například občanská sdružení, odbory apod. Dále máme nečlenské organizace, které členy nemají, protože členskou základnu ke své existenci nepotřebují, jde např. o nadace, nadační fondy. (Sklovajsa, 2010)

Podle Fričovy dílčí studie, můžeme z velkého množství různých dělení konečným zjednodušením dojít k dělení na neziskové organizace s funkcí advokační a servisní. Tato dvě dělení dělí zároveň na organizace obecně prospěšné a vzájemně prospěšné. Organizace, které se zajímají prací pro vlastní členy, tedy vzájemně prospěšné, jejichž hlavním zájmem je například sport, nebo komunitní rozvoj. Tyto činnosti v rámci organizací vzájemně prospěšných řadíme mezi servisní. Druhou skupinou činností, kterou se zabývají vzájemně prospěšné organizace, jsou zájmy advokační, mezi ně řadíme například odbory, profesní organizace či politické strany. Opakem pro tyto organizace jsou organizace, které se zabývají obecně prospěšnými činnostmi. Ty taktéž řadíme do dvou skupin a to skupiny, jejichž zájmy jsou spíše servisní, jako jsou sociální a zdravotní péče, vzdělávání nebo charitativní organizace. A skupiny se zájmy advokačními jako je ochrana životního prostředí, ochrana lidských práv či ochrana neziskových organizací. (Frič, 1998) Zatímco Frič dělí organizace na advokační a servisní, Sklovajsa přidává ještě jednu funkci, a to zájmovou. Zájmové do sebe stahují organizace, které svým členům poskytují možnost trávit čas nějakou sportovní, kulturní či se věnovat nějakému koníčku. (Sklovajsa, 2010)

2.5 Otázky vzniku neziskového sektoru

Podle teorie heterogenity/ poptávky neziskový sektor vyplňuje prostor a poskytuje prostředky, které státní orgány nezvládají, stejně tak tento prostor nezvládne pokrýt ani sektor trhu. Státní orgány jsou závislé na politickém uskupení, a proto většinu svých cílů směřují na většinovou populaci a průměrného občana. Poptávka po potřebách menších skupin, ale zůstala nevyslyšena. Tato teorie je základní teorií. (Sklovajsa, 2010) Neziskové

organizace vznikají proto, aby bylo možné logicky a strategicky řídit jedince, kteří se do funkcí neziskového sektoru zapojují. Největším majetkem neziskových organizací je podle Armstronga jejich samotná členská základna. (Armstrong, 2017)

2.6 Názvosloví a terminologie

Sklovajsa se dotýká tématu nesjednotitelnosti sektoru občanské společnosti, naráží na fakt, že je pro jeden termín používání několik různých označení a různí autoři používají různé názvosloví. Ačkoli se zdá, že názvy jsou jen pojmenováním jednoho sektoru, každý název s sebou nese určité výhody a nevýhody, nebo nevypovídá o celkovém problému sektoru občanské společnosti. (Sklovajsa, 2010)

Třetí sektor je název, který se uchytí a vypovídá hlavně o tom, že máme státní, soukromý, a ještě třetí sektor. Hlavní nevýhoda tohoto pojmenování je fakt, že slovo „třetí“ svádí k tomu myslet si, že jde o něco navíc, něco zbytkového a méně důležitého, než jsou první dva sektory. Z ekonomického hlediska může toto pojmenování svádět k myšlence, že jde o terciální sektor služeb. Sám tento termín není pro širší veřejnost dostatečně vypovídající, nepojmenovává dostatečně co za sektor je tím myšlen a je příliš abstraktní na to, aby se dal snadno vyhledat.

Neziskový sektor nám podává zprávu, že tyto organizace v meziprostoru mezi soukromým a veřejným sektorem nejsou vytvořeny za účelem zisku a ani zisk jako takový, který známe ze soukromého sektoru, neprodukují. Toto pojmenování však také není úplně pokrývající problematiku. Organizace ačkoli o zisk neusilují, mohou jej však dosahovat. Velké množství organizací, které bychom nazvali neziskové, zisku dosahují, závisí však hlavně na tom, co se s tím ziskem poté stane. Není totiž rozdělen mezi majitele, podílníky, ale je reinvestován zpět do organizace a nelze s ním nakládat stejně jako s organizacemi v soukromém sektoru. (Sklovajsa, 2010)

Mezi další pojmenování, se kterými se můžeme setkat, je dobrovolný sektor. Tento název výborně vystihuje jeden z aspektů, a to dobrovolnický aspekt, v žádném jiném sektoru dobrovolnictví nefunguje tím způsobem jako v tomto sektoru. Ovšem to co popisuje je jen jedna ze součástí sektoru a o dalších částech toto pojmenování vůbec nemluví. (Sklovajsa, 2010)

K těmto pojmenováním existuje velké množství dalších českých i zahraničních, včetně zkratk, které se používají.

Pojmenování	Zkratka
Organizace občanské společnosti/ civil society organizations	OOS/CSOs
Neziskové organizace/ nonprofit organizations	NO/NPOs
Nevládní organizace/ non governmental organizations	NVO/ NGOs
Nestátní neziskové organizace	NNO
Nestátní organizace/ non-governmental organizations	NGOs
Občanské organizace/ civic organizations	Cos
Organizace sociálních hnutí/ social movement organizations	OSH/SMOs

2.7 Sektorový model

Občanský sektor, jak už název napovídá je odvozen od sektorového rozdělení hospodářství. Rozdělení sektorů je následující.

- Soukromý sektor – Představují organizace, které se zaměřují především na dosažení nějakého zisku. Základem tohoto sektoru je trh a tržní mechanismy.
- Veřejný sektor – Stát a samospráva státu
- Třetí, neziskový sektor – Soukromý sektor, který se zaměřuje na dosažení nějakého společenského cíle, ale ne na zisk.
- Sektor domácnosti – Rodina, domácnost a menší komunity. Tento sektor není formální, není vždy zařazován, protože v něm nepůsobí nějaké formální organizace.

2.7.1 Vznik a registrace

Nový občanský zákoník, který vznikl v roce 2012 a v platnost vešel v roce 2014 a stanovuje toto jako charakter veřejně prospěšných nestátních neziskových organizací toto: „Veřejně prospěšná je právnická osoba, jejímž posláním je přispívat v souladu se

zakladatelským právním jednáním vlastní činností k dosahování obecného blaha, pokud na rozhodování právnické osoby mají podstatný vliv jen bezúhonné osoby, pokud nabyla majetek z poctivých zdrojů a pokud hospodárně využívá své jmění k veřejně prospěšnému účelu“ (Dobrozemský, Stejskal, 2016. Str. 23) Neziskovou organizací je myšlena organizace, která neprodukuje zisk. Totéž podmínka vymezená od 1. 1. 2001 (Merlíčková, Růžičková, 2013) K založení je třeba mít písemnou zakladatelskou smlouvu a je třeba schválit účel založení na ustanovující členské schůzi. Z ustanovující členské schůze členů sdružení je třeba vystavit notářem ověřený záznam, dále je pak k založení třeba smlouva obsahující jména všech zakládajících členů a údajů o založení. Mezi neméně důležité údaje patří stanovy, název a sídlo společnosti, předmět činnosti, záležitosti majetku, podmínky pro členy a správní orgány společnosti. Právní způsobilosti organizace je dosaženo zápisem do registru sdružení, spadající pod příslušný krajský úřad. (Merlíčková, Růžičková, 2013)

2.7.2 Veřejné neziskové organizace

Zatímco ekonomický sektor vzniká primárně kvůli zisku. Neziskový veřejný sektor vzniká s cílem užítku, nikoli ale finančního užítku. Vznikají na podnět státních orgánů, měst atd. Zakládající strana takové organizace je sama nezisková a majetek do ní vložený zůstává v majetku zakládající organizace. Právnické osoby, které tvoří veřejný neziskový sektor, se nazývají příspěvkové organizace. (Boukal, 2009) Mezi neziskové organizace veřejného sektoru zařazujeme také organizační složky státu. Tedy například. Ministerstva, Ústavní soud, Akademii věd apod. Také zařazujeme organizační složky samosprávních celků. Jedním z vymežujících faktorů příspěvkové organizace je její vazba na zřizovatele, hlavními důvody jsou hlavně provozní náklady a jiné příspěvky, které hradí zřizovatel z rozpočtu. Vymežujícím faktorem příspěvkové organizace je také existence rozpočtových a jiných finančních účtů. Mezi další specifika řadíme také způsob čerpání a využívání fondů. Existují různé druhy fondů, které příspěvkové organizace využívají. Fondy majetkové, ať už dlouhodobého, nebo oběžného majetku, finanční či peněžní fondy. Dalším specifikem příspěvkové organizace je separování výdajů a výtěžků z dvou činností a to hlavní a poté hospodářské. Hlavní činností se myslí ta činnost, která je určena zakládací listinou organizace. Hospodářskou činností je myšlena činnost podle ustanovení zákona č. 250/2000 Sb. O rozpočtových pravidlech územních rozpočtů. Zakladatel může takto povolit takovou činnost v rámci lepšího využití zdrojů, které má organizace k dispozici, ale není možné, aby tato činnost zastínila hlavní účel organizace. (Boukal, 2009)

2.7.3 Soukromé neziskové organizace

Stejně jako veřejný neziskový sektor vzniká i tento soukromý sektor se záměrem užítku společnosti. Rozdíl mezi soukromým neziskovým sektorem a veřejným neziskovým sektorem je zejména ten, že u soukromého neziskového sektoru je zřizovatelem právnická osoba, která vychází z iniciativy jednotlivců, nebo skupin, a ne vyšší instancí, jak tomu je u veřejného neziskového sektoru. Zejména soukromý neziskový sektor se pak v současné době setkává s negativními konotacemi. Jde hlavně o zavádějící pojem „neziskovky“, který vznikl ne úplně správným překladem anglického pojmu non-profit. Významu lépe odpovídá výraz non-for-profit, což by se dalo přeložit jako: nikoli za účelem zisku. Obecněji ale pro tento pojem nemáme v českém jazyce významově přesně odpovídající překlad. Veřejnost, která se odborněji neziskovými organizacemi zabývá, se většinou snaží vyhranit proti tomuto pojmu a využívá spíše pojem „nestátní nezisková organizace“ se zkratkou NNO. Zároveň užívání pojmů „neziskový sektor“ a „nezisková organizace“ mohou být také problematické, nejsou totiž definované žádným právním předpisem. (Boukal, 2009)

Zásadním je pro každou neziskovou organizaci stanovení poslání, takové poslání určuje její právní formu, upravuje zájmy organizace ku prospěchu společnosti, upravuje hodnoty, které organizace vyznává. Vypovídá o přínosu neziskové organizaci pro společnost, pomocí poslání je možné zprostředkovat fundraising. Zastává také motivační funkci, která motivuje pracovníky, členy, nebo podporovatele dané neziskové organizace a zároveň ji zprostředkovává veřejnosti. (Šedivý, 2007)

Mezi organizace spadající do neziskového sektoru řadíme:

- **Spolky**
- **Nadace a nadační fondy**
- **Ústavy**
- **Obecně prospěšné společnosti**
- **Sociální družstva**
- **Registrované církve a náboženské společnosti**
- **Politické strany a politická hnutí**
- **Společenství vlastníků jednotek**
- **Profesní komory**
- **Veřejné vysoké školy**
- **Honební společenstva**

- **Zájmová sdružení právnických osob**
- **Obchodní korporace**

(Dobrozemský, Stejskal, 2015)

2.8 Spolky

Co je spolek. Spolek je založen nejméně třemi členy, které spájí stejný záměr. Mohou takto založit spolek, který může být založen jak fyzickými, tak právnickými osobami a musí být samosprávným a dobrovolným. (§ 214 odst. 1) Takoveto spolky jsou známy již od v předchozích kapitolách zmiňovaného Rakouska Uherska. Jejich základní názvosloví pochází ze starověkého římského práva, které ustanovuje tres faciunt collegium (tři tvoří spolek) (Dobrozemský, Stejskal, 2016) „Klíčovým aspektem sdružování je vůle osob vytvářet uskupení, v jejichž rámci budou tyto osoby moci realizovat své cíle či požadavky, efektivně uplatňovat svá práva a právem chráněné zájmy a dělit se o odpovědnost za splnění povinností stanovených právním řádem.“ (Peterková, Sládeček, 2011, s.120–121) V moderním pojetí je slučovací právo zahrnuto v listině Základních lidských práv a svobod, a to konkrétně v článku 20. Patří mezi práva politická, která slouží k rozvíjení zájmů demokratických společností. (Černý, 2010) „Omezení sdružovacího práva je možné z taxativně vymezených důvodů (bezpečnost státu, ochrana veřejné bezpečnosti a veřejného pořádku, předcházení trestným činům, ochrana práv a svobod druhých), jestliže to je v demokratické společnosti nezbytné, a pouze způsobem stanoveným zákonem.“ (čl. 20 odst. 3 Listiny.)

2.9 Ústavy

„Ústav je právnická osoba ustavená za účelem provozování činnosti užitečné společensky nebo hospodářsky s využitím své osobní a majetkové složky. Ústav provozuje činnost, jejíž výsledky jsou každému rovnocenně dostupné za podmínek předem stanovených.“ (9 § 402, zákona č. 89/2012 Sb.) V novém občanském zákoníku máme zařazeny ústavy mezi právnické osoby, což je odůvodněno spojením věcného základu s osobním prvkem z důvodu poskytování nějakých služeb. Zákonná úprava nám vedle sebe staví tři druhy právnických osob korporace, fundace a ústavy. Od korporace se ústav liší zejména podmínkou, kdy není nutné, aby osobní prvek byl zastoupen v členské základně. Od fundace neboli nadace, se ústav liší přístupem k majetku. V nadaci nelze spotřebovat majetek, který do ní byl vložen, v ústavu to tak je možné. (Eliáš, 2012) Mezi nejvíc

charakteristické znaky ústavu patří jeho účel, účel ústavů je totiž v poskytování služeb. Kdo využívá služeb ústavu je destinatář. V České republice mohou být založeny dva druhy ústavů, soukromoprávní a veřejnoprávní. Ústavy byly ustanoveny zákonnou legislativou až v roce 2014, ačkoli mají daleko delší tradici. Nahradily obecně prospěšné společnosti, které jejich funkci určitým způsobem nahrazovaly. V současné době musí zapsané ústavy mít toto uvedené v názvu, minimálně pod zkratkou z.ú. (Dobrozemský, Stejskal, 2015)

2.10 Obecně prospěšné společnosti

Obecně prospěšné společnosti jsou ustanovené zákonem § 2 odst. 1, zákona č. 248/1995 Sb., o obecně prospěšných společnostech a o změně a doplnění některých zákonů. Tento zákon stanovuje společnosti ustanovené podle zákona o obecně prospěšných společnostech a poskytující služby pro tuto společnost typické a předem ustanovené, zároveň pro všechny spravedlivé. Jejich finanční či materiální profit nesmí být využit ve prospěch zakladatelů, členů orgánů dané společnosti, či jejich zaměstnanců. Musí být směřován k obecně prospěšným službám. (§ 2 odst. 1, zákona č. 248/1995 Sb.) Obecně prospěšná společnosti byly ustanoveny zákonem v roce 1996 a pozbyly své účinnosti ve formě ve které byly ustanoveny v roce 2014. Obecně prospěšná společnosti mají povinnost uvést do svého jména zkratku o. p. s. či dodatek, že se jedná o obecně prospěšnou společnost. Od již výše zmíněného roku 2014 nemohou vznikat nové Obecně prospěšné společnosti. Ke změně došlo zejména z důvodu nereflektujícího pojmenování tohoto útvaru neziskového sektoru, který se dostával pod neustálou palbu kritiků. Důvodem pro to bylo pojmenování „společnost“, přestože nešlo o korporaci, nadaci, či obchodní společnost. (Dobrozemský, Stejskal, 2015)

2.11 Nadace a nadační fondy

Nadace neboli fundace, jsou dalšími právníckými osobami. Jejich základním znakem je majetek, který shromažďují za nějakým společensky prospěšným účelem. Zákony České republiky rozlišují dvě formy fundací, fundace soukromého a fundace veřejného práva. Fundacemi veřejného práva jsou myšleny například státní fondy. Fundace soukromého práva jsou již zmíněné nadace a nadační fondy. (Ronovská, in Lavický, 2014) „Fundace je právnícká osoba vytvořená majetkem vyčleněným k určitému účelu. Její činnost se váže na účel, k němuž byla zřízena.“ (§ 303 zákona č. 89/2012 Sb) Zákon č. 227/1997 Sb., o nadacích a nadačních fondech a o změně a doplnění některých souvisejících zákonů (zákon o nadacích a nadačních fondech). Hlavním záměrem nadací je stejně jako u občanského sdružení

sdužování, ale v případě nadací jde hlavně o sdužování majetku s obecně prospěšným a užitečným cílem. Stejně jako jiné organizace mohou být zřízeny fyzickou nebo právní osobou. (Boukal, 2009) V roce 2013 problematiku nadací a nadačních fondů upravil zákon, který ustanovil nadace, jako účelně zřízený majetek, který slouží k dosažení nějakých společensky prospěšných cílů. Co je takový obecně společensky prospěšný cíl? Ten byl definován jako rozvoj duchovních hodnot, ochrana lidských práv, či jiných humanitních hodnot, ochrana životního prostředí, památek kulturního charakteru, kulturních tradic, či rozvoj vědy, vzdělání, tělovýchovných aktivit a sportu. Rozdíl mezi nadací a nadačním fondem je takový, že nadační fond je zřízen krátkodobě. Obě formy fundace pak musí mít v názvu uvedeno, zda jde o nadaci, či nadační fond. (Dobrozemský, Stejskal, 2015)

2.12 Sociální družstvo

V roce 2014 vešel v účinnost Nový občanský zákoník, který převedl do té doby fungující občanská sdružení na sociální družstva, spolky, či ústavy. Sociální družstva se upravují podle zákona č.90/2012 Sb. zákon o obchodních korporacích. Co je sociální družstvo? Jde o skupinu lidí, kteří se věnují vzájemné podpoře, či podpoře dalších osob. Mohou se také věnovat podnikání. Hlavním zájmem v sociálním družstvu je: vyvíjení prospěšných činností za účelem podpory sociální soudržnosti se zájmem v integraci znevýhodněných osob. (Pelikánová, 2018)

2.13 Další formy neziskových organizací

Mezi další formy neziskových organizací patří organizace, které nejsou zastoupeny v menší míře než výše zmíněné spolky, nadace, nadační fondy, obecně prospěšné společnosti, občanská sdružení a sociální družstva. (Dobrozemský, Stejskal, 2015)

2.13.1 Registrované církve a náboženské společnosti

Mezi zcela typické neziskové organizace řadíme organizace církevní. Listina základních práv a svobod nám zajišťuje v České republice volnost náboženského vyznání. Náboženské vyznání nesmí být důvodem pro jakékoli upírání práv a svobod jednotlivce či skupiny. Což ne vždy bylo dodržováno jak právně, tak fakticky. Plně funkční zákon se stal až po roce 1990. Církevní organizace nebo jiné náboženské společnosti od roku 1990 mohou být samosprávné. (Boukal, 2009) Náboženské organizace jsou dobrovolným společenstvím lidí, tato organizace má vlastní hierarchii, vnitřní předpisy, obřady a projevy víry. Hlavním

účelem této organizace je vyznávání víry a s tím spojené shromažďování, bohoslužby a duchovní služby. (Dobrozemský, Stejskal, 2015)

2.13.2 Politické strany a politická hnutí

Hlavním zákonem, který nám upravuje vznik politických stran a politických hnutí je č. 424/1991 Sb., o sdružování v politických stranách a v politických hnutích. U politických stran a politických hnutí, přijímá a vyřizuje registraci Ministerstvo vnitra České republiky. U politických stran a hnutí se setkáváme s jiným způsobem zakládání než u jiných neziskových organizací, je zde totiž povinnost doložit petici s 1000 podpisy a s žádostí o založení konkrétní strany. Řízení politických stran a hnutí je stanoveno vnitřními stanovami a předpisy. (Dobrozemský, Stejskal, 2015)

2.13.3 Společenství vlastníků jednotek

Je výjimečné v tom, že nevzniká na poli svobodného sdružovacího práva. Jde o společnost vlastníků jednotek, které rozhoduje pouze ve věci nakládání se společnými prostorami domu, ve kterém dané jednotky jsou. Toto společenství nesmí nijak podnikat, ani se jiným způsobem na podnikání podílet. Vzniká v domě s nejméně pěti bytovými jednotkami. (Dobrozemský, Stejskal, 2015)

2.13.4 Profesní komory

Jsou organizacemi, které jsou státem určeny k dohlížení nad právy a povinnostmi některých profesních činností. Některé profese přímo vyžadují členství v profesních komorách. Komory se tvoří ve velkém množství oborů a sdružují zaměstnance. Jako příklad profesní komory může být Česká lékařská komora, nebo Česká advokátní komora. (Dobrozemský, Stejskal, 2015)

2.13.5 Veřejné vysoké školy

Veřejné vysoké školy zprostředkovávají programy celoživotního vzdělávání a uskutečňují akreditované studijní obory. Typ vzdělání určuje typ akreditovaného studijního oboru a stupně vzdělání mohou být bakalářský, magisterský, či doktorský. Vysokoškolské orgány dělíme na samosprávné akademické orgány a další orgány vysoké školy. Mezi samosprávné akademické orgány řadíme akademický senát, rektora, nebo vědeckou, či uměleckou radu. Popřípadě na vysoké škole neuniverzitního charakteru také akademickou radu anebo disciplinární komisi. Další orgány jsou také kvestor a správní rada vysoké školy. (Dobrozemský, Stejskal, 2015)

2.13.6 Honební společenstva

Toto společenstvo je zakládáno podle zákona o myslivosti. Jejími členy mohou být jen vlastníci, či spoluvlastníci honebních pozemků. Toto společenstvo nesmí podnikat, ani být ani součástí podnikání jiných subjektů, či osob. Povinné jméno společnosti tvoří označení honební společnost a dále následuje jméno obce, kde se nachází největší množství honebních pozemků. (Dobrozemský, Stejskal, 2015)

2.13.7 Zájmová sdružení právnických osob

Mezi lety 1964 a 2014 existoval v českém Občanském zákoníku typ právnické osoby, kterou nazýváme „zájmové sdružení právnických osob“. V roce 2014 byly tyto zájmové sdružení právnických osob zrušeny. Vznikaly za účelem „ochrany svých zájmů nebo k dosažení jiného účelu“. (Dobrozemský, Stejskal, 2015)

2.13.8 Obchodní korporace

Zvláštní ustanovení platí pro obchodní korporace. Právní řád umožňuje činnost neziskového charakteru i obchodním korporacím, tím je myšleno, aby vznikly za jiným účelem, než je podnikání. Právní poměry těchto organizací se však stále musí řídit Zákonem o obchodních korporacích. (Dobrozemský, Stejskal, 2015)

2.14 Majetkové vztahy a formy nabytí majetku organizací

v neziskovém sektoru

Mezi nejčastější způsoby nabytí movitého, či nemovitého majetku patří koupě. Zatímco u věcí movitých se tak stane kupní smlouvou, u věcí nemovitých jde touto cestou o převod nemovitosti. Cena takového movitého, či nemovitého majetku je pak využita k daňovým, či účetním odpisům. Výjimku tvoří majetek pořízený směnnou smlouvou. Většinou je tento majetek oceňováno smluvní pořizovací smlouvou, či smlouvou reprodukční. Další formou nabytí majetku je jeho vytvoření vlastní činností. Jak již bylo řečeno, stejně jako v jiném odvětví mohou neziskové organizace nějaký majetek vyrobit. Ocenění se poté opírá o vlastní náklady na výrobu, nebo také režijní náklady, pokud jsou zvlášť vysoké. Takto jsou pak majetky i oceněny pro daňové a účetní odpisy. Organizace v neziskovém sektoru také může svůj majetek zdědit. Ocenění pak je totožné s cenou pro potřeby dědického řízení. Další formou nabytí majetku pak může být dar, takovým způsobem může být darována jak movitost, tak nemovitost. Zatímco u nemovitosti je třeba

k ocenění využít služby soudního znalce, u movitých to není třeba a oceňují se cenou přibližnou místu a času. Mezi další formy nabytí majetku patří vklad. Pro některé složky neziskového sektoru, jako jsou organizační složky státu, územní samosprávné celky, organizační složky zřízené územními samosprávnými celky, nebo příspěvkové organizace, platí, že pro ně tento způsob nabytí majetku není možný. Je však možné aby územní samosprávní celek vložil majetek do obchodní společnosti, obecně prospěšné společnosti, či nadace. Hodnota vkladu je poté uvedena ve společenské smlouvě. Další formou nabytí majetku pro organizace, které mají pozadí na bázi členské, může být i členský příspěvek. Pro některé organizace zřizované na členské bázi platí pro členy povinnost členského příspěvku, tím člen splní svůj závazek vůči organizaci a ztrácí nárok o tomto majetku dál rozhodovat. V neziskovém sektoru je také možné využít dotace. Není přesně určeno, zda musí být hmotný majetek pořízen pak výhradně z dotace, či zda může být doplacen z vlastních zdrojů organizace. (Merlíčková, Růžičková, 2013)

Pro vymezení pojmu vzájemné a veřejné, respektive obecně prospěšné organizace je třeba znát členění neziskových organizací podle kritéria globálního charakteru poslání. Máme organizace veřejně prospěšné – Public Benefit Organisation (PBO) produkují veřejné a smíšené statky, které slouží pro potřeby široké veřejnosti. Mohou jimi být organizace se zaměřením na charitu, ekologii, ale také zdravotnické, vzdělávací nebo veřejně správní. Na druhé straně máme organizace vzájemně prospěšné – Mutual Benefit Organizations (MBO) ty fungují na vzájemné spolupráci skupin občan a právnických osob, které pojí společné zájmy. Uspokojují hlavně své zájmy a je třeba, aby veřejná správa hlídala, aby takové zájmy byly korektní. Jedná se o realizaci velkého množství různých aktivit, například v kultuře, tělesné kultuře apod. (Škarabelová, 2002)

Neziskový sektor řeší majetkové vztahy právnických osob, tedy organizací různě. Hlavní problematika se točí okolo daňových odpisů tohoto majetku a také k výdajům na udržování tohoto majetku. Vlastníková povinnost je majetek spravovat, udržovat, zhodnocovat nebo jej nadále využívat. (Merlíčková, Růžičková, 2013)

3 Perspektivní trendy neziskového sektoru

Slovo perspektivní znamená něco, co se orientuje v budoucnosti a je jakýmsi výhledem do budoucnosti, který předpokládáme, že bude pozitivní. Zatímco trend představuje vývojové tendence, či směřování. Perspektivní trendy nám tedy říkají, že jde o pozitivní směřování směrem do dalších let. (Vebrová, Krajíček, 2006)

Abychom se mohli podívat do budoucnosti, musíme znát minulost neziskového sektoru na území dnešní České republiky. Neziskový sektor zde prošel bouřlivým vývojem v období mezi světovými válkami, obdobím útlumu a zase velkým rozkvětem v letech po Sametové revoluci. (Navrátil, Pospíšil, 2012)

3.1 Občanský sektor

Pokud se posuneme od ekonomické perspektivy směrem k politicko právní, nabídne se nám možnost nového dělení občanského sektoru. Sektory tak jak jsou, zůstanou prakticky stejné a jediné co se změní je další možnost definice prostoru mezi trhem, státem a domácnostmi. Co se takovým jednáním, tedy sociálním jednáním myslí? Základem je jeho formálnost, musí probíhat pod nějakým oficiálním rámcem, někdo jej organizuje a zajišťuje jej pravidly, které jej pak řídí. Další podmínkou pro toto jednání je jeho umístění, mezi rodiny, nebo společnost. Mezi tato jednání řadíme:

- Neformální ekonomické jednání – Hlavní cíl se orientuje na pomoc rodině, jednotlivci nebo malé sociální skupině, která může simulovat rodinu. Jednání, které se týká této skupiny je drobná výroba pro výměnu, či vlastní potřebu.
- Formální ekonomické jednání – Hlavní cíl je také v zaopatřování jedinců a rodin, ale forma té pomoci je širšího charakteru. Jde o výrobu zboží, či zprostředkování služeb, které mohou být vyměněny na trhu. Hlavním zájmem je zajištění materiální pomoci jedincům, či rodinám. V tomto se velmi podobá soukromému tržnímu sektoru, ale pozadí se liší.
- Neformální občanské jednání – Toto jednání, je jednáním širší skupiny, která nemá organizované vedení a jejich cílem je naplňování zájmů celé společnosti. Zde zisk vůbec nefiguruje.
- Formální občanské jednání – Toto jednání sleduje blaho jednotlivců, a rodin, které se netýká finančního zajištění, ale všech ostatních potřeb. Tato forma jednání je pro občanský sektor nejtypičtější. (Sklovajsa, 2010)

Sklovajsa pak dělí občanské jednání, cíle jednání a sektorové umístění na formální, které se podobá ekonomickému tržnímu jednání (v oblasti rodinné) a které se formálně zajímá společenské dění, společenský zájem (v oblasti společenské) a na jednání neformální, které se zabývá uspokojováním přímých potřeb, přímou pomocí (v oblasti rodinné), nebo neorganizovanou pomocí větších skupin (v oblasti společenské). (Sklovajsa, 2010)

3.2 Problémy současného neziskového sektoru

- Absence širší definice pojmů „vzájemné“ a „veřejné“
- Systém resortních dotací již neodpovídá vývoji sektoru
- Přílišná administrativa
- Nedostačující transparentnost v odvětví
- Nejednotná a neefektivní daňová legislativa
- Komplikovaná pravidla pro vznik a provoz neziskové organizace
- Neustálé snižování finančních příspěvků ze strany státu
- Absence koncepce rozvoje
- V oblasti není dostatečně zastoupena odborná veřejnost

k připomínkování zákonů

- V oblasti není dostatek managerů
- Přílišná vázanost na finančních zdrojích z EU
- Finanční nestabilita velkého množství neziskových organizací
- Snaha učinit co organizace co nejvíc samo-financovatelnými

(Pelikánová, 2018)

•

3.3 Trendy

Co je trend? Trend je obecný sklon, směřování či vývojová tendence nějakého jevu. (Vebrová, Krajíček, 2006) Vývoj neboli také geneze, je proces změn v daném časovém období. (Hartl, 2010) „*Od Darwinovy teorie vývoje druhů se vývoj chápal jako v čase se uskutečňující postup od jednoduchého ke složitějšímu, od primitivního k pokročilému, vyspělejšímu atp.*“ (Geist, 2000, str. 334) „*Vývoj je zpravidla nedílně spojován se změnou, která je chápána v širokém rozpětí, od změn destruktivních po nedestruktivní, od drobných po zásadní, měnících zcela a radikálně původní (předchozí) stav či situaci, od pozvolných a povlných („evolučních“), po revoluční, skokem (marxistická změny kvality v kvantitu), od*

pozitivních po negativní atp.“ (Geist, 2000, str. 335) Vývoj je řetězec fenoménů, které se dějí v nějakém čase. (Geist, 2000)

3.4 Trend poklesu organizované participace

Vznikají modernější podoby aktivismu, které ale nepotřebují strukturované uspořádání. Individualizovaný aktivismus se objevuje již od roku 1990 a hlavní příčina jeho vzniku jsou sociální sítě. (Takzvaný virtuální aktivismus.) Vznikají nám tu z toho dva proudy, na jedné straně neziskový sektor prochází stále důslednější profesionalizací a zároveň se zvyšuje počet individuálních aktivistů, díky sociálním sítím odtrženým od neziskového sektoru. (Frič, 2020)

Co je občanská participace? Rakušanová popisuje občanskou participaci jako propojení aktivity občanů, veřejné sféry a odděleně od státu a ekonomické sféry. Jde o zapojení občanů v participaci na programech dobrovolných organizací, díky nimž se naplňují specifické cíle. Ve větším makro měřítku jde o spojení občanů, kteří usilují o integraci zájmů skupiny do procesů změny v jejich okolí a dění ve veřejné politice. (Rakušanová, 2003)

3.5 Trend setrvalé ztráty členství

Profesionalizace organizací nese s sebou i negativa jako je vzdalování organizací od lidí a jejich přílišné směřování ke správě veřejné. Organizace pak mají tendenci být více úřednické, administrativní a stávají se navíc závislé na státu. Tímto se stávají organizace spíše víc vzdálené obyčejnému životu jedince. (Navrátil, Pospíšil, 2012)

Zároveň však Frič popisuje důležitost profesionality u jednotlivých odborníků, či zaměstnanců, kteří se odborníky teprve mají stát. Zaměstnávání profesionálů zvyšuje prestiž neziskového sektoru. (Frič, 1998)

Navrátil a Pospíšil ve své práci, popisují důležitost kolektivní koordinace „zakázky občanského sektoru“, která nám může pomoci pochopit důležitý charakter občanské společnosti. Záleží na individuální, či kolektivní angažovanosti v občanských společnostech, také záleží, do jaké míry jsou vůbec aktéři ve společnosti organizování. Dalšími problémy v trendu setrvalé ztráty členství je i fakt, že velké množství členů se odvrací od přímé občanské společnosti, a to k etickému konzumerismu, online nástrojům pomoci, či jiným způsobům pomoci, která se ale vzdaluje angažovanosti v občanské společnosti jako takové. (Navrátil, Pospíšil, 2012)

3.6 Konec samostatného neziskového sektoru

Dekker si myslí, že do budoucna to, co známe, jako neziskový sektor končí. Předpokládá hybridizaci současných neziskových organizací s veřejnou správou a komerčními organizacemi. Dekker předpokládá zánik samostatného sektoru, přetvoření sektoru v jakési lepidlo, které slepí soukromé a veřejné aktivity. (Dekker, 2009)

V mnohých odvětvích třetího sektoru vidíme prolínání role a racionality občanské společnosti s dalšími sférami. Různé segmenty třetího sektoru v současné době vykazují známky hybridizace, zejména, co se týče jejich organizačních struktur, dále také na uspokojování spotřebitelské poptávky a plnění společenských úkolů. Například v Nizozemsku vidíme organizace ideologicky institucionalizované a také soukromé iniciativní organizace, které rostly v kontextu poválečného sociálního státu díky dotačním příspěvkům a různým formám profesionalizace práce do plnohodnotných poskytovatelů sociálních služeb. (Dekker, 2009)

3.7 Trend proměny servisních organizací v prodlouženou ruku státu

Dekker mluví o tzv. hybridizaci. Tato hybridizační teorie spíše mluví o nových servisních organizacích. (Dekker, 2009) Způsob, jakým servisní organizace mohou zůstat součástí neziskového sektoru, by mohla být cestou zapojení klientů jako individuálního aktivismu a cestou většího množství širě profesionálních služeb. Pro občanskou participaci orientovanou na jedince. Což se částečně děje přeorientováním ústavní péče na péči individualizovanou. (Myšleno např. pečovatelská služba, os. asistence apod.) Servisní organizace neziskového sektoru, mohou pokračovat dále v trendu a klienty přímo zatahovat do sociální politiky. Trend proměny servisních organizací v prodlouženou ruku státu. To tedy neznamená konec neziskového sektoru, ale jen hybridizaci v sociální podniky zaštitěné státem. (Frič, 2020)

3.8 Trend individualizace občanských aktivit

Individualizace občanské participace je hlavním důvodem současné změny dobrovolnictví a dalších aktivit. Reaguje na množství změn ve společnosti, které zapříčiňují různé nové vlivy, a to například sekularizace, ztráta komunitních vztahů, časová vyčíženost, nestálost pracovního trhu. Tyto vlivy ničí jistoty v určitých životních situacích a znesnadňují jedincům jinou participaci. (Huxtinx, Lammertyn, 2004)

Huxtinx a Lammertyn ve své práci popisují rozdíly mezi kolektivním a reflexivním dobrovolnictvím, které vidíme zejména v uspořádání organizací. Zatímco dříve fungující model kolektivního dobrovolnictví, které mělo jasně definovanou členskou strukturu, členové měli hierarchicky, či společensky segmentované členství a převažovalo zde silné odhodlání splnit cíle organizace. V reflexivním dobrovolnictví se setkáváme spíše s motivací zaměřenou směrem k dobrovolníkovi, decentralizovanou organizovaností v organizacích. Tato nová struktura tlačí organizace a dobrovolníky určitým směrem, zejména v reakci na změny ve společnosti. Zásadní charakteristikou reflexivního dobrovolníka je individuální dobrovolník viděný jako hlavní aktér. Důležitější než cíle a kolektivní organizovanost je individuální svět zkušeností. (Huxtinx, Lammertyn, 2004)

3.9 Trend nástupu virtuálního aktivismu

Virtuální aktivismus je na vzestupu, zatímco počty členů neziskových organizací jsou v útlumu. Tento aktivismus se také nazývá tzv. „klicktivismus“, bačkorový aktivismus „armchair activism,“ nebo ulévácký aktivismus „slacktivism.“ V České republice zatím nemáme o takovém aktivismu rozsáhlejší studie. (Frič,2020)

Virtuální aktivismus je aktivismus provozovaný zejména pomocí online prostoru. Jde o neplacenou dobrovolnou činnost provozovanou v zájmu komunit, jednotlivci nebo skupinami. Mezi další pojmenování pro tento druh dobrovolné pomoci patří i kyber nebo online dobrovolnictví. Dobrovolně poskytované služby mohou být rozličného charakteru od mentoringu, poradenství, fundraisingu, vzdělávání apod. Mohou být poskytovány v rámci organizace, či vně. Online komunity, ve kterých tento typ dobrovolnictví funguje, nemají žádnou pevnou strukturu, nikdo je organizovaně neřídí. Jsou velmi flexibilní a mohou se zformovat nebo rozpustit až neuvěřitelně rychle. Mezi nejznámější služby, takzvané social networking websites patří hlavně největší sociální sítě, Facebook, Youtube, Twitter. (Frič, Vávra, 2012)

Peña-López vidí v tomto smětu 4 typy virtuálního dobrovolnictví a to 1) online advocacy, b) online hodnocení a konzultace, c) online dobrovolnictví pro offline projekty, d) online dobrovolnictví pro online projekty. Virtuální komunity se zabývají zejména volnočasovými aktivitami, odbornými diskuzemi, vzděláváním či svépomocí v různých záležitostech. Kromě aktivit zábavného charakteru se věnují tyto komunity také veřejnému politickému dění, organizačním či koordinačním činnostem v rámci protestních,

demonstračních či jiných záležitostí, které mohou reálně zasáhnout do veřejného dění. (Peña-López, 2007)

Tento typ aktivismu prudce stoupá na popularitě zejména kvůli své dostupnosti pro velké množství lidí. (Frič, Vávra, 2012)

4 Empirická část

Cíle výzkumu. - **Popsat** jednotlivá období vývoje neziskového sektoru v České republice. Zjištěné výsledky kvantitativního a kvalitativního výzkumu **mezi sebou porovnat** a **popsat** jaké byly **hlavní proudy vývoje neziskového sektoru v České republice** a jaké **proudů vývoje můžeme v budoucnosti očekávat** v neziskovém sektoru České republiky.

4.1 Cíl výzkumu

V teoretické části jsem nastínila pozadí historického vývoje neziskového sektoru na území dnešní České republiky, popsala současnou situaci neziskového sektoru a popsala perspektivní trendy, které popisují odborníci. Jako cíl svého výzkumu jsem stanovila odpověď na otázku: Jaký byl historický vývoj, jaký je současný stav a jaké jsou perspektivní trendy vývoje neziskových organizací v České republice? V diplomové práci chci, popsát jednotlivá období vývoje neziskového sektoru v České republice. Zejména se chci věnovat soukromému neziskovému sektoru a období, kterými se chci zabývat, jsou minulost neziskového sektoru cca od roku 1771 až do roku , s důrazem na období První republiky a období mezi lety 1968 – 1989 a pak na období od roku 1993 do roku 2010, pak období současnosti, kde bych chtěla popsát situaci, která v neziskovém sektoru panuje cca od roku 2010 do roku 2021, a pak perspektivní trendy, kde bych se chtěla zaměřit na trendy vývoje, které v současné době pozorujeme, případně budoucí legislativní úpravy a nejvýraznější trendy v zahraničí.

Cílem práce je zjistit odpověď na tuto otázku za pomoci kvalitativního a kvantitativního šetření.

Základní výzkumnou otázkou je: „Jaký byl historický a současný vývoj a jaké jsou perspektivní trendy vývoje neziskových organizací v České republice?“

Z toho jsem vyvodila 4 dílčí výzkumné otázky

DVO1: Jaký byl vývoj neziskové organizace do roku 2010?

DVO2: Jaký byl vývoj neziskové organizace od roku 2010 do roku 2021?

DVO3: Jaký je současný stav neziskové organizace?

DVO4: Jaké jsou perspektivní trendy neziskové organizace?

4.2 Metodika sběru dat

Zvolenou metodou sběru dat je metoda smíšená, byly použity polostrukturované dotazníky a hloubkové rozhovory. Hlavní výhodou obojího sběru dat, je možnost využití dotazníkového šetření, které nám umožňuje velké množství odpovědí sebrané v krátkém časovém úseku. Doplněné jsou o hloubkové rozhovory, které se zabývají otázkami do hloubky a dokážou nám poodkrýt pomocí otevřených otázek odpověď na pocity a názory respondentů. (Hendl, 2005) Pro tuto práci bylo jako dotazníkové šetření zvoleno šetření pomocí online dotazníku na portálu survio.cz, které bylo rozesláno anonymně rozesláno organizacím, které jsou registrovány na Informačním systému nestátních neziskových organizací. Celkem bylo rozesláno 457 dotazníků.

4.3 Operacionalizace a výzkumné otázky

Pomocí operacionalizace otázky: Jaký byl proces změn v daném časovém období historický, současný a jaké budou perspektivní trendy procesu změn v daném časovém období v České republice? Chci zjistit jakým způsobem se vyvíjely jednotlivé organizace v časovém období, které začíná rokem 1811 a končí v roce 2010. Toto časové období bylo pro tuto práci stanoveno jako období historické a cílem této práce je zjistit jaký byl historický vývoj v jednotlivých organizacích, pokud v tomto období existovaly, či byly založeny. Dále chci zjistit jaký je současný vývoj organizace, zda se organizace rozrůstá a pracuje na nových projektech, jaké problémy v neziskovém sektoru pracovníci organizace pocítují. Jako poslední chci pomocí otázek vztažených na členy organizace zjistit jakým způsobem vnímají možné změny a budoucí trendy neziskového sektoru, jakým způsobem vnímají jejich přítomnost v neziskovém sektoru České republiky, jaký na ně mají názor a zda je organizace využívají. Na perspektivní trendy neziskového sektoru jsou i stanoveny hypotézy, které mají za cíl potvrdit, či vyvrátit nástup těchto možných trendů ve vývoji neziskového sektoru.

4.4 Etické zásady výzkumu

Kvantitativní výzkum proběhl anonymně, dotazníky byly zaslány na emailové adresy uvedené v Informačním systému nestátních neziskových organizací a výzkum proběhl na území celé České republiky.

4.5 Limity výzkumu

Limity výzkumu byla jeho rozsáhlost a také poměrně vysoké nároky na odborné znalosti respondenta. Předpoklad byl takový, že dotazníky budou vyplňovat vedoucí členové

organizací, či členové kteří se zabývají komunikací, či administrativou a vyznají se v problematice neziskového sektoru. Tento předpoklad se z části potvrdil. Vyplněné dotazníky mnohdy vykazují velkou úroveň odbornosti v prostředí neziskového sektoru. Zároveň je však návratnost z celkového počtu 457 rozeslaných dotazníků pouze 8,3 %.

4.6 Hlavní výzkumná otázka

Byla stanovena základní výzkumná otázka:

ZVO: „Jaký byl historický, jaký je současný stav a jaké jsou perspektivní trendy vývoje neziskových organizací v České republice?“

4.7 Vedlejší výzkumné otázky

Následují dílčí výzkumné otázky, které byly stanoveny takto

DVO1:

„Jaký byl historický vývoj organizace do roku 2010?“

DVO2

„Jaký byl vývoj organizace od roku 2010 do roku 2021?“

DVO3

„Jaký je současný stav neziskové organizace v roce 2021?“

DVO4

„Jaké jsou perspektivní trendy vývoje neziskových organizací v České republice?“

4.8 Hypotézy

První stanovená hypotéza – Podle členů neziskových organizací v České republice dochází k poklesu organizované participace členů neziskových organizací

Druhá stanovená hypotéza – Podle členů neziskových organizací v České republice dochází v neziskových organizacích k setrvalé ztrátě členství

Třetí stanovená hypotéza – Podle členů neziskových organizací v České republice dochází ke konci samostatného neziskového sektoru

Čtvrtá stanovená hypotéza – Podle členů neziskových organizací v České republice dochází v neziskovém sektoru k individualizaci občanských aktivit

Pátá stanovená hypotéza – Podle členů neziskových organizací v České republice dochází v neziskovém sektoru k nástupu virtuálního aktivismu

4.9 Průběh šetření

Otázky do dotazníku polostrukturované, z čehož na otázky formulované jako uzavřené, bylo možno odpovědět Ano, Ne, Nevím a pokud otázka vyžadovala i možnou jinou odpověď, byla dodána možnost ji dopsat pod položkou Jiné. Dotazník také obsahoval otevřené otázky vyžadující stručný popis nějaké situace.

Dotazník probíhal od 28.6. 2021 do 12.7.2021 a byl rozeslán celkem 457 respondentům. Byl zveřejněn na tomto internetovém odkazu:
<https://www.surveio.com/survey/d/U9M1Y8H6C2V7U4W5R>

4.10 Sestavení otázek do dotazníku

První skupina otázek byla zjišťovacího charakteru a jejich potenciál byl zjistit, proč byla vůbec organizace založena, za jakým účelem a zda její vznik neprovázela nějaká historická událost, či problém, se kterým se organizace potýkala pokud existovala či byla založena mezi lety 1811 a 2010. Následují otázky taktéž zjišťovacího charakteru, které se snaží zjistit v jakém stavu se v současnosti organizace nacházejí a zda se rozvíjejí, zda se věnují novým projektům, jaký typem organizace daná nezisková organizace je apod. Poslední sada otázek se věnuje možným trendům ve vývoji neziskového sektoru a ptá se respondentů jakým způsobem tyto perspektivní trendy pocítují v neziskovém sektoru, v jejich vlastní organizaci, či jaký na tyto trendy mají názor.

Otázka č.1 - Jaké úskalí se váže k období vzniku vaší organizace

Otázka č.2 - Co vedlo k založení organizace?

Otázka č.3- Proběhlo založení organizace snadno?

Otázka č.4- Pokud neproběhlo snadno, popište proč:

Otázka č.5 - Existovala vaše organizace i před rokem 1948

Otázka č.6 - Fungovala vaše organizace legálně mezi lety 1948-1989?

Otázka č.7 - Pokud ano, můžete uvést pod jakou jinou zaštit'ující organizaci spadala v období od 1948–1989?

Otázka č.8 - Byla vaše organizace nějakým způsobem perzekuována za svou existenci?

Otázka č.9 - Souhlasíte se vznikem občanské společnosti?

Otázka č. 10 - Vidíte tendenci vaší organizace růst?

Otázka č.11 - Typ organizace (Nadace, Spolek, Ústav apod.)

Otázka č.12 - Jaký je váš názor na celkový vývoj podmínek pro neziskový sektor nyní?

Otázka č. 13 - Jaké problémy se dotýkají vaší organizace, či je vnímáte v neziskovém sektoru

- a. Absence širší definice pojmů „vzájemné“ a „veřejné“
 - b. Systém resortních dotací již neodpovídá vývoji sektoru
 - c. Přílišná administrativa
 - d. Nedostačující transparentnost v odvětví
 - e. Nejednotná a neefektivní daňová legislativa
 - f. Komplikovaná pravidla pro vznik a provoz neziskové organizace
 - g. Neustálé snižování finančních příspěvků ze strany státu
 - h. Absence koncepce rozvoje
 - i. V oblasti není dostatečně zastoupena odborná veřejnost
- k připomínkování zákonů**
- j. V oblasti není dostatek managerů
 - k. Přílišná vázanost na finančních zdrojích z EU
 - l. Finanční nestabilita velkého množství neziskových organizací
 - m. Snaha učinit co organizace co nejvíc samo-financovatelnými

Otázka č. 14 - Vnímáte trend nástupu organizované participace?

Otázka č. 15 - Snaží se organizace nějakým způsobem využít organizované participace

Otázka č. 16 - Pokud ano jak?

Otázka č. 17 - Vnímáte nějak, že by členové vaší organizace ztráceli potřebu být organizováni a spíše se orientují na vlastní formy aktivismu?

Otázka č. 18 - Vnímáte nějak trend přílišné profesionalizace a ztráty kontaktu s klientem v neziskovém sektoru?

Otázka č. 19 - Vnímáte nějak trend přílišné profesionalizace a ztráty kontaktu s klienty ve vaší organizaci?

Otázka č. 20 - Vnímáte nějak nástup konce samostatného neziskového sektoru v České republice?

Otázka č. 21 - Vnímáte nějak, že by vaše organizace procházela procesem hybridizace?

Otázka č. 22 - Vnímáte nějak nástup trendu individualizace občanských aktivit? uvedlo, že vnímají nástup tohoto trendu do oblasti neziskového sektoru České republiky.

Otázka č. 23 - Je vaše organizace spíše kolektivního charakteru?

Otázka č. 24 - Je vaše organizace spíše reflexivního charakteru?

Otázka č.25 - Který model vám přijde v současné společnosti výhodnější?

Otázka č. 26 - Vnímáte trend nástupu virtuálního aktivismu?

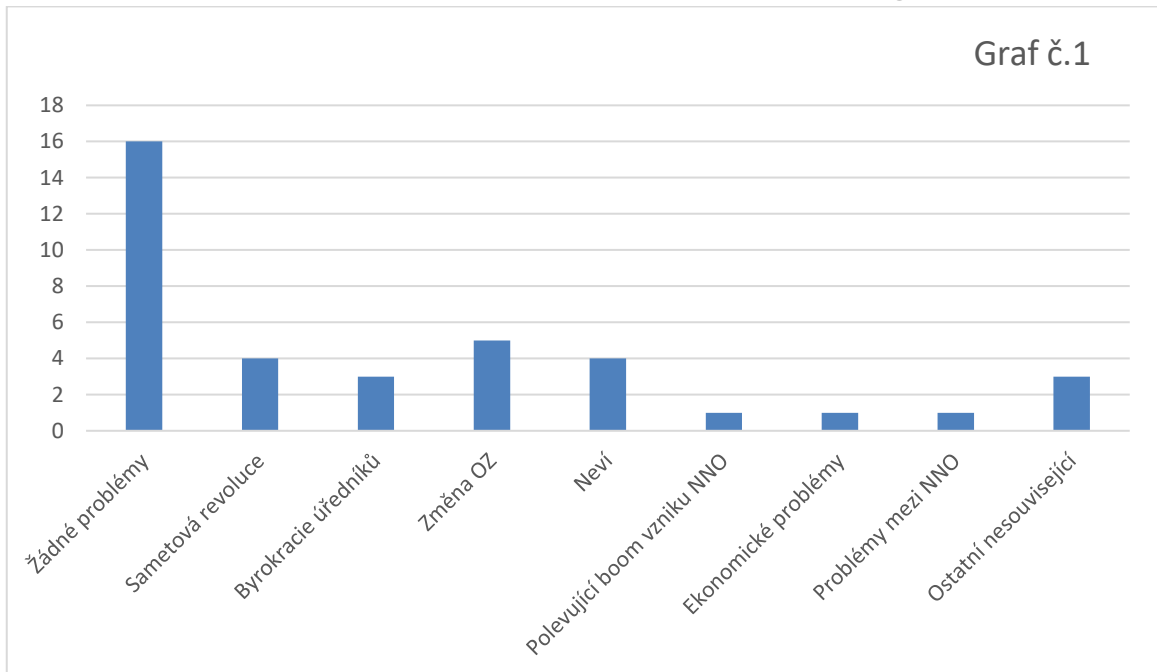
Otázka č. 27 - Je vaše organizace úplně či částečně organizací virtuálního aktivismu?

Otázka č. 28 - Poskytuje, nebo se věnuje vaše organizace nějaké z těchto služeb?

- a. online aktivismus a boj za práva nějakých skupin?**
- b. online hodnocení a konzultace**
- c. online dobrovolnictví pro projekty probíhající mimo virtuální svět**
- d. online dobrovolnictví pro projekty probíhající ve virtuálním prostoru**

4.11 Interpretace dat

Otázka č.1 - Jaké úskalí se váže k období vzniku vaší organizace

(Zdroj: Vlastní)

Počet odpovědí: Jedna možná odpověď

Typ otázky: Otevřená textová

Příslušnost k hypotéze: žádná

Shrnutí výsledků této otázky:

Tato otázka měla za cíl zmapovat za jakých podmínek vznikaly neziskové organizace. Ukazuje se, že ze 38 respondentů, 16 nepocítilo při založení organizace žádné problémy, které by zapříčinilo období jejich vzniku. 3 respondenti neodpovídali na otázku, která byla položena. A další 3 respondenti uvedli, že neví o úskalích, která provázela vznik organizace.

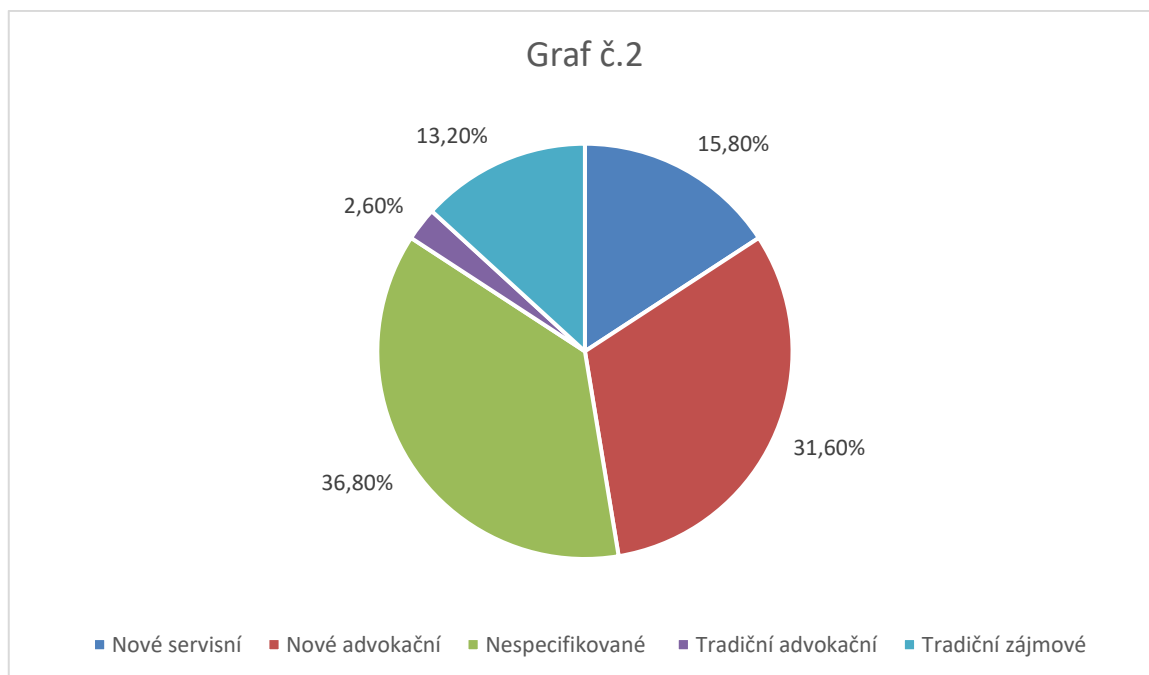
Z odpovědí respondentů můžeme vyčíst, že na několika problémech se shodlo více respondentů. Jde o problematiku vzniku neziskových organizací po Sametové revoluci, kterou uvedli 4 respondenti. Toto období s sebou přineslo velké množství legislativních změn a zejména možnost založit neziskovou organizaci, po dlouhém období, kdy něco takového nebylo možné v rozsahu, jaký dnes známe. K tomu se pojí také jedna z odpovědí, kdy respondent odpovídal, že úskalí vzniku neziskové organizace byl „polevující boom vzniku neziskových organizací“.

Tři respondenti uvedli, že úskalí vzniku neziskové organizace byly byrokratické problémy a neochota úředníků. Konkrétně jeden respondent uvedl: „*Byrokratické obtíže (neznalost úředníků) a následně problémy se změnou legislativy.*“

Pět respondentů jako úskalí uvedlo změnu Občanského zákoníku v roce 2014, který změnil legislativu pro spolky, občanská sdružení, obecně prospěšné společnosti a ústavy.

Jeden respondent odkázal na neznalost ranných let a úskalí, kterými organizace procházela, protože organizace vznikla před 131 lety.

Otázka č.2 - Co vedlo k založení organizace?

Počet odpovědí: Jedna možná odpověď

Typ otázky: Otevřená textová

Příslušnost k hypotéze: žádná

Shrnutí výsledků této otázky:

Otázka mapovala, za jakým účelem vznikaly jednotlivé organizace, které se zúčastnily dotazníkového šetření. 36,8 % respondentů odpovědělo tak, že odpověď nemohla být zanesena do grafu. Ale 31,6 % respondentů uvedlo, že motivace k založení organizace byl zájem obecně prospěšný a advokační. Tento typ organizací nazýváme: Nové advokační organizace. Jejich sledovaným zájmem je ochrana životního prostředí a boj práva zvířat, ochrana lidských práv a ochrana neziskových práv. 15,8 % respondentů uvedlo, že jejich zájem je charakteru obecně prospěšného a servisního charakteru, tedy se jedná o organizace, které se věnují vzdělávání, sociální a zdravotní péči. 13,2 % respondentů uvedlo, že jejich společný zájem při založení organizace byl vzájemně prospěšný a servisní. Jedná se o organizace, které se věnují zájmové činnosti, komunitnímu rozvoji, rekreaci a sportu. 2,6 % respondentů, tedy nejméně uvedlo, že jejich zájem při založení organizace byl advokační a

vzájemně prospěšný, tyto organizace se věnují odborové činnosti, zaměstnaneckým svazům apod.

Tabulka odpovědí respondentů:

Tato tabulka je přepisem odpovědí všech respondentů. Odpovědi neprošly transkripcí, aby byla zachována autenticita.

Legenda k tabulce:

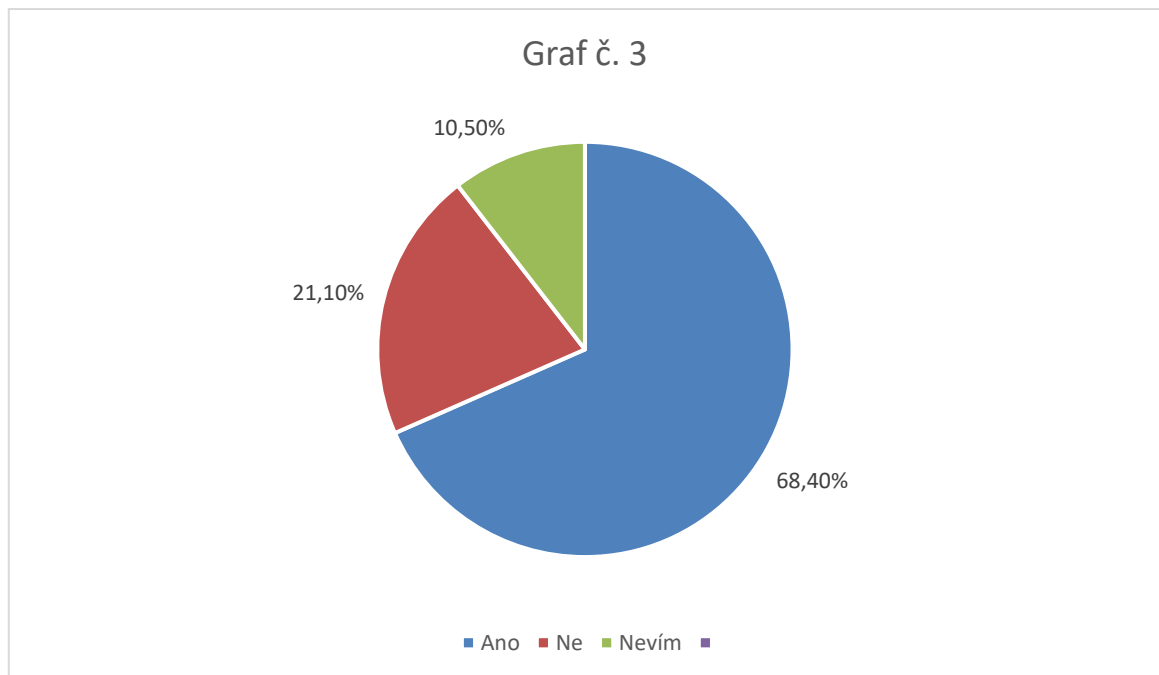
Tradiční zájmové organizace
Nové servisní organizace
Tradiční advokační organizace
Nové advokační organizace
Nespecifikovatelné odpovědi

R01	Změnila se legislativa a vznikly dětské skupiny a abychom mohli být dětskou skupinou, museli jsme se stát zapsaným spolkem, takže jsme se stali	R21	Možnost čerpat dotace na činnost
R02	Rizika spojená se sociálním vyloučením a stigmatizací osob s duševním onemocněním. U vzniku naší organizace stála neformální skupina rodičů a pečovatелů osob s DN.	R22	Posláním je podporovat dialogický postoj.
R03	Podpora znevýhodněné skupiny lidí	R23	Legalizace činnosti
R04	podněty mého souseda, kterými škodil	R24	Jista idnetita vůči statu ...
R05	Ochrana lidských práv a základních svobod	R25	Jako sbor dobrovolných hasičů jsme vznikli kvůli požárům
R06	Nezávislost	R26	inspirace v zahraničí (Erasmus v Paříži)
R07	Nechtěli jsme, aby naši činnost negativně ovlivňovali ti, kteří sami nic dobrého nevykonali.	R27	idea Tomáše Bati juniora založit nadaci
R08	Na podporu mladých a začínajících včelařů a rozvoj včelařství v ČR	R28	Chtěli jsme založit fotbalový klub protože okolní vesnice ho měly taky, tak abychom měli svůj
R09	Chtěli jsme trochu zorganizovat naši společnou činnost	R29	Záměr vybudovat krytou plaveckou halu a absence spolku, chránící naši čtvrť
R10	chtěli jsme společně pomoci	R30	Založení proběhlo z důvodu pomoci autismem a AS
R11	krizová situace	R31	Vykonávali jsme činnost, kterou jsme potřebovali nějak zastřešit.
R12	advokacie za práva skupin	R32	vyhodnocování rizik a preventivní informovanost o potenciálních únicích toxických látek do životního prostředí (staré zátěže, nové provozy, legislativa) účast na vodoprávních řízeních
R13	potřeba	R33	Vůle rodičů, pečujících o děti s handicapem, hledání kvalitní náplně života pro jejich děti
R14	potřeba právní subjektivity	R34	Potřeba bránit vodu a lidi a prosadit vrácení zájmu lidí do správy vody
R15	Zejména organizujeme pravidelnou celoroční činnost, tábory a další akce, včetně mezinárodních.	R35	Viděli jsme tento nápad v zahraničí

R16	za znovuzaložení organizace stálo nadšení, láska a pokora ke sportu a kulturně společenským tradicím v Sokole	R36	Usoudili jsme, že to je nejlepší způsob jakým řešit určitou situaci
R17	Snaha přivést všechny, kteří chtějí hrát tenis, zaštitit poloprofesionální hráče a přivedení dětí k tenisu	R37	Požáry
R18	Snaha o zachování a obnovu kult. dědictví vesnice a malého města.	R38	V CHKO byla potřeba organizace, která se postará o návštěvníky, ekologickou výchovu v CHKO Křivoklátsko.
R19	Snaha o rozvoj obcí a kultury		
R20	Snaha o rozvoj kolečkových sportů		

Tabulka č. 1. odpovědi respondentů na otázku č.2

Otázka č.3- Proběhlo založení organizace snadno?

(Zdroj: Vlastní)

Počet odpovědí: Jedna možná odpověď

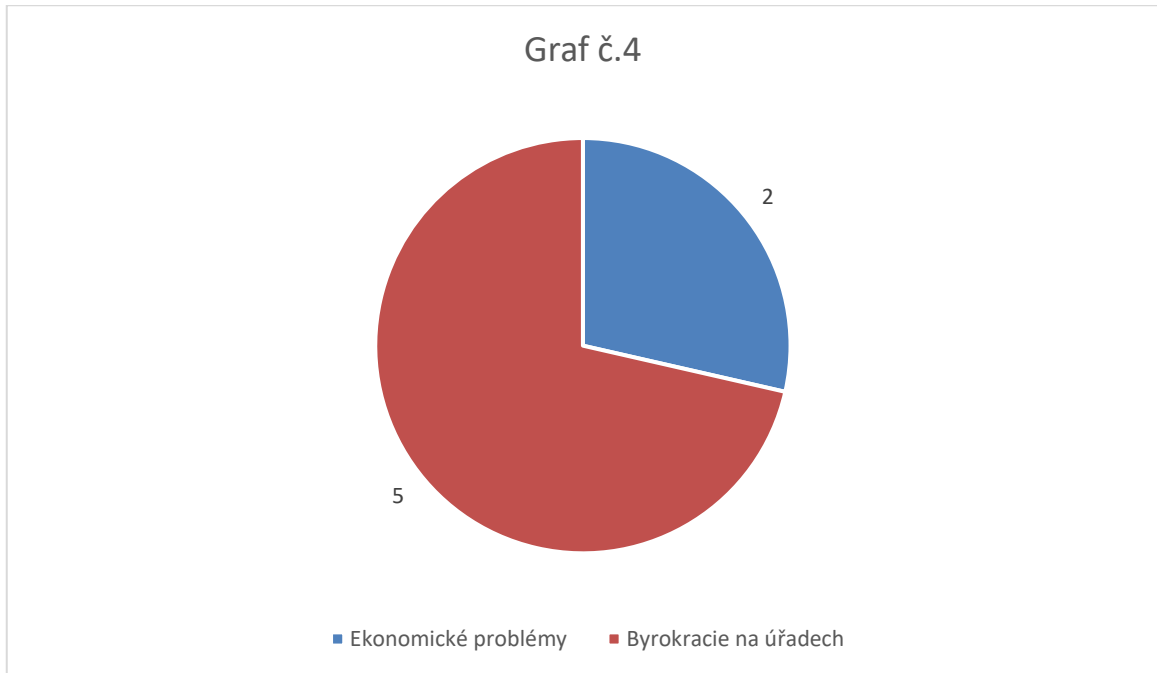
Typ otázky: Uzavřená

Příslušnost k hypotéze: žádná

Shrnutí výsledků této otázky:

Tato otázka měla za cíl zjistit, zda proběhlo založení neziskové organizace snadno, či zda respondenti pocítují nějaký problém, který při zakládání organizace vyvstal. 68,4 % respondentů uvedlo, že nepocítili žádný problém, při zakládání organizace. 10,5 % respondentů uvedlo, že neví, zda při zakládání organizace vyvstal nějaký problém. 21,1 % respondentů uvedlo, že založení organizace neproběhlo snadno.

Otázka č.4- Pokud neproběhlo snadno, popište proč:

(Zdroj: Vlastní)

Počet odpovědí: Jedna možná odpověď

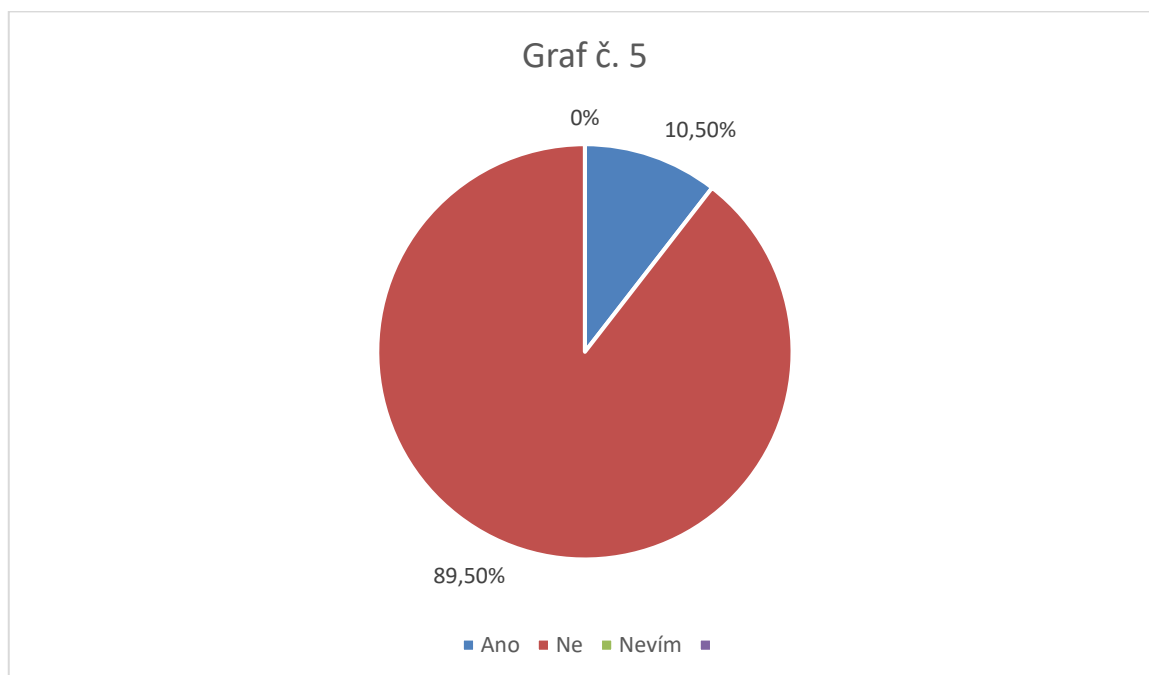
Typ otázky: Textová doplňující

Příslušnost k hypotéze: žádná

Shrnutí výsledků této otázky:

Na tuto otázku odpovídali pouze respondenti, kteří uvedli, že založení organizace neprobíhalo snadno. Odpovídalo pouze 7 respondentů a 5 uvedlo, že měli problémy s úřady. Respondenti uvádějí: „Problémy s úřady“, „Příliš velká byrokratická zátěž“, „Neznalost a nekompetence úředníků.“, „Nepochota zanést nás do sítě, tudíž nefinancování“, „Měli jsme problémy s úřady a byrokracií“. Zbytek, tedy 2 respondenti uvedli ekonomické problémy, které pocítovali během zakládání organizace. Konkrétně: „*Ekonomické problémy*“, „*Měli jsme ekonomické potíže.*“

Otázka č.5 - Existovala vaše organizace i před rokem 1948

(Zdroj: Vlastní)

Počet odpovědí: Jedna možná odpověď

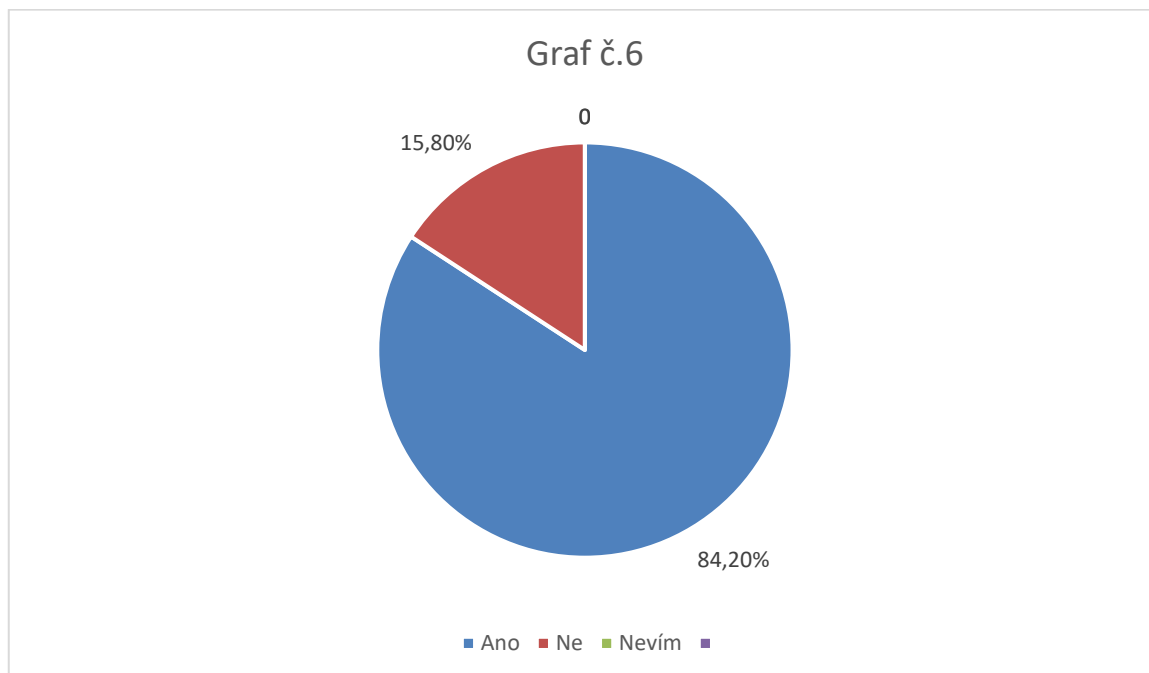
Typ otázky: Uzavřená

Příslušnost k hypotéze: žádná

Shrnutí výsledků této otázky:

Tato otázka měla za úkol zmapovat kolik procent z respondentů jsou členy organizací, které zasahují do doby před nástupem komunistického režimu v Československé socialistické republice. Ukázalo se, že jde o docela velké procento a to 10,5 % respondentů uvedlo, že existovala před rokem 1948.

Otázka č.6 - Fungovala vaše organizace legálně mezi lety 1948-1989?

(Zdroj: Vlastní)

Počet odpovědí: Jedna možná odpověď

Typ otázky: Uzavřená

Příslušnost k hypotéze: žádná

Shrnutí výsledků této otázky:

Účelem této otázky bylo zmapovat, zda mezi respondenty jsou organizace, které fungovaly po dobu existence Československé socialistické republiky. Z grafu vidíme, že procento respondentů, kteří uvedli, že jejich organizace existovala mezi lety 1948 a 1989 se od otázky č.5 zvýšil. Vidíme tedy slabý nárůst počtu organizací.

Otázka č.7 - Pokud ano, můžete uvést pod jakou jinou zaštitující organizaci spadala v období od 1948–1989?

Počet odpovědí: Jedna možná odpověď

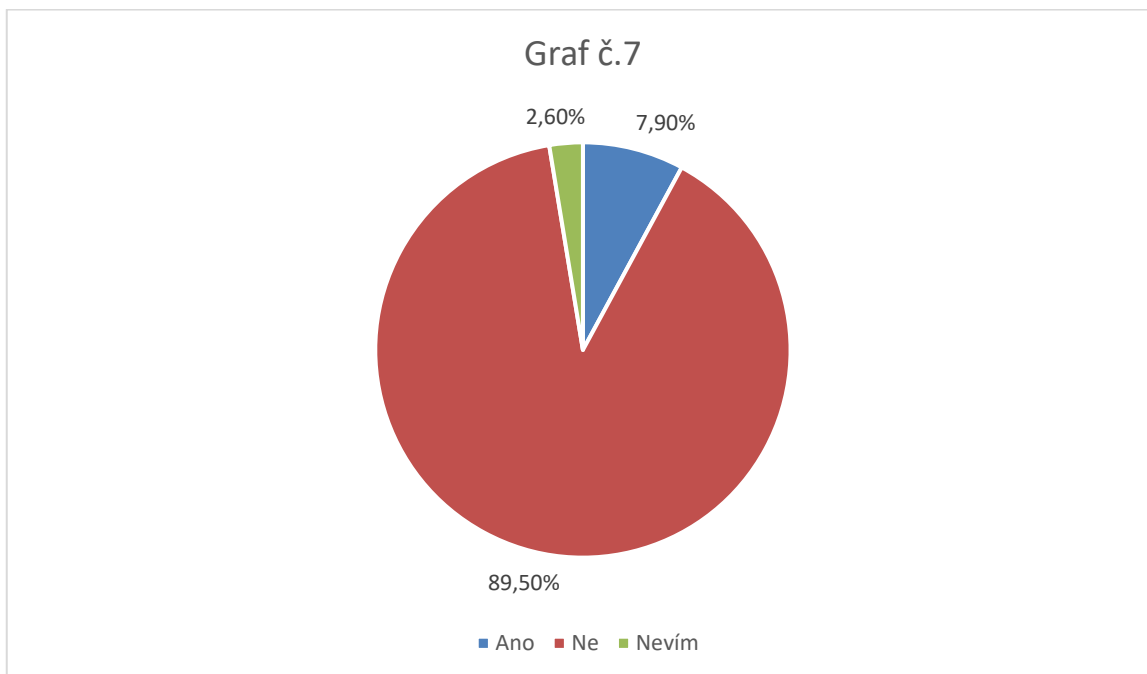
Typ otázky: Uzavřená

Příslušnost k hypotéze: žádná

Shrnutí výsledků této otázky:

Tato doplňující otázka měla za cíl zmapovat, zda jsou si organizace vědomy, pod jaký správní orgány v době Československé socialistické republiky spadaly. Odpovědělo 5 organizací, z toho 2 odpověděly, že si nejsou vědomy, pod jaký správní orgán spadaly. Jeden respondent uvedl: „*Český svaz chovatelů drobného zvířectva.*“ Jeden respondent uvedl: „*ZRTV.*“ Což je zkratka pro svaz Základní a rekreační tělesné výchovy. A jeden respondent uvedl: „*Národní výbor.*“ Čímž je nejspíš myšlen Místní národní výbor, který se po roce 1989 transformoval na obecní úřady a zastupitelstva.

Otázka č.8 - Byla vaše organizace nějakým způsobem perzekuována za svou existenci?

(Zdroj:Vlastní)

Počet odpovědí: Jedna možná odpověď

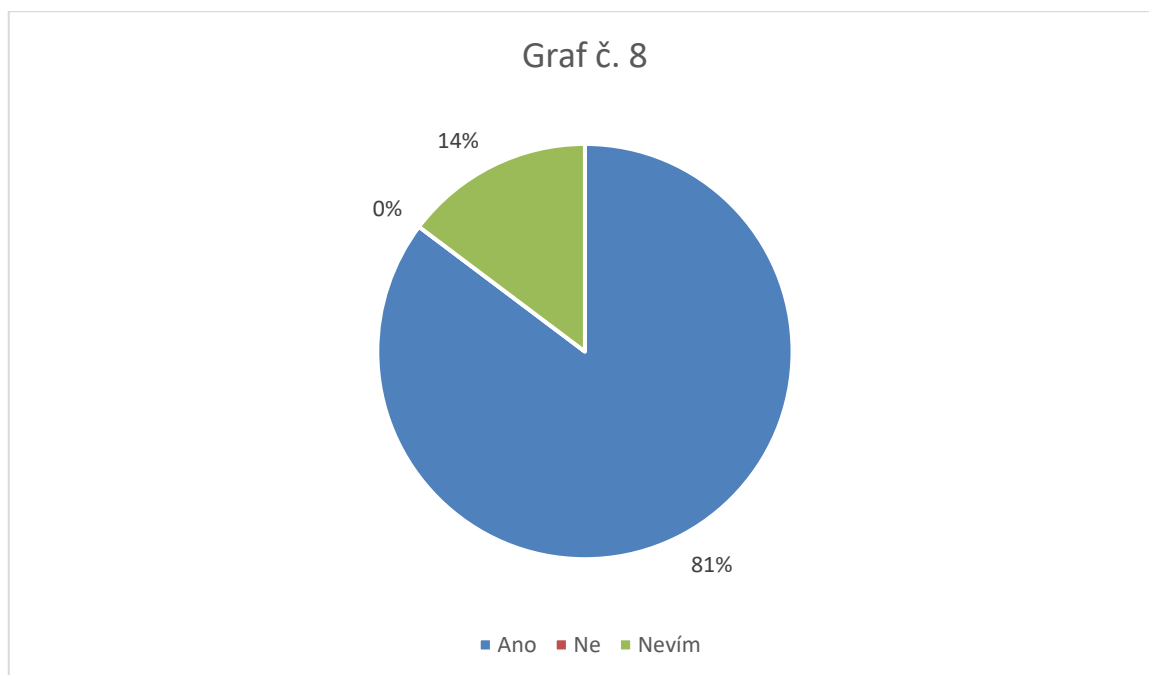
Typ otázky: Uzavřená

Příslušnost k hypotéze: žádná

Shrnutí výsledků této otázky:

Tato otázka byla směřována k respondentům, kteří uvedli, že jejich organizace existovala před rokem 1989. 7,9 % respondentů uvedlo, že byli perzekuováni za svou existenci.

Otázka č.9 - Souhlasíte se vznikem občanské společnosti?

(Zdroj: Vlastní)

Počet odpovědí: Jedna možná odpověď

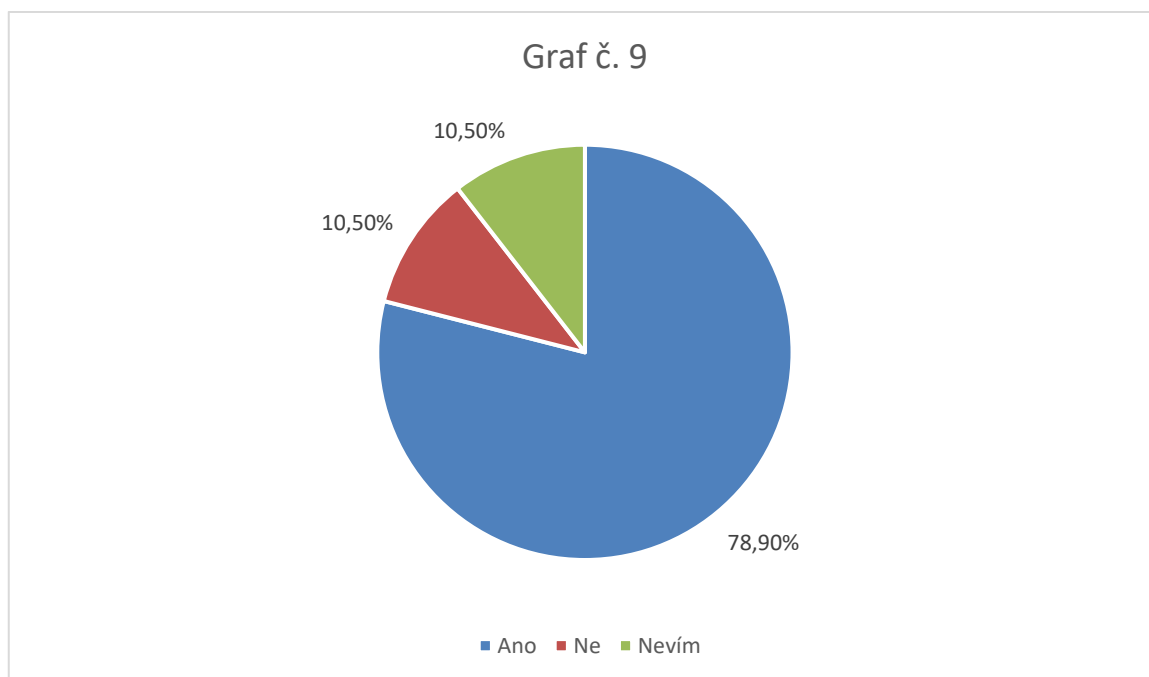
Typ otázky: Uzavřená

Příslušnost k hypotéze:

Shrnutí výsledků této otázky:

Tato otázka měla za cíl zjistit, kolik respondentů souhlasí se vznikem občanské společnosti. Ukázalo se, že 81 % respondentů souhlasí se vznikem občanské společnosti. Nikdo z respondentů nevedl, že by se vznikem občanské společnosti nesouhlasil. Pouze 14% respondentů uvedlo, že neví, nebo nemají názor.

Otázka č. 10 - Vidíte tendenci vaší organizace růst?

(Zdroj: Vlastní)

Počet odpovědí: Jedna možná odpověď

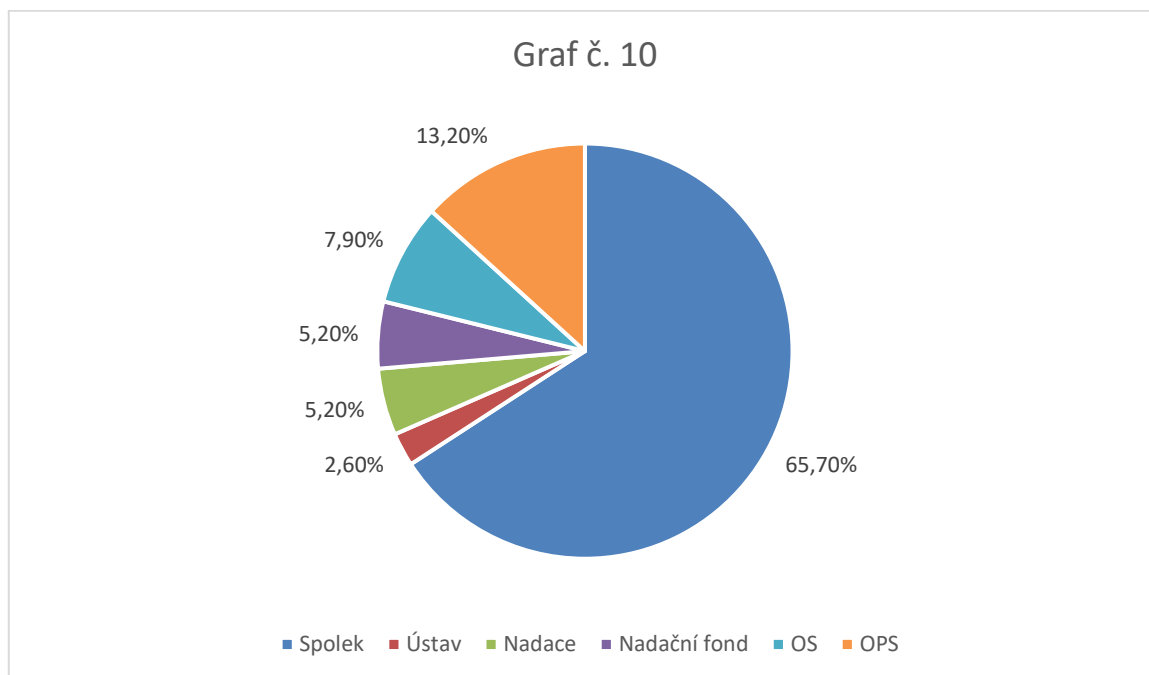
Typ otázky: Uzavřená

Příslušnost k hypotéze: žádná

Shrnutí výsledků této otázky:

Tato otázka sledovala, zda respondenti o organizaci mohou říct, že prochází pozitivním rozvojem a že není v útlumu činnosti. 78,9 % respondentů uvedlo, že organizace se rozvíjí. 10,5 % respondentů uvádí, že neví, v jakém stavu se momentálně organizace nachází. 10,5 % respondentů uvedlo, že nemohou říct, že by organizace měla tendenci růst.

Otázka č.11 - Typ organizace (Nadace, Spolek, Ústav apod.)

(Zdroj: Vlastní)

Počet odpovědí: Jedna možná odpověď

Typ otázky: Uzavřená

Příslušnost k hypotéze: žádná

Shrnutí výsledků této otázky:

Otázka mapuje zastoupení jednotlivých typů organizací mezi respondenty. 65,7 % respondentů uvedlo, že jsou organizací zapsanou jako spolek. 13,2 % respondentů uvedlo, že jsou stále Obecně prospěšnou společností. 7,9 % respondentů uvádí, že organizace Občanská společnost. 5,2 % uvádí, že jsou Nadačním fondem a stejné procento 5,2 pak uvádí Nadaci. Jen 2,6 % respondentů uvedlo, že jejich organizace je Ústavem.

Otázka č.12 - Jaký je váš názor na celkový vývoj podmínek pro neziskový sektor nyní?

Počet odpovědí: Jedna možná odpověď

Typ otázky: Otevřená, textová

Příslušnost k hypotéze:

Shrnutí výsledků této otázky:

Tato otázka byla otevřená a textová, z 38 respondentů na ni odpovědělo 19 respondentů.

R01 – My jsme žádné problémy nezaznamenali
R02 – Je to velmi různorodé v různých místech republiky. V některých městech mají neziskovky zelenou a velkou podporu, jinde jsou obtížným cizincem. Zažili jsme obojí.
R03 – Je otázka, co je to neziskovka ... klasifikace je špatná
R04 – I když naše pobočka v minulosti neexistovala celkově Pionýr je v současné době demokratický nezávislý spolek
R05 – Dříve to bylo jednodušší, opadlo původní nadšení v 90 letech
R06 – Dostali jsme se až do tohoto stavu, který by sice mohl být lepší, ale funguje
R07 – Do r. 1989 nic, první půlka 90 let zakládání velkého množství obč. sdružení, následná regulace, zejména v oblasti financí (např. zákon o sociálních službách) ...
R08 – Bylo více dobrovolných dárců z řad podniků, stát přispíval v rámci grantů
R09 – Bylo snadnější se někam posunout
R10 – Dříve celá situace byla úměrná době
R11 – V letech našeho vzniku už postupně upadalo nadšení a organizací se nezakládalo tolik
R12 – Útlum v období socialismu, rozvoj po r. 89, boom ve vzniku NNO (kvantita), Novela OZ, avšak bez provazby na související legislativu, různé přístupy a limity v rámci vícezdrojového financování.
R13 – Stát nevytváří podmínky pro zdravý růst tohoto sektoru, a proto ani podnikatelský sektor nepodporuje tak jak by mohl. Mám tím na mysli třeba konsignační daň.

R14 – Roste občanská nespokojenost, a proto roste podpora občanů těm, kteří reálně prosazují a realizují nápravu
R15 – No asi když se to vezme kolem a kolem, tak asi nebyl moc jednoduchý
R16 – Neziskový sektor měl v každé době podporu. Jenom je škoda, že některé neziskovky celý sektor poškozují svojí činností, která je mimo rámec jejich kompetence.
R17 – Nezapomínejme na moderní historii, která nebude-li se opakovat coby učivo, tak se bude opakovat v budoucnosti!
R18 – Neziskový sektor prošel za dobu své existence velkým vývojem
R19 – Nerespekt

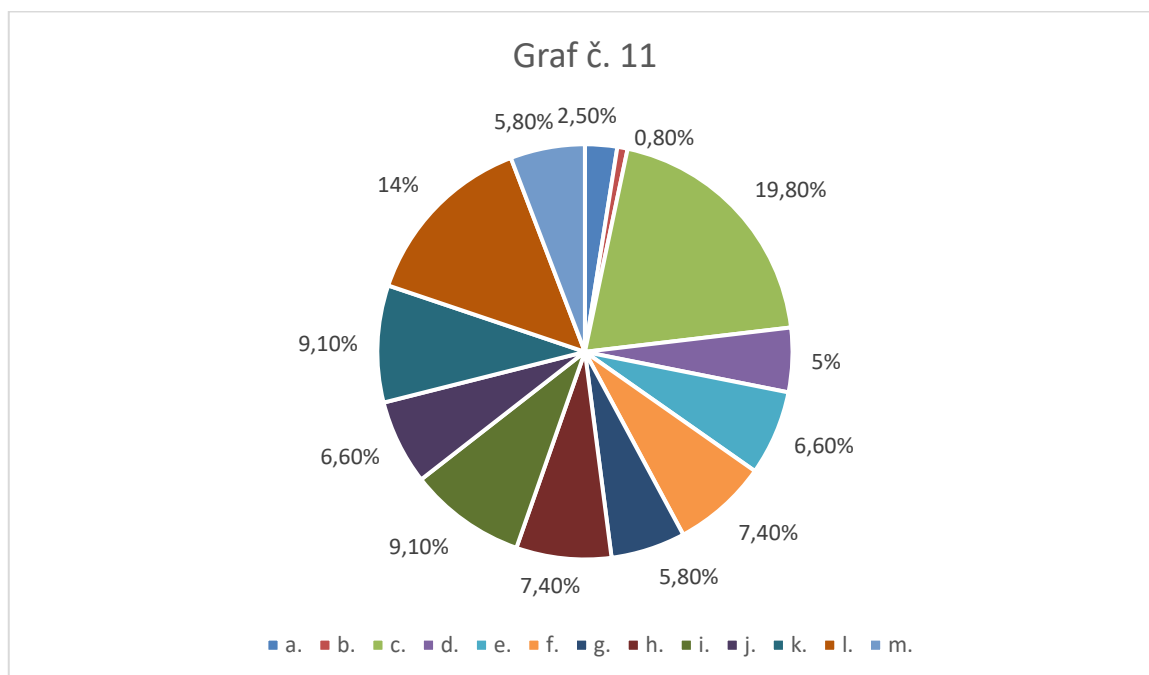
Tabulka č. 2. - Jaký je váš názor na celkový vývoj podmínek pro neziskový sektor nyní?

Respondent 03, uvádí v problematice vývoje neziskového sektoru nyní nejednotnost klasifikace a pojmenování organizací v neziskovém sektoru: „Je to otázka, co je neziskovka... klasifikace je špatná.“ V teoretické části práce byla této problematice věnovaná kapitola, neziskový sektor stále nemá ustálená pojmenování.

Respondenti 05, 11, 12 a 07 odkazují na růst počtů neziskových organizací v 90. letech 20 století, tento růst byl zapříčiněn změnou politického uspořádání země a vznikem samostatné České republiky. Respondenti popisují velké množství zakládaných neziskových organizací. Respondent 12 uvádí: „*rozvoj po r. 89, boom ve vzniku NNO (kvantita)*“, R07 uvádí: „*první půlka 90 let zakládání velkého množství obč. sdružení*“. Tento trend je postupně nahrazen opačným trendem, který popisují respondenti 11 a 05: „*V letech našeho vzniku už postupně upadalo nadšení a organizací se nezakládalo tolik*“, „*Dříve to bylo jednodušší, opadlo původní nadšení v 90 letech*“.

Respondenti 07, 12 a 13 uvádí jako problematiku financí, a to hlavně problém legislativního ukotvení financí v neziskovém sektoru. Jak uvádí respondent 07: „*následná regulace, zejména v oblasti financí (např. zákon o sociálních službách*“ Respondent 13 uvádí: „*Stát nevytváří podmínky pro zdravý růst tohoto sektoru, a proto ani podnikatelský sektor nepodporuje tak jak by mohl. Mám tím na mysli třeba konsignační daň.*“ Respondent 12 uvádí jako problém: „*limity v rámci vícezdrojového financování.*“

Otázka č. 13 - Jaké problémy se dotýkají vaší organizace, či je vnímáte v neziskovém sektoru

(Zdroj: Vlastní)

- a. Absence širší definice pojmů „vzájemné“ a „veřejné“
- b. Systém resortních dotací již neodpovídá vývoji sektoru
- c. Přílišná administrativa
- d. Nedostačující transparentnost v odvětví
- e. Nejednotná a neefektivní daňová legislativa
- f. Komplikovaná pravidla pro vznik a provoz neziskové organizace
- g. Neustálé snižování finančních příspěvků ze strany státu
- h. Absence koncepce rozvoje
- i. V oblasti není dostatečně zastoupena odborná veřejnost k připomínkování zákonů
- j. V oblasti není dostatek managerů
- k. Přílišná vázanost na finančních zdrojích z EU
- l. Finanční nestabilita velkého množství neziskových organizací
- m. Snaha učinit co organizace co nejvíc samo-financovatelnými

Počet odpovědí: Více možných odpovědí

Typ otázky: Uzavřená

Příslušnost k hypotéze: žádná

Shrnutí výsledků této otázky:

Tato otázka měla za cíl zmapovat nejčastější problémy v neziskovém sektoru z pohledu jejich členů.

Mezi nejhlavnější problémy respondenti uvádí 19,80 % uvádí jako problém neziskového sektoru přílišnou administrativu. S tímto fenoménem se setkáváme v celé praktické části. Respondenti uvádějí problémy s vysokou mírou administrativy v neziskovém sektoru.

Dalším problémem uvedlo 14 % respondentů uvádí jako problém neziskového sektoru: Finanční nestabilitu velkého množství neziskových organizací.

Dalším problémem, který uvádělo 9,1 % respondentů je: Přílišná vázanost na finančních zdrojích z Evropské Unie. Stejný počet respondentů, tedy 9,1 % uváděl: Nedostatečnou zastoupenost odborné veřejnosti, která by připomínkovala zákony.

7,4 % respondentů uvádí jako problém: Komplikovaná pravidla pro vznik neziskových organizací, stejné procento respondentů tedy 7,4 % uvádí jako problém: Absenci koncepce rozvoje.

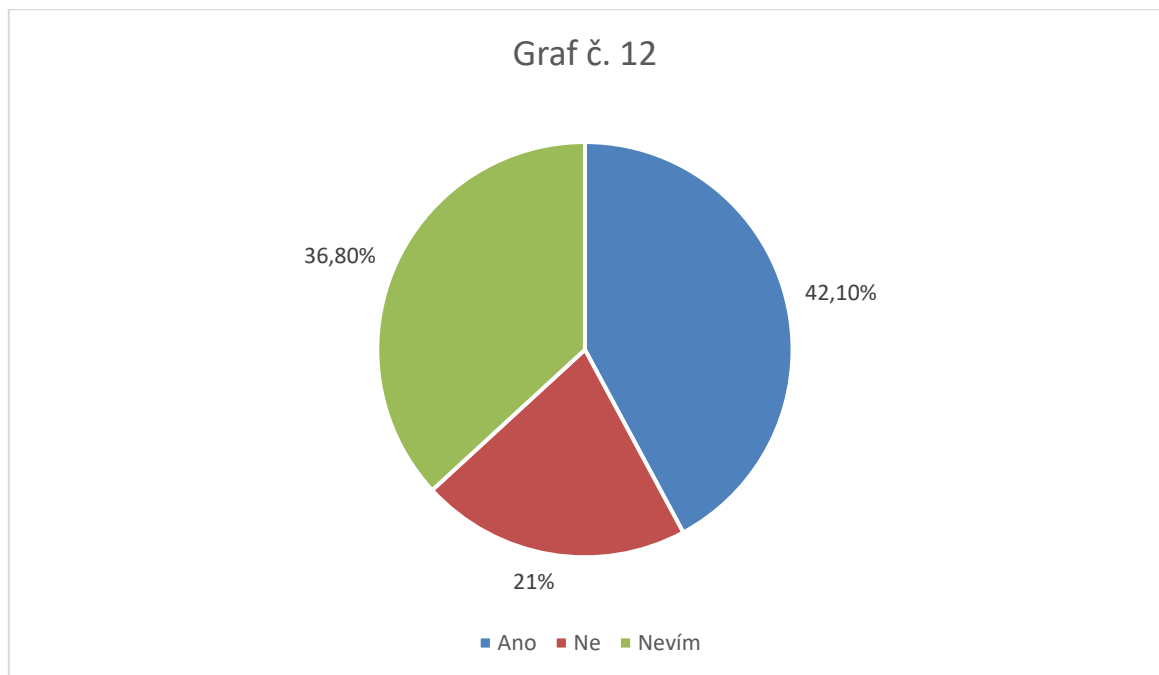
6,6 % respondentů uvádělo jako problém neziskového sektoru: Nedostatek managerů pro neziskový sektor a stejné procento pak uvádí jako problém: Neefektivní a nejednotnou daňovou legislativu.

Jako problém uvedlo 5,8 % respondentů: Neustálé snižování finančních příspěvků ze strany státu, stejné množství respondentů pak uvedlo snahu státu učinit organizace samofinancovatelnými.

5 % uvedlo jako problém: Nedostatečná transparentnost v odvětví. A 2,5 % uvedlo jako problém: Absence širší definice pojmů „vzájemné“ a „veřejné“

Nejméně voleným problémem se stal s 0,8 %: Systém resortních dotací, který neodpovídá vývoji sektoru.

Otázka č. 14 - Vnímáte trend nástupu organizované participace?

(Zdroj: Vlastní)

Počet odpovědí: Jedna možná odpověď

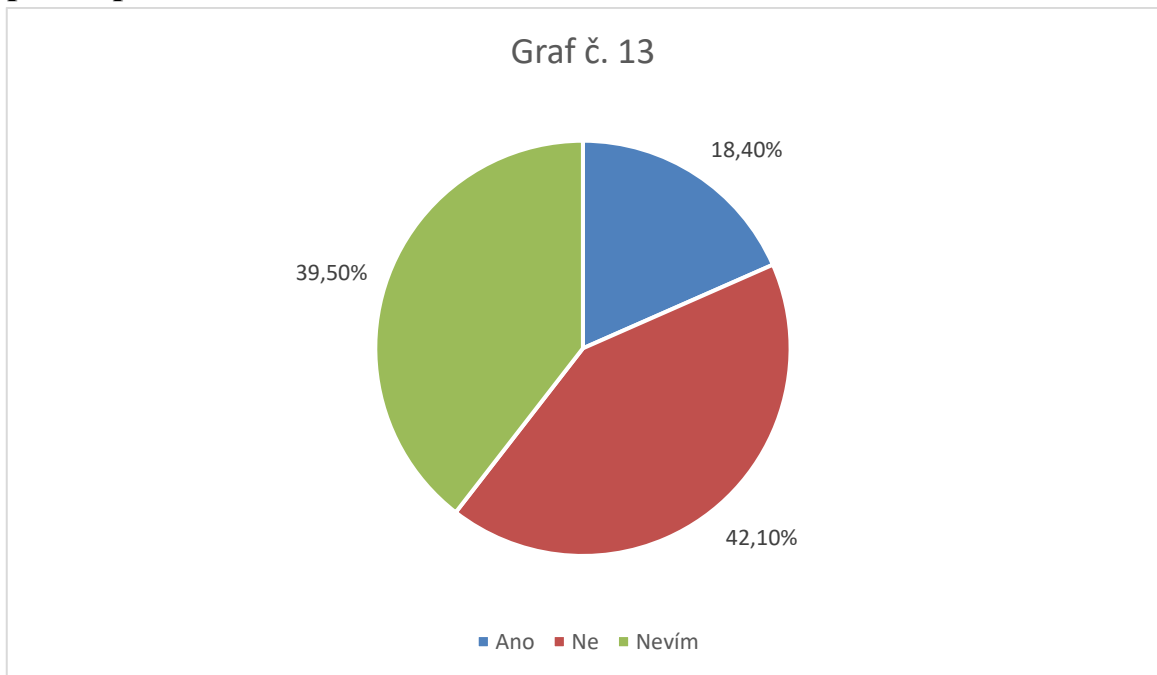
Typ otázky: Uzavřená

Příslušnost k hypotéze: Hypotéza č.1

Shrnutí výsledků této otázky:

Tato otázka se zaměřuje na první perspektivní trend a tím je trend nástupu organizované participace. 42 % respondentů vnímá nastupující trend organizované participace v organizacích. 21 % respondentů tento trend nevnímá a 36,8 % respondentů neví.

Otázka č. 15 - Snaží se organizace nějakým způsobem využít organizované participace

(Zdroj: Vlastní)

Počet odpovědí: Jedna možná odpověď

Typ otázky: Uzavřená

Příslušnost k hypotéze: Hypotéza č.1

Shrnutí výsledků této otázky:

Na otázku, zda se dané organizace snaží tohoto trendu využít odpovídá 18,4 % respondentů, že ano. 42,1 % respondentů odpovídá, že se tohoto perspektivního trendu jejich organizace nesnaží využít a 39,5% odpovídá, že neví.

Otázka č. 16 - Pokud ano jak?

Počet odpovědí: Jedna možná odpověď

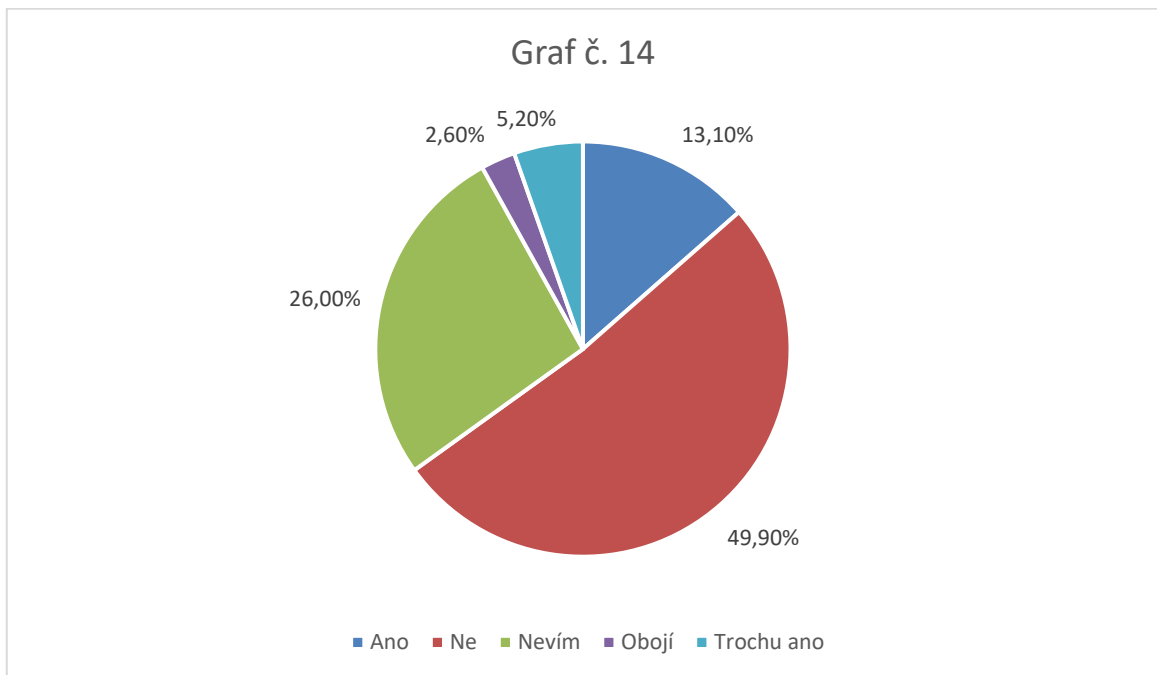
Typ otázky: Otevřená, doplňující

Příslušnost k hypotéze: Hypotéza č. 1

Shrnutí výsledků této otázky:

Respondentů, kteří odpověděli v otázce č.15 ano, organizace se snaží využít trendu organizované participace, se tato otázka ptá, jakým způsobem toho dosahují. Na otázku odpovědělo 4 respondenti. Respondenti uvádějí: „Zpracovávat stanoviska k připravované legislativě a upozorňuje na netransparentnosti při činnosti státních úřadů“, „Propojování, spolupráce, inspirace“, „Moje know-how“, „dobrovolnictví, práce a spolupráce s neformálními pečovateli.“

Otázka č. 17 - Vnímáte nějak, že by členové vaší organizace ztráceli potřebu být organizováni a spíše se orientují na vlastní formy aktivismu?

(Zdroj: Vlastní)

Počet odpovědí: Jedna možná odpověď

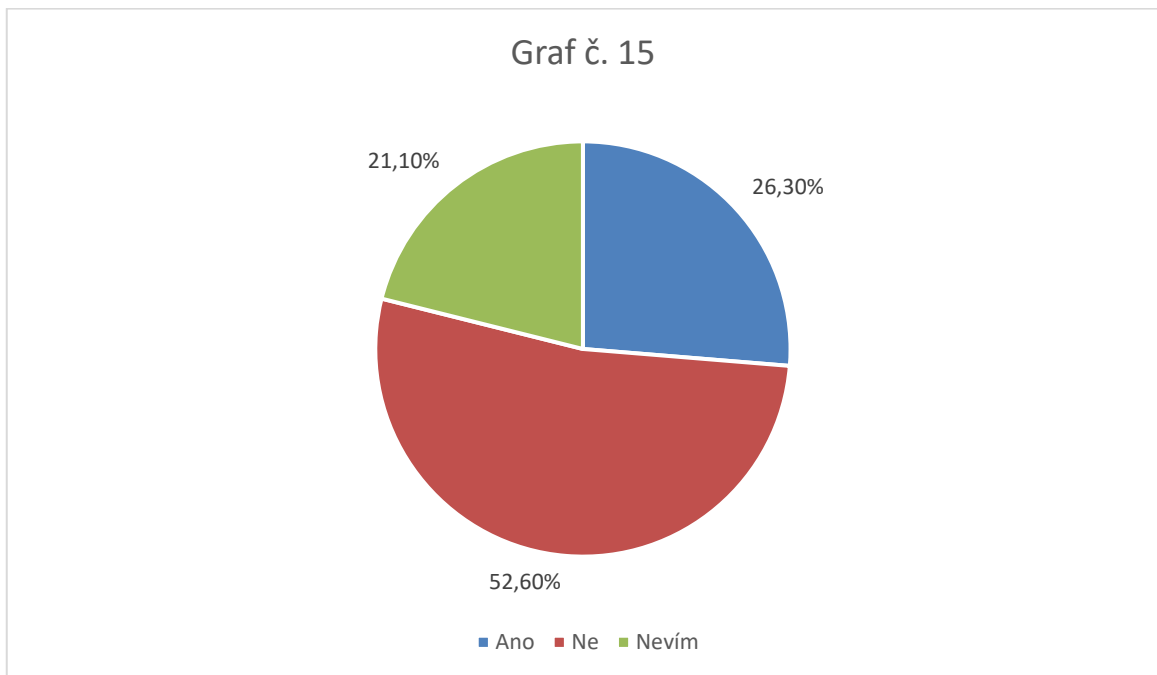
Typ otázky: Otevřená, textová

Příslušnost k hypotéze: Hypotéza č.1

Shrnutí výsledků této otázky:

U této otázky největší procento respondentů, konkrétně 49 %, uvádí že nemají pocit, že by členové organizace ztráceli potřebu být organizováni. 13,1 % uvádí, že tento trend pocítují i na členech organizace a 5,2 % respondentů uvádí, že jej pocítují trochu. 2,6 % respondentů uvádí, že vnímá potřebu členů být organizováni, ale zároveň i jejich potřebu orientovat se na vlastní formy aktivismu. 26% respondentů na tento trend nemá názor.

Otázka č. 18 - Vnímáte nějak trend přílišné profesionalizace a ztráty kontaktu s klientem v neziskovém sektoru?

(Zdroj: Vlastní)

Počet odpovědí: Jedna možná odpověď

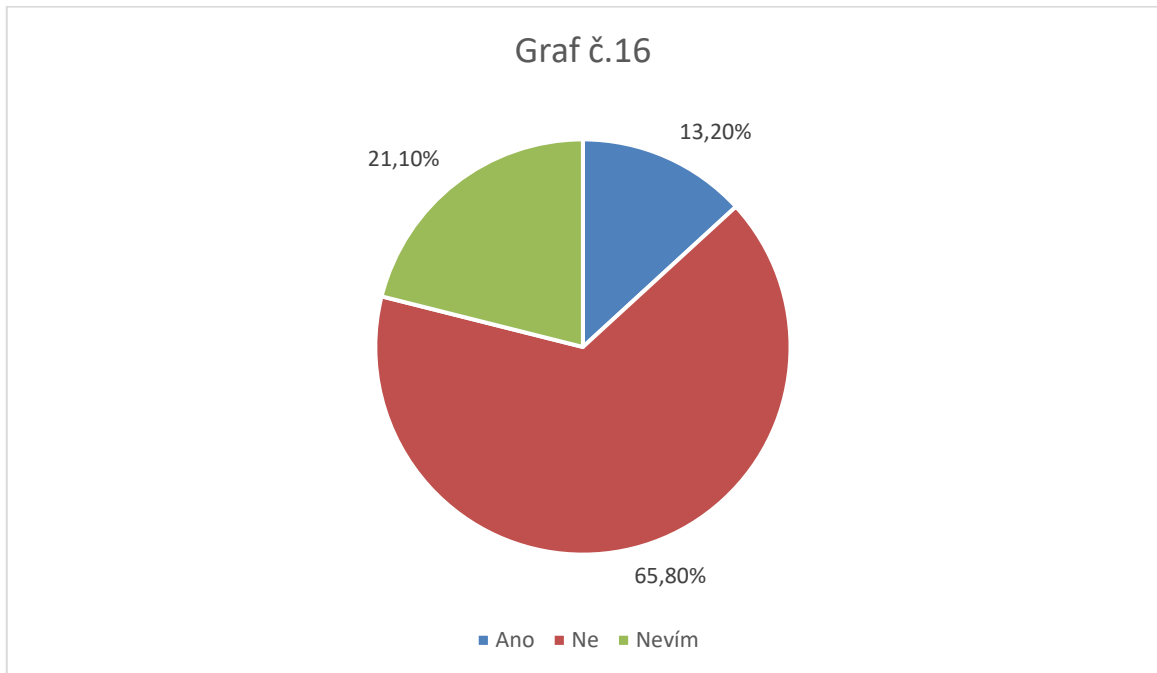
Typ otázky: Uzavřená

Příslušnost k hypotéze: Hypotéza č.2

Shrnutí výsledků této otázky:

Tato otázka má za úkol zmapovat jakým způsobem vnímají členové organizací přílišnou profesionalizaci a tou způsobenou ztrátu kontaktu s klientem. 52,6 % respondentů uvádí, že tento trend v neziskovém sektoru nepocítují. 26,3 % respondentů uvádí, že tento trend v neziskovém sektoru vnímají. A 21,1 % respondentů neví.

Otázka č. 19 - Vnímáte nějak trend přílišné profesionalizace a ztráty kontaktu s klienty ve vaší organizaci?

(Zdroj: Vlastní)

Počet odpovědí: Jedna možná odpověď

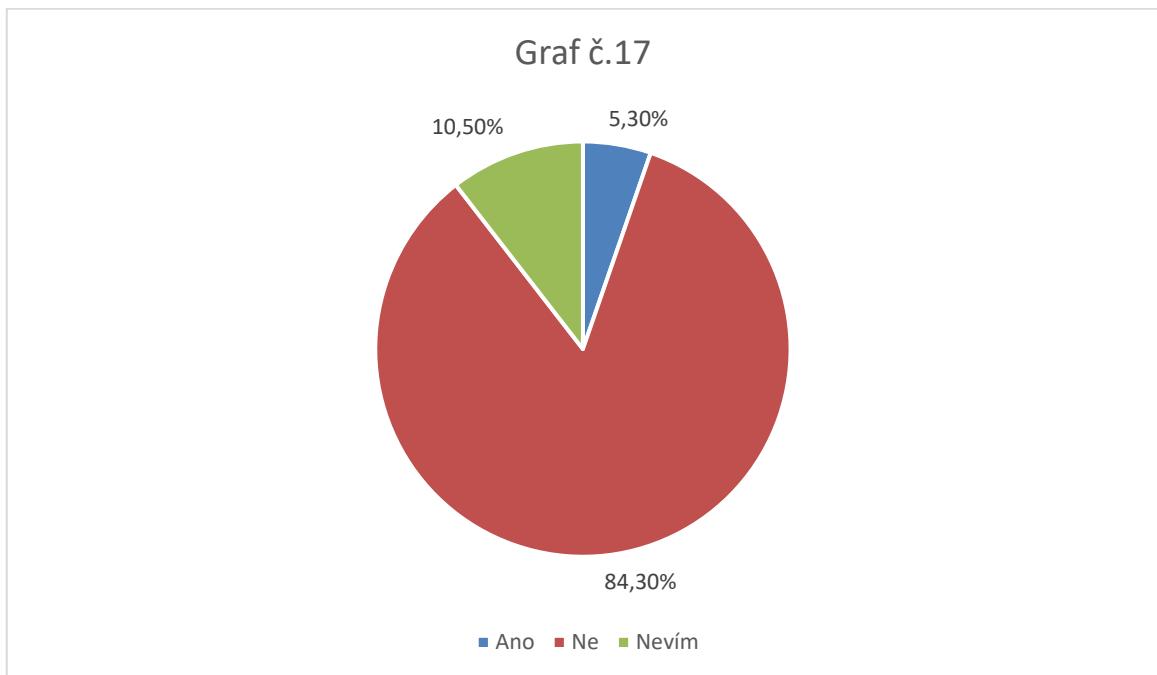
Typ otázky: Uzavřená

Příslušnost k hypotéze: Hypotéza č.2

Shrnutí výsledků této otázky:

Tato otázka navazuje na otázku č. 18 a ptá se na to samé, ale tentokrát vztahuje otázku na organizaci respondentů. Tentokrát uvedlo 65,8 % že tento trend ve své organizaci nepocítují a 13,2 % uvádí, že tento trend ve své organizaci členové pocítují. 21,1 % uvedlo, že neví.

Otázka č. 20 - Vnímáte nějak nástup konce samostatného neziskového sektoru v České republice?

Počet odpovědí: Jedna možná odpověď

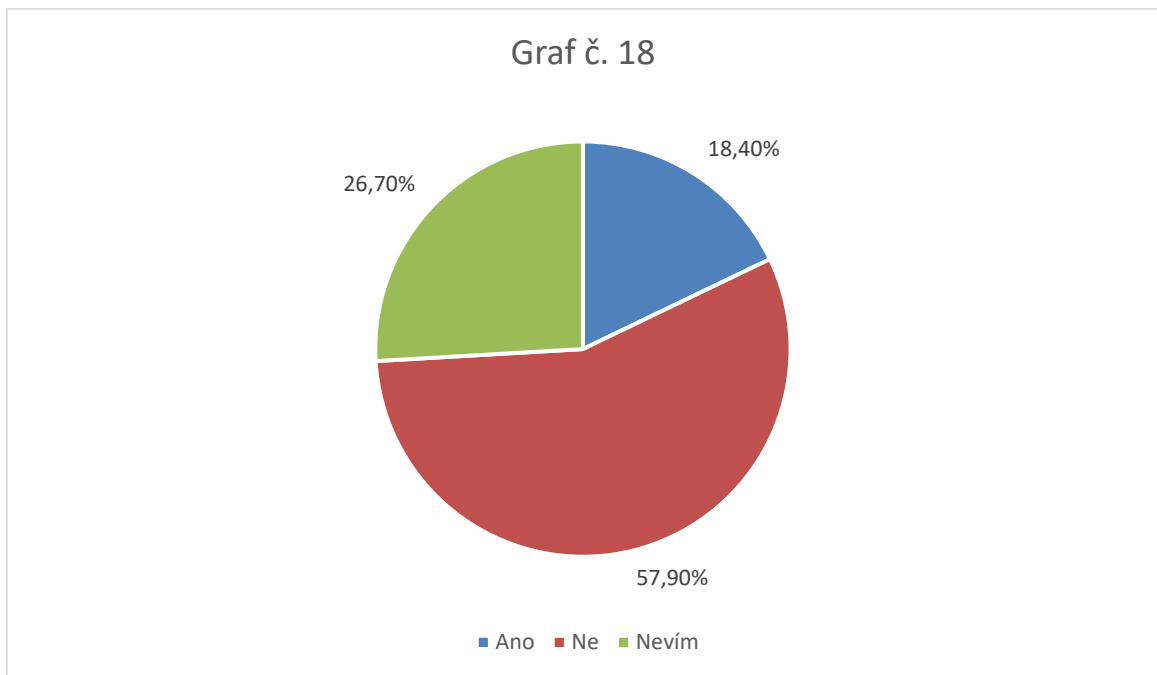
Typ otázky: Uzavřená

Příslušnost k hypotéze: Hypotéza č.3

Shrnutí výsledků této otázky:

Tato otázka se ptá respondentů, jakým způsobem vnímají nástup konce samostatného neziskového sektoru v České republice. 84,3 % respondentů nevnímá, že by přicházel konec samostatného neziskového sektoru. 5,3 % respondentů vidí v možné budoucnosti konec samostatného neziskového sektoru. 10,5 % respondentů neví.

Otázka č. 21 - Vnímáte nějak, že by vaše organizace procházela procesem hybridizace?

(Zdroj: Vlastní)

Počet odpovědí: Jedna možná odpověď

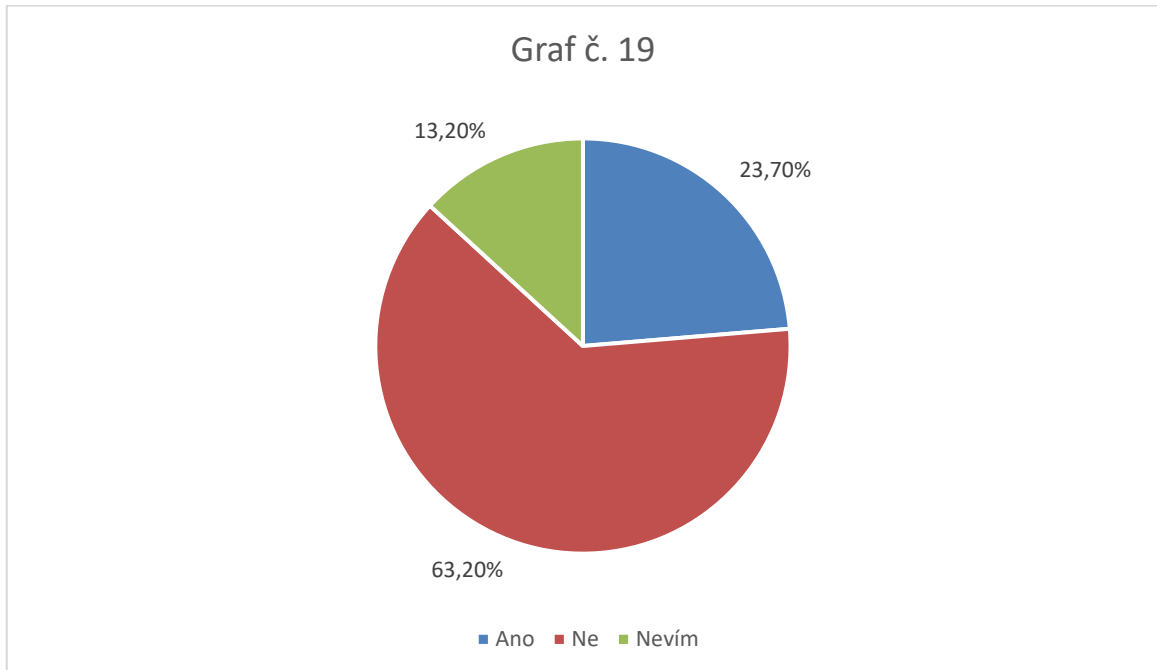
Typ otázky: Uzavřená

Příslušnost k hypotéze: Hypotéza č. 3

Shrnutí výsledků této otázky:

Účelem této otázky bylo zjistit, zda vnímají členové organizací případný proces hybridizace, který probíhá v jejich organizaci. Ukázalo se, že tento trend vnímá ve své organizaci až 18,4 % respondentů. 57,9 % respondentů proces hybridizace ve své organizaci nevnímá a 26,7 % neví.

Otázka č. 22 - Vnímáte nějak nástup trendu individualizace občanských aktivit?

(Zdroj: vlastní)

Počet odpovědí: Jedna možná odpověď

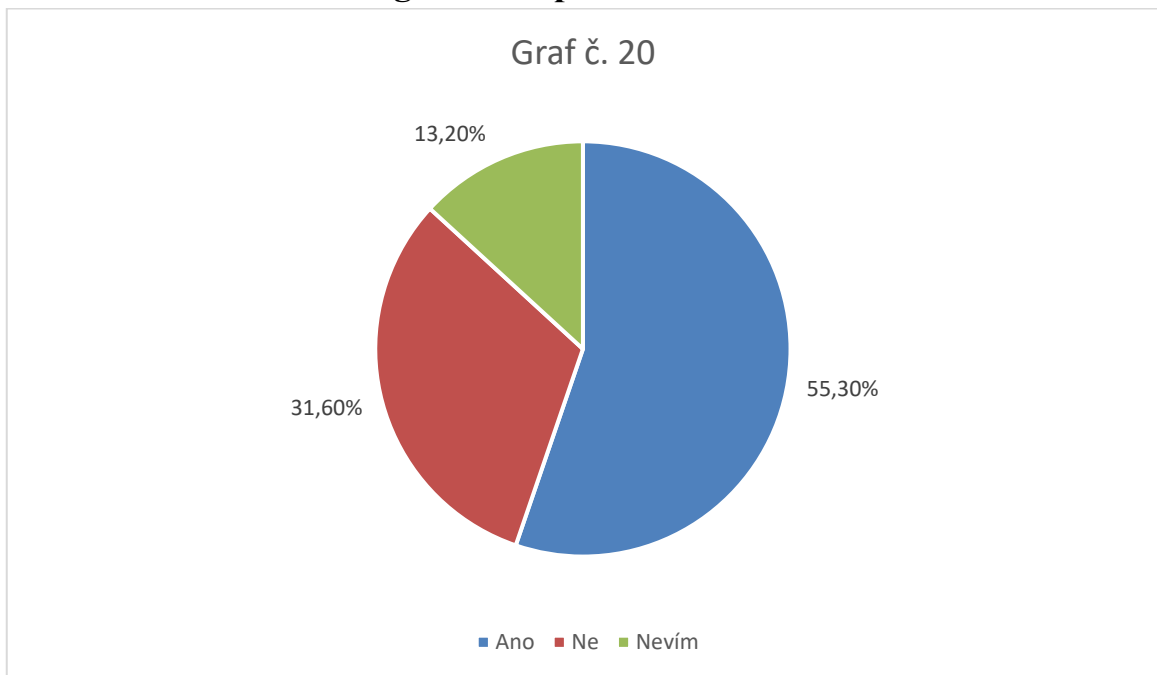
Typ otázky: Uzavřená

Příslušnost k hypotéze: Hypotéza č. 4

Shrnutí výsledků této otázky:

Účel této otázky je zjistit, zda členové organizací nějakým způsobem vnímají nástup trendu individualizace občanských aktivit. Více než polovina, konkrétně 63,2 % respondentů uvedlo, že nevnímá nástup tohoto trendu. 23,7 % uvedlo, že vnímají nástup tohoto trendu do oblasti neziskového sektoru České republiky.

Otázka č. 23 - Je vaše organizace spíše kolektivního charakteru?

(Zdroj: Vlastní)

Počet odpovědí: Jedna možná odpověď

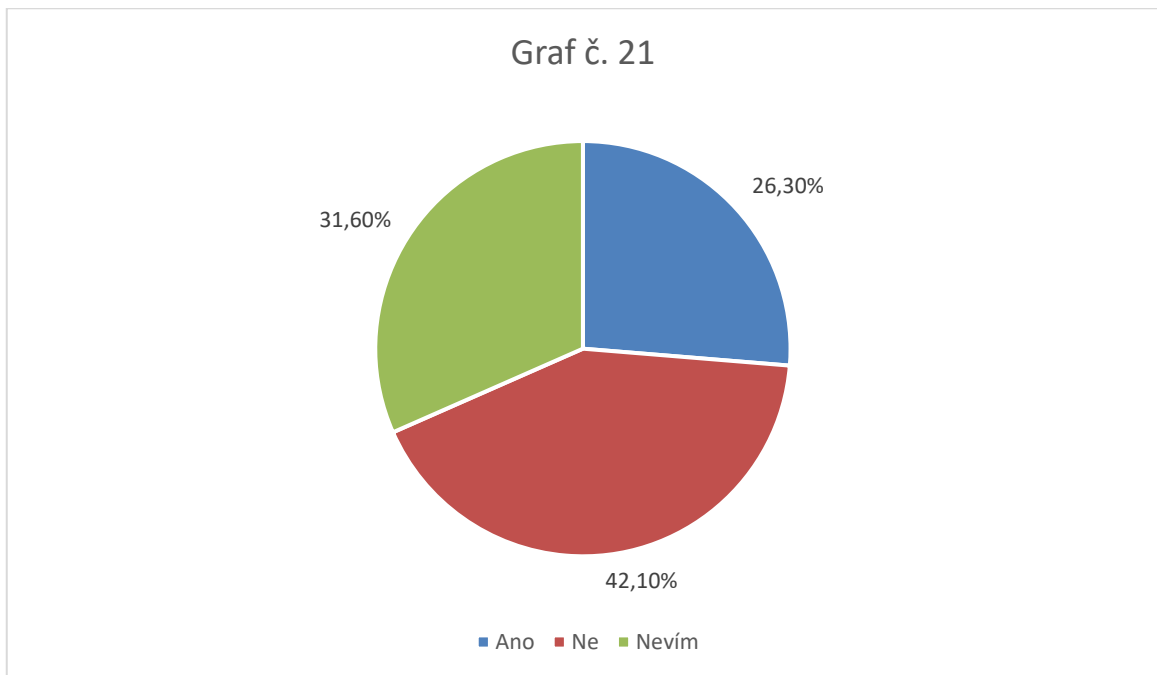
Typ otázky: Uzavřená

Příslušnost k hypotéze: Hypotéza č. 4

Shrnutí výsledků této otázky:

Účelem této otázky bylo zjistit jakou formu má uspořádání členů v organizaci. 55,3 % respondentů uvedlo, že uspořádání členů v jejich organizaci je kolektivního charakteru. 31,6 % uvádí, že organizace není kolektivního charakteru a 13,2 % respondentů neví.

Otázka č. 24 - Je vaše organizace spíše reflexivního charakteru?

Počet odpovědí: Jedna možná odpověď

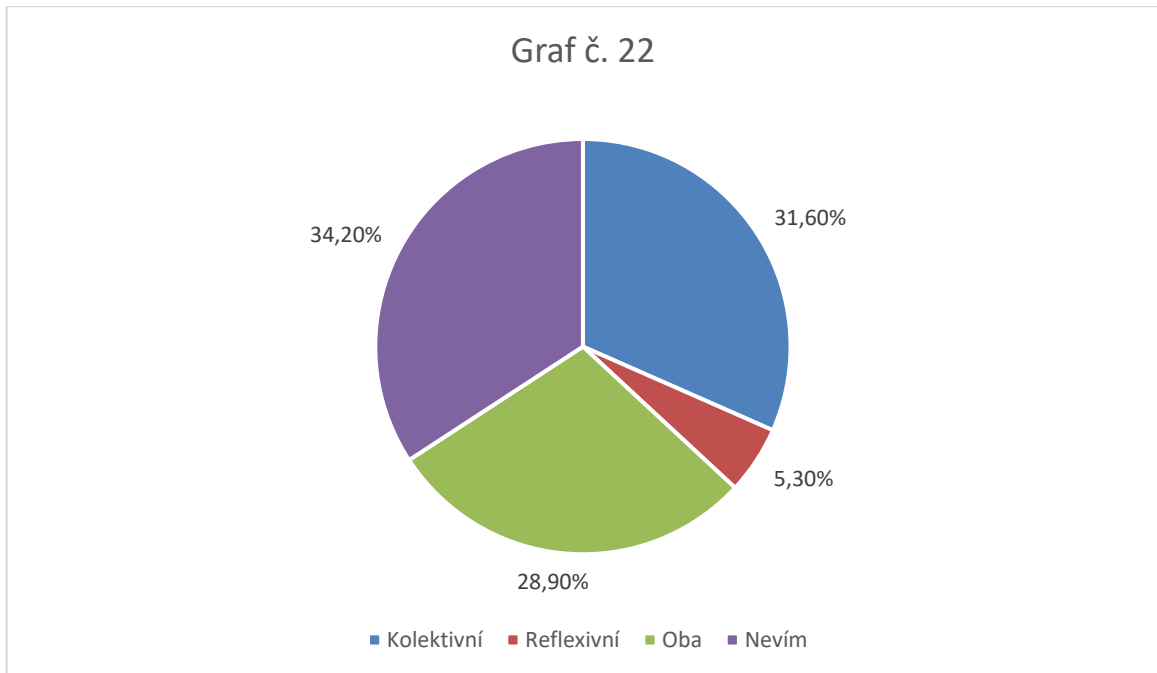
Typ otázky: Uzavřená

Příslušnost k hypotéze: Hypotéza č. 4

Shrnutí výsledků této otázky:

Tato otázka se stejně jako otázka č. 23 ptá na uspořádání členů v organizaci. 26,3 % uvádí, že uspořádání členů v organizaci je spíše reflexivního charakteru. 42,1 % respondentů uvádí, že tento model ve své organizaci nevyužívají. 31,6 % respondentů neví.

Otázka č.25 - Který model vám přijde v současné společnosti výhodnější?

(Zdroj: Vlastní)

Počet odpovědí: Jedna možná odpověď

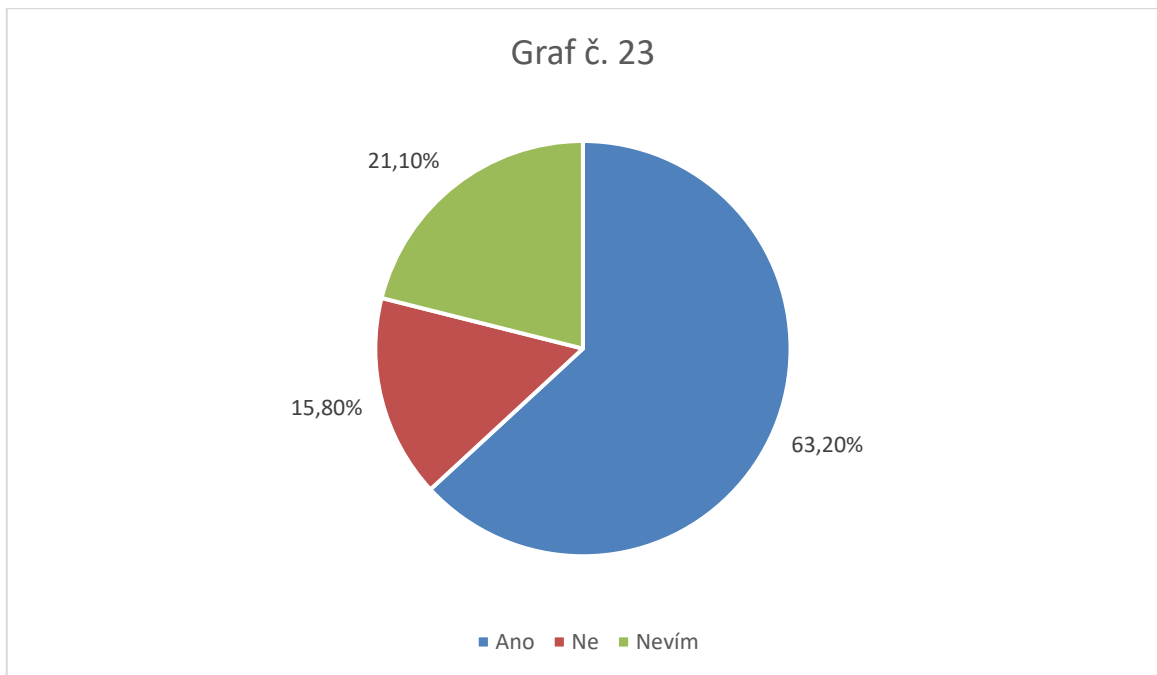
Typ otázky: Uzavřená

Příslušnost k hypotéze: Hypotéza č. 5

Shrnutí výsledků této otázky:

Tato otázka se vztahuje k otázkám č. 23 a 24, které se zabývají tím, jakého charakteru je uspořádání členů v organizacích, tato otázka se pak zabývá tím, co si respondenti myslí o výhodnosti obou modelů. 31,6 % respondentů uvádí, že lepší je kolektivní uspořádání organizace. Což je o mnoho víc než respondentů, kteří si myslí, že je pro organizace výhodnější reflexivní způsob uspořádání organizace, ten uvedlo jen 5,3 % respondentů.

Otázka č. 26 - Vnímáte trend nástupu virtuálního aktivismu?

(Zdroj: Vlastní)

Počet odpovědí: Jedna možná odpověď

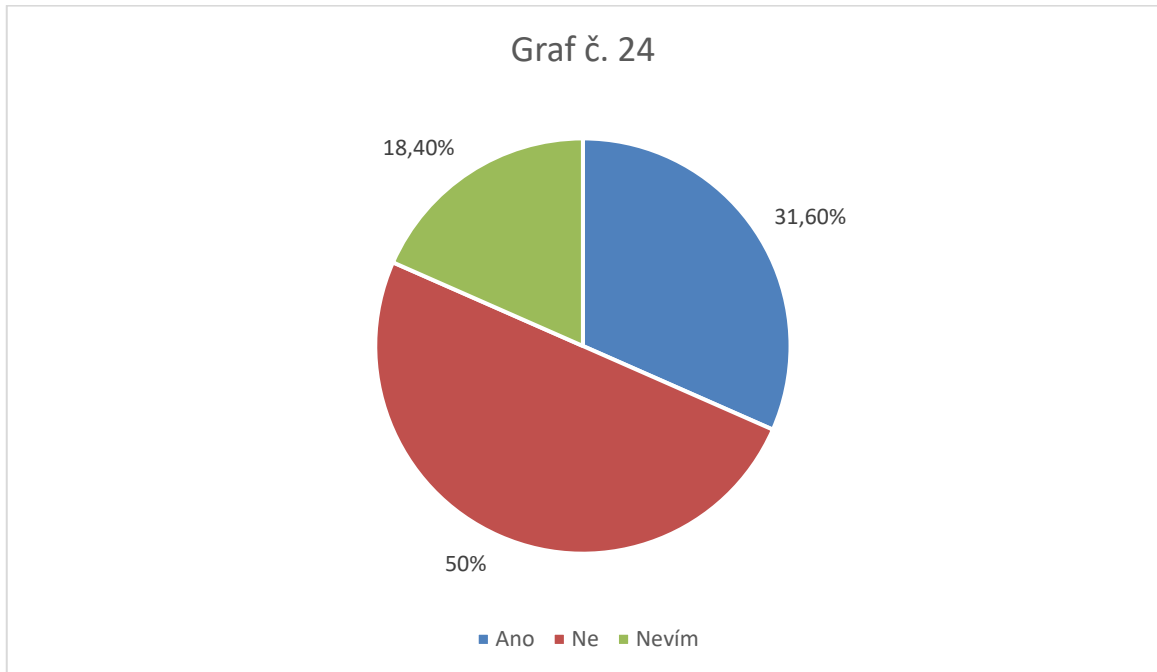
Typ otázky: Uzavřená

Příslušnost k hypotéze: Hypotéza č. 5

Shrnutí výsledků této otázky:

Tato otázka se zabývá trendem virtuálního aktivismu a zda respondenti vnímají nástup tohoto trendu do českého prostředí. Více než polovina, 63,2 % uvádí, že ano. 15,8 % respondentů nevnímá nástup virtuálního aktivismu a 21,1 % neví.

Otázka č. 27 - Je vaše organizace úplně či částečně organizací virtuálního aktivismu?

(Zdroj: Vlastní)

Počet odpovědí: Jedna možná odpověď

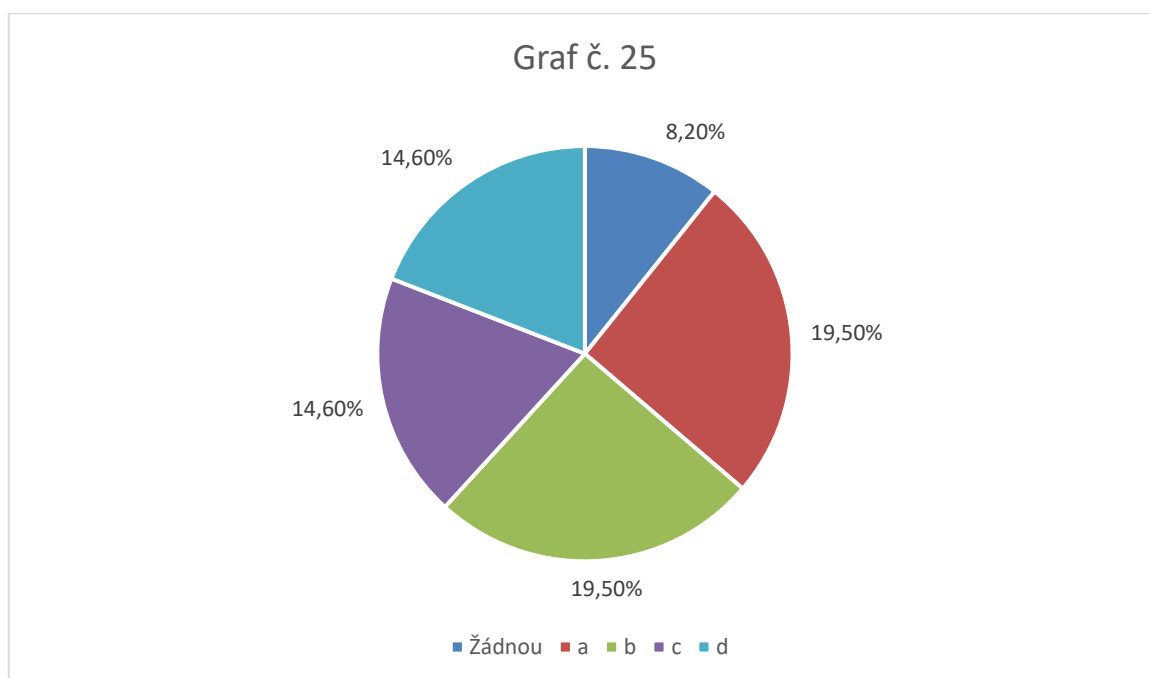
Typ otázky: Uzavřená

Příslušnost k hypotéze: Hypotéza č.5

Shrnutí výsledků této otázky:

U této otázky polovina respondentů, přesně 50 % uvádí, že jejich organizace není organizací virtuálního aktivismu. 31,6 % respondentů uvádí, že ano, že organizace, které jsou členy je organizací virtuálního aktivismu. 18,4 % respondentů neví.

Otázka č. 28 - Poskytuje, nebo se věnuje vaše organizace nějaké z těchto služeb?

(Zdroj: vlastní)

- a. online aktivismus a boj za práva nějakých skupin?
- b. online hodnocení a konzultace
- c. online dobrovolnictví pro projekty probíhající mimo virtuální svět
- d. online dobrovolnictví pro projekty probíhající ve virtuálním prostoru

Počet odpovědí: Více možných odpovědí

Typ otázky: Uzavřená

Příslušnost k hypotéze: Hypotéza č.5

Shrnutí výsledků této otázky

Otázka č. 28 se ptá na to jakým způsobem využívají organizace možnosti virtuálního aktivismu. 8,2 % uvádí, že neprovozují žádnou z těchto služeb. 19,5 % uvádí, že provozují online aktivismus za práva nějakých skupin, dále 19,5% stejné procento uvádí i organizace, které nabízejí online hodnocení a konzultace. 14,6 % respondentů uvádí online dobrovolnictví probíhající mimo virtuální svět a stejně tak 14,6 % uvádí, online dobrovolnictví pro projekty probíhající ve virtuálním prostoru.

Závěr šetření

V této podkapitole bude shrnuto šetření kvantitativního dotazníkového šetření, které probíhalo v období od 28.6. 2021 do 12.7.2021 pomocí online dotazníků zasílaných formou emailu zřizovatelům neziskových organizací, kteří byli uvedeni v Informačním systému nestátních neziskových organizací. Z původních 457 rozeslaných dotazníků se vrátilo 38, návratnost je tedy poměrně nízká, 8,3 %.

Výzkum pomocí kvantitativního šetření měl za cíl popsat jakým způsobem se vyvíjel neziskový sektor v minulosti, od jeho počátku do roku 2010. Jak momentální neziskový sektor vypadá a popsat jeho současný stav. Dále pak zjistit, jakým způsobem se vyvíjí a zda se potvrzuje předpoklad perspektivních trendů podle Friče.

Jak se vyvíjel neziskový sektor v minulosti? Původně jsem předpokládala, že pokud se mi podaří najít alespoň jednu organizaci, která byla založena před rokem 1948 budu mít velké štěstí. Nakonec ale z počtu respondentů bylo organizací založených před rokem 1948, 10,5 % což mě velmi překvapilo. Dále pak u otázky: Fungovala vaše organizace legálně mezi lety 1948-1989? Dokonce toto číslo mírně narůstá až na 15,8 % respondentů. Zároveň však je třeba podotknout, že o otázky: Byla vaše organizace nějakým způsobem perzekuována za svou existenci? Odpovídá z 15,8 % respondentů, 7,9 % respondentů, že ano.

V tomto výzkumu jsou hlavně zastoupeny organizace typu nového advokačního, které se zabývají ochranou práv, ochranou životního prostředí a bojem za práva zvířat. Zároveň nejvíce zastoupeným typem organizace v tomto výzkumu jsou spolky.

Tento kvantitativní výzkum odhalil, že mezi problémy respondentů ze současného neziskového sektoru patří hlavně velké množství administrativní zátěže a byrokracie na úřadech. Hned první otázka: Jaké úskalí se váže k období vzniku vaší organizace? Hned 5 respondentů uvedlo byrokracii na úřadech. Otázka č.4 se k tomuto pak věnuje podrobněji. V otázce č.13: Jaké problémy se dotýkají vaší organizace? Se opět setkáváme s problematikou přílišné administrativní zátěže, toto jako problém uvedlo 19,8 % respondentů.

Hypotéza č. 1 předpokládá, že podle členů neziskových organizací v České republice dochází k poklesu organizované participace u členů neziskových organizací. Na otázku, zda respondenti vnímají nějak nástup organizované participace odpovědělo 42,1 %

respondentů, že ano. Na otázku, zda tohoto trendu v organizaci nějak využívají odpovídá ano už jen 18,4 % respondentů. Na otázku, zda respondenti vnímají ztrátu potřeb členů být organizováni a raději se orientují na své formy aktivismu odpovídá téměř polovina všech respondentů, že tento trend pocítují. Můžeme tedy potvrdit hypotézu, že v České republice dochází k poklesu organizované participace.

Hypotéza č. 2: Podle členů neziskových organizací v České republice dochází v neziskových organizacích k setrvalé ztrátě členství. Na otázku: Vnímáte nějak trend přílišné profesionalizace a ztráty kontaktu s klientem v neziskovém sektoru, odpověděla více jak polovina respondentů 52,6 %, že tento trend nevnímá. Na to, zda trend přílišné profesionalizace a ztráty kontaktu s klienty pocítují ve své organizaci respondenti odpověděli ze 65,8 %, že ne.

Hypotéza č. 3: Uvádí že, podle členů neziskových organizací v České republice dochází ke konci samostatného neziskového sektoru. Na otázku, zda respondenti vnímají nějak nástup konce samostatného neziskového sektoru odpovědělo 84,3 % respondentů, že ne. Na doplňující otázku, zda organizace procházejí procesem hybridizace odpovědělo 57,9 % respondentů, že ne. Hypotézu, podle které dochází v České republice ke konci samostatného neziskového sektoru můžeme tedy zamítnout.

Hypotéza č. 4 předpokládá že členové neziskových organizací v České republice pocítují, že v neziskovém sektoru dochází k individualizaci občanských aktivit. 63,2 % respondentů uvedlo, že tento trend v neziskovém sektoru nevnímají. Na otázku, zda je organizace kolektivního charakteru odpovědělo 55,3 % respondentů, že ano. A na otázku, zda je organizace reflexivního charakteru odpovědělo ano, 26,3 % respondentů. Respondenti byli otázaní, který model jim přijde pro neziskový sektor výhodnější. 34,2 % respondentů odpovědělo kolektivní a 5,3 % respondentů uvedlo reflexivní. Tuto hypotézu můžeme zamítnout.

Hypotéza č.5: Podle členů neziskových organizací v České republice dochází v neziskovém sektoru k nástupu virtuálního aktivismu. Na otázky, zda respondenti vnímají nástup virtuálního aktivismu odpovědělo 63,2 % respondentů, že ano. 31,6 % respondentů virtuální aktivismus využívá přímo v organizaci. Hypotézu, která tvrdí, že v České republice dochází v neziskovém sektoru k nástupu virtuálního aktivismu můžeme potvrdit.

Otázky hloubkových rozhovorů

1. Co vedlo k založení organizace?

R1: „1900 založení – to už nevíme, ale nejspíš okolní vesnice měli dobrovolné hasiče, všechny větší, tak si založili a Luženice chtěli taky“

R2: „1996 založení – Do té doby tam nebylo nic a měli vybudované zázemí, ale nikdy neměli fotbal a chodili do okolních vesnic hrát. Nebavilo nás hrát za cizí obec, než je naše, tak sme se domluvili, že si založíme svůj.“

R3: „Že k založení organizace vedly požáry“

R4: „Zákon o dětských skupinách stanovuje, kdo může být jejich provozovatelem. Není možné, aby je provozoval komerční subjekt, provozovateli jsou tedy nejčastěji zapsané spolky či obce.“

R5: „Práce s dětmi“

2. Každé období s sebou nese jisté problémy a nějaká úskalí, která se vážou ke vzniku a rannému provozu vaší organizace?

R1: „Za druhé světové války byli zrušení, nikdo je ale nějak neperzekuoval.“

R2: „Tam to nemá vliv“

R3: „O ničem nevím“

R4: „Bylo samozřejmě nutné nastudovat legislativu nejdříve k občanským sdružením, později bylo třeba přetransformovat sdružení na zapsaný spolek s ohledem na změnu legislativy. Žádné zásadní problémy kromě dle našeho názoru zbytečné administrativní zátěže při výše uvedené změně jsme řešit nemuseli.“

R5: „Měli jsme určité ekonomické problémy“

3. Jak byste popsal/a vývoj organizace do roku 1939:

R1: „Byli založeni v roce 1900, takže se rozvíjeli pomalu“

R2: Organizace v dané době neexistovala

R3: „Ti byli pořád pohromadě a všechno bylo v pohodě, kvůli tomu se založil ten sbor, aby si mohli pomáhat“

R4: Organizace v dané době neexistovala

R5: Organizace v dané době neexistovala

4. Od roku 1939 – do roku 1945:

R1: „*Hasiči fungovali normálně, jen prostě za druhé světové války byly omezení – že se nemohli sdružovat*“

R2: Organizace v dané době neexistovala

R3: „*To se asi nic víc nedělo, než prostě že byla válka*“

R4: Organizace v dané době neexistovala

R5: Organizace v dané době neexistovala

5. Od roku 1948 - do roku 1989:

R1: „*Vlastně běželi úplně normálně – nejspíš je organizoval národní výbor*“

R2: Organizace v dané době neexistovala

R3: „*Bylo víc zájemců a pořád měli víc členů, že se zúčastňovali hodně soutěží, že měli hodně úspěchů, jako v roce 1987 kdy jsme vyhráli národní kolo v hasičském sportu, Břeclav. Že se prakticky rozvinul ten sbor tak, že začaly děti už odmalička, rozvinulo se to tak, že v požárním sportu byly děti, dorostenci, ženy, muži a tak. Byly i požáry, hořel tady les, několikrát vyjeli k požárům a byli nápomocný, i okolním sborům.*“

R4: Organizace v dané době neexistovala

R5: Organizace v dané době neexistovala

6. Jaký máte názor na vznik občanské společnosti v České republice

R1: „*Určitě je to dobrá věc*“

R2: „*Asi v pohodě, teď je nový zákon a předělávalo se to*“

R3: „*Určitě myslím, že to je dobře, lidi jdou víc dohromady a víc si pomáhali*

Oni nechtěli, aby ty lidi mezi sebe šli, protože aby to nebylo jako že ty lidi se nemají rádi a sou naštvaní.“

R4: „*Považuji za skvělé a současně za velmi smutné, že v České republice již krátce po roce 1989 vznikla řada neziskových organizací, které velmi často řešily a stále řeší nedostatečnou angažovanost státu a problematickou legislativu. Velmi si cením organizací a lidí, kteří se snaží nabídnout pomocnou ruku u společenských problémů, kde stát často selhává. Současně je třeba vyzdvihnout profesionalizaci řady těchto organizací, ze kterých postupně vyrostly společensky významné subjekty.*“

R5: „Je to dobrý systém“

7. **Jaký je váš názor na celkový vývoj podmínek pro neziskový sektor v minulosti?**

R1: „Přijde mi to dobrý“

R2: „Nemám.“

R3: „Probíhalo to dobře“

R4: „Nevím, co je myšleno „minulostí“, v každém případě se v posledním desetiletí existence neziskových organizací, zejména těch, které poskytují tzv. sociální služby, velmi zkomplikovala, ať již s ohledem na organizaci či financování.“

R5: „No vím jen o tom, co se dělo po revoluci, to vlastně se začal neziskový sektor rozvíjet a vznikalo velké množství nových organizací a pak se to postupně trochu zmírnilo“

8. **Jakým vývojem prošla vaše organizace mezi lety 1993 a 2010**

R1: „Hasiči – No nijak moc, měnil se občanský zákoník nějakým způsobem“

R2: „Založení 1996. A pak se vlastně změnila legislativa občanského zákoníku 2014“

R3: „Nic, byla změna až potom“

R4: „V těchto letech jsme ještě jako sdružení nevykazovali žádnou činnost“

R5: „V tomto období jsme ještě nefungovali.“

9. **Typ vaší organizace (Nadace, Spolek, Ústav apod.)**

R1: „Občanské sdružení“

R2: „Zapsaný spolek“

R3: „Občanské sdružení“

R4: „Zapsaný spolek“

R5: „Spolek“

10. **Popište současný stav organizace:**

R1: „Každých pět let jsou volby, teď byly volby v roce 2020 a tam to zůstalo všechno skoro při starém, spíš je to tak že nejsou lidi, aby někdo dělal družstvo dětí, a spíš je to tak že nikdo nechce něco dělat, nikdo se nechce zapojovat – když je nějaká brigáda tak jde jenom výbor, lidi na to nemají čas“

R2: „Ti prostě jak byl koronavirus tak se nehrálo, tyhle dvě sezony stagnovaly, byli te|d' dvě sezony v útlumu, občas mají brigádu, vlastně se pořád nehraje a občas jen hrajou přátelák. Spíš to stagnuje, než aby byl vidět nějaký posun.“

R3: „Naše organizace se rozvíjí, v organizaci pracuje určitéj výbor, pořádají různé akce, bály, karnevaly pro děti, dětské dny, halloween párty, pořádají brigády, snaží se dávat lidi dohromady v hojných počtech, dělali tábory pro děti apod.“

R4: „Zapsaný spolek je aktuálně provozovatelem 3 dětských skupin.“

R5: „V současné době čerpáme grant, který je teď na tři roky, jinak organizujeme příměstské tábory, na které čerpáme dotace a pak ještě další projekty.“

11. Jaký máte názor na potřebou státu vytvářet a rozvíjet občanskou společnost?

R1: „Já si myslím, že to je dobře, že ty spolky sou, protože se sdružujou lidi se společnýma zájmama. Mají společnej zájem, baví je, že v tý obci můžou fungovat, že mají společnej koníček, já si myslím, že je dobře že se sdružujou. Občas mě mrzí, že třeba slyšíš, že na neziskovky jdou nějaký dotace miliardový a ty neziskovky ani nikdo nezná, jenže nevíš ty všechny věci. Že jako někdo si založí neziskovku s cílem tunelovat nějaký prachy, takže nevím.“

R2: „Asi je to v pořádku.“

R3: „Je to určitě dobře, akorát někdy jsou tam třeba přehnaný požadavky na ty občanský sdružení.“

R4: „Stát by měl tyto aktivity podporovat. Občanská společnost je nedílnou součástí státu.“

R5: „Je to určitě dobrý systém, ale samozřejmě by se měl neustále zlepšovat“

12. Jaký je váš názor na celkový neziskový sektor nyní?

R1: „Myslím si, že je dobře že jsou, ale názor úplně nemám.“

R2: „Já tím zákonům moc nerozumím, ty co jsou nový, nevím jestli je tam něco co by nově vadilo těm neziskovkám, myslím si že je dobrý, že mají prostor tady bejt, nevím, že by jim bylo nějak ukřivd'ováno.“

R3: „Určitě je dobře, že to funguje.“

R4: „Neziskový sektor se stal nedílnou součástí české společnosti, často nahrazuje chybějící či nedostatečné služby státu a ten by měl jeho existenci podporovat.“

R5: „Stát některé služby jako poskytují neziskové organizace vůbec nenabízí a přesto jsou potřeba a dokážou hodně změnit.“

13. Co byste v neziskovém sektoru změnil/a?

R1: „Nic mě nenapadá, co by se mělo změnit“

R2: „To asi ne“

R3: „Ne“

R4: „Nic mě nenapadá“

R5: „Snižít administrativní povinnosti.“

14. Jakým nesnázím podle vás čelí neziskový sektor v České republice?

R1: „Prostě lidi už to tak moc nezajímá, děti jsou spíš u počítače, než aby šly spíš do nějakýho kroužku, dřív nebyla technika, lidí bylo mraky, dneska je technika všechno, ale lidi nechtějí nic dělat. Je ta doba taková uspěchaná, každý si hledí na ty své věci a prachy a podnikání. Dřív byl každej zaměstnanej a odbíkal si 8 hodin, dneska je každej podnikatel, a je v práci a do večera, dřív měli asi lidi víc času na ty spolky, mají víc koníčků a nechtějí nikde moc bejt. Z těch mladejch ti se moc nechtějí nějak sdružovat, spíš jsou doma u počítače, než aby někam šli. My sme neměli nic, v televizi nebylo nic, tak sme něco dělali venku, teď ty spolky mají prachy všechno a ty lidi dokopat k něčemu je nadlidskej úkol.“

R2: „Že poslední dobou s rozvojem techniky a moderní doby a všeho, lidi nemají čas na tadyty organizace, protože se spíš starají o své a dřív to asi fungovalo líp, když se řeklo, že je schůze, přišlo daleko víc lidí, dneska se každý stará o miliony jiných věcí, už to pro ně není jakoby.“

R3: „Nějaké budou, ale já o žádných nevím“

R4: „Je velmi těžké odpověd' zobecnit. V každém případě by neziskový sektor jistě uvítal snížení administrativní zátěže, která se stále zvyšuje.“

R5: „Ta administrativa je velký problém pro naši organizaci, protože jsme vlastně v organizaci dva a pak zaměstnanci, ale jako vedoucí pracovníci je velké množství naší práce jen řešení papírů a administrativy

15. Jaké jsou nejnovější projekty vaší organizace?

R1: „Hasiči – teď v téhle době nic nedělají, jsou pomocný obci, otvíral se památník a hasiči byli vyzváni, aby udělali technickou pomoc.“

R2: „Jsou v útlumu, teď už druhou sezonu nemůžou hrát.“

R3: „Asi ne.“

R4: „Zatím se soustředíme na současné projekty.“

R5: „Nejnovejším projektem je vlastně Neformální vzdělávání kolem Zlaté Stezky Šumavy, který se ještě nerozběhl, ale na který jsme dostali grant.“

16. Cítíte nějakým způsobem neobčanskou společnost v neziskovém sektoru (xenofobní nálady, rasismus apod.)?

R1: „Myslím si že ne.“

R2: „U nás nic takového není zatím, v menších obcích nic takového není.“

R3: „U nás asi ne.“

R4: „Ve společnosti ano, v neziskovém sektoru to neumím posoudit.“

R5: „No, tady u nás ne, ale vím, že existují.“

Jaké problémy se dotýkají vaší organizace, či je vnímáte v neziskovém sektoru

17. Jak rozumíte termínu „vzájemné“?

R1: „V zájmu všech.“

R2: „Vzájemné je jako všech“

R3: „Vstřícnost“

R4: „Každý přináší svůj podíl, který však nemusí být stejný.“

R5: „Mezi lidmi.“

18. Jak rozumíte termínu „veřejné“?

R1: „Nevím, jak to vysvětlit.“

R2: „No mezi lidma.“

R3: „To je pomáhat a dávat věci na veřejnost.“

R4: „Všem dostupné a jednoduše přístupné.“

R5: „Pro lidi.“

19. Myslíte, že výše dotací odpovídá vývoji sektoru?

R1: „Ono to je nastavený totiž tak, že třeba ti hasiči, jsou pod obecním úřadem částečně vedení – dvě organizace v jednom – zásahová jednotka je zřízená z obce přímo má s ní

smlouvu, což je vybraných 8 lidí, kteří jsou s obcí smluvně svázání, že to budou vykonávat, ti mají techniku od obce, to musí obec ze zákona dodat, protože kdyby jí obec nezřídila, musí jí najmout z jiné obce a musí jí platit. A dobrovolný spolek – tak ti dostávají na činnost od obce a dostanou to o co si zažádají, pokud jsou aktivní, pokud si řeknou o 15 000 a když by byla nějaká mimořádná situace a obec může až 10 000 poskytnout hned. Kdyby žádali o 50 000 a dostali by dvacet tak nevyjdou, ale když si vyžádají dvacet, dostanou dvacet, a vykážou že je utratili tak je to asi ok.“

R2: „Dostávají od obce peníze, oni musí každý rok, musí vyúčtovat za co je utratili a na základě toho co utratili a vykážali, dostanou další peníze... a kdyby utratili víc, můžou se jim poslat, a kdyby utratili míň budou to vracet, o co si řeknou musí si s tím vystačit a musí to ale utratit.“

R3: „Myslím že jo.“

R4: „V našem případě ano“

R5: „Určitě ne, dalo by se udělat víc, kdyby na to byly prostředky“

20. Jak moc se věnujete administrativě místo samotné práce pro organizaci?

R1: „Mám toho plný brejle.“

R2: „No poslední dobou je toho fakt hodně – za posledních 5 – 10 let se to tak zdvojnásobilo.“

R3: „No, je to zbytečně moc.“

R4: „Administrativa zabírá minimálně 50 % času vedoucích pracovníků.“

R5: „Hodně.“

21. Přejde vám dostačující transparentnost neziskových organizací?

R1: „Obec si to ohlídá.“

R2: „Jo, v pořádku my nemáme pocit, že by to bylo málo, u jiných organizací asi ano.“

R3: „Je to dobře.“

R4: „ANO“

R5: „Ano“

22. Jak byste popsal/a daňovou legislativu pro neziskový sektor?

R1: „Už se dělá daňový přiznání.“

R2: „Od 2014 musí organizace dělat daňový přiznání, ale před tím, se to nemuselo dělat, jen v případě, kdyby došla kontrola.“

R3: „Je dobře.“

R4: „V pořádku.“

R5: „Z toho, co jsem slyšel je to asi teď přehlednější, ale komplikovanější.“

23. Pociťovali jste při zakládání komplikovaná pravidla pro vznik a provoz neziskové organizace

R1: „Jsme založení v roce 1900, to už si nikdo nepamatuje.“

R2: „Já si myslím že ne, šlo o vyplnění papírů a poslaly se a bylo hotovo, oni nás zařadili do nejnižší třídy a tam jsme do dneška.“

R3: „Tak my jsme vznikli v roce 1905 a to asi bylo jinak než teď.“

R4: „Odpověď viz výše“

R5: „Některé věci byly až přehnaně komplikované, ale šlo to, kdyby to nešlo tak.“

24. Jak se vaší organizace dotýká neustálé snižování finančních příspěvků ze strany státu?

R1: „Na zásahovou jednotku má dotace obec, oni to zase musí vykázat státu. Dostali jsme dotace na auto – na zásahovku je peněz dost.“

R2: „My to máme od obce, nám přímo stát nedává nic“

R3: „Nedotýká.“

R4: „Jsme nuceni hledat další zdroje – doplňující dotace, příspěvky za čerpání služby.“

R5: „No jak jsem říkal, kdybychom měli víc prostředků určitě by šlo udělat víc.“

25. Jak vnímáte koncepce rozvoje v neziskovém sektoru?

R1: „Nemáme.“

R2: „Nic takového asi nemáme.“

R3: „Nemáme.“

R4: „Nikdy jsme je nepotřebovali.“

R5: „*Ted' z hlavy nevím co to je*“

26. V otázce připomínkování zákonů, máte pocit, že je v pořádku současný systém připomínkování zákonů odbornou veřejností?

R1: „*Ne asi ne.*“

R2: „*Vůbec nevíme.*“

R3: „*To asi se nás netýká.*“

R4: „*Ne, bohužel je často pouze pro „oko“, odborná veřejnost je sice přizvána, ale její názor a doporučení jsou v naprosté většině potlačeny politickými zájmy.*“

R5: „*Asi v pořádku*“

27. Pocítujete nedostatek managerů pro oblast neziskového sektoru?

R1: „*Každý vedoucí musí být zároveň v tomhle schopnej.*“

R2: „*Nemáme*“

R3: „*Ne*“

R4: „*ANO.*“

R5: „*Ne.*“

28. Co můžete říct k přílišné závislosti organizací na finančních zdrojích z EU?

R1: „*Nemáme, nebo o tom teda nevím.*“

R2: „*My nemáme žádnou závislost.*“

R3: „*U nás ne.*“

R4: „*Jedná se o v současné době všeobecný „nešvar“, který v budoucnu přinese problém řadě organizací, které jsou nyní na tomto typu financování závislé.*“

R5: „*No my máme grant, hodně pracujeme s dotacemi od kraje a také máme příspěvky od sponzorů, ale ke každé částce od každého zdroje tak je předem dané na co je můžeme použít a kam je máme dát, takže musíme přemýšlet s tím kam určité peníze půjdou a třeba máme problémy zaplatit nájem, protože vlastně na to nemůžeme použít určité zdroje, pak jsme nemohli platit zaměstnance z určitého zdroje, ale po letech teď už můžeme*“

29. Pocítujete finanční nestabilita velkého množství neziskových organizací?

R1: „Nevím, že by nějaká v okolí krachovala nějak.“

R2: „Myslím, že jsou stabilní.“

R3: „Určitě i krachují.“

R4: „ANO. Závislost na podpoře z veřejných financí či komerčních sponzorů je nejistá a na rozdíl od komerčních subjektů, které mohou své financování plánovat s ohledem na předpokládaný ekonomický vývoj firmy, je velmi těžké případný neočekávaný výpadek (neposkytnutá dotace) nahradit.“

R5: „No ty, co dělají podobnou činnost jako my tak asi nepocítují přímo finanční nestabilitu, ale řeší se tam hodně finance no.“

30. Jak moc cítíte snahu státu učinit co organizace co nejvíc samo-financovatelnými?

R1: „No to u nás nejde asi udělat.“

R2: „Bud' by to musel někdo sponzorovat a každej člen by musel dát alespoň tisícovku aby to dotoval a nebo sbírky.“

R3: „No to u nás není možný.“

R4: „Žádnou takovou snahu nevidím.“

R5: „To by asi u nás bylo nereálné – ale asi necítím.“

Trend poklesu organizované participace

31. Jak vnímáte trend poklesu organizované participace, kdy lidé nepotřebují sdružovat se do organizací?

R1: „U těch mladých prostě dostat je do kroužku je problém. Já mám pocit, že to je jako dobrý, že ty lidi jako pomáhají, ale potom máme málo členů. Nikdo nikam nechce. Třeba jiné organizace tam platím příspěvky, ale nikdy jsem na žádné schůzi nebyl.“

R2: „Tohle se nás asi úplně netýká, my máme členů jakoby pořád stejně, ale to je kvůli příspěvkům nesmyslným, vlastně se nám jako členům nevyplatí to platit.“

R3: „No určitě jo, protože teď jak bylo to tornádo, tak posílali peníze, lidi tady odsud posílali peníze na ten účet – pomáhali přímo tý rodině tak je to určitě dobře, takhle potom když se to pošle do toho společného tak nevíme, jestli se jim to dostane.“

R4: „Nepřijde mi to.“

R5: „Nemáme toto, jak vysledovat, takže nemáme názor.“

32. Klesají nějak stavy členů ve vaší organizaci?

R1: „*Tam se platí známka, 90 korun za člena. Malinko to klesá ale né tolik, ty děti teďko nejsou proto že jich tu je málo, není vedení a nemají o to zájem. Rodiče nechtějí něco dělat, chtějí poslat někam zadarmo děti a nic nedělat. Děti potom nejsou.*

Dřív to bylo tak, že každej dědeček babička, byli u hasičů, my máme víc členů ve sboru než velké město. 118 lidí, a Domažlice mají 90. výjimečně jsou tu noví, že by chtěli být u hasičů, ale spíš ty starousedlíci jsou.“

Doplňující otázka: Pociťujete nějak, že by tento trend mohl být důvod?

R1: „*Nemám pocit, že by to mohlo být ono, ale jako může, je to těžký popsat.“*

R2: „*Tam je to furt stejné, tam je to trochu zamotané v tom, že fotbalisti, ten svaz když seš jakoby člen, tak první rok chtěli padesát korun za člena, tak se všichni zaregistrovali, a pak druhý rok už chtěli 200, těch členů oficiálně je třeba polovina. Takže u těch fotbalistů je to tak, že členi ubyli, protože přišlo z prahy, aby poslali 200 korun. Což jako není ničím podmíněné.“*

R3: „*Stavy neklesají, jen úmrtím, mezitím zase přijdou nový.“*

R4: „*Ne, nemáme členy jako takové.“*

R5: „*Nemáme členy, takže ne.“*

Trend setrvalé ztráty členství

33. Jak vnímáte proces profesionalizace, který zvyšuje množství administrativy a zároveň oddaluje organizaci od kontaktu s lidmi?

R1: „*Oni sou k tomu nucený přes ty papíry, musí dodat nějaký papíry do nějakýho termínu a někdo něco novýho vymyslí. To takhle u nás asi nejde na vesnici.“*

Doplňující otázka: Jak toto vnímáte ve vaší organizaci:

R2: „*U těch dobrovolných hasičů je to těžký takhle popsat protože tam je sice jako hodně jasný rozdělení kdo je dobrovolný, kdo dobrovolný zásahový a kdo profesionální zásahový, ale všichni si navzájem můžou něco předat.“*

R2: „*To se u nás fakt neděje, ale papírů je fakt jako hodně na ty vedoucí.“*

Doplňující otázka: Jak toto vnímáte ve vaší organizaci:

R2: „*Tohle se nás asi netýká, my nejsme profesionálové a ani se nesnažíme být.“*

R3: „Je to hodně teďka už, jo, pošle se to na maily, aby každej věděl.“

R4: „Není.“

R5: „U nás to tak asi nebude.“

Trend konce samostatného neziskového sektoru

34. Co si myslíte o tomto trendu?

R1: „Podle mě je tohle dobrý systém a už tady je nějakou dobu a nebude se to v nic měnit.“

R2: „Já si myslím že to jen tak neskončí, že to takhle bude furt.“

R3: „Myslím, že by se tohle nemohlo stát.“

R4: „Nevím.“

R5: „Řekl bych, že tohle možná se stane až někdy ve vzdálené budoucnosti.“

Trend proměny servisních organizací v prodlouženou ruku

35. Jaký názor máte na možnost propojení neziskového a státního sektoru?

R1: „No nezní mi to jako lepší věc.“

R2: „To si taky myslím, že nebude, myslím, že to zůstane tak jak to je.“

R3: „Tohle si myslím, že se nestane“

R4: „Bylo by to skvělé, ale bohužel tuto snahu ze strany státu zatím nijak nevnímám.“

R5: „Těžko říct, dřív tady něco podobného bylo a neumím posoudit, zda to bylo lepší.“

Trend individualizace občanských aktivit

36. Jak vnímáte nějak nástup trendu individualizace občanských aktivit?

R1: „Myslím si, že to tak nebude, protože dneska na jakoukoli organizaci, co se založí se musí udělat papíry a ty papíry musí někdo udělat, a když to bude dělat jednou ten a jednou ten tak to nejde, ten předseda, ten tam musí být.“

R2: „Kdybych si zakládal teď organizaci, tak si zřídím organizaci a minimálně si zřídím pokladníka, předsedu mít úplně nemusíme. Měli bychom prostě organizaci a zřídili bychom si pokladníka a pak bychom se prostě domluvili, ale to jde jen v malé organizaci.“

R3: „Myslím si, že to není dobrý nápad, kdyby to bylo dobromady, že by nikdo nic nezařídil, až řekneme že to dělat nebudeme, pak možná kdyby se řeklo, že to dělat nebudeme, tak by se sešli mladý.“

R4: „Kolektivní je rozhodně výhodnější, vzhledem k nastavení společnosti.“

R5: „Možná to v nějakých organizacích může být výhodnější, asi nějakých modernějších.“

37. Který model vám přijde výhodnější a proč (kolektivní, nebo reflexivní)?

R1: „To nemůže bez vedení fungovat.“

R2: „Vždycky je dobrý mít nějakýho vedoucího, popřípadě alespoň pokladníka nebo něco.“

R3: „Určitě kolektivní.“

R4: „Kolektivní.“

R5: „My využíváme asi spíš ten kolektivní, záleží asi na typu organizace.“

Virtuální aktivismus

38. Jak vnímáte trend nástupu virtuálního aktivismu?

R1: „Není to špatný tohle, v tom, že tam někdo třeba někde byl a něco se tam děje, tak můžeme jakoby pomoci si navzájem. Žádný příspěvky se neplatí nic, je to jenom skupina co si navzájem pomáhá a řeší spolu akce a nějakou agendu.“

R2: „Taky sem asi ve třech spolcích a platím je. Jsou to jakoby skupiny přátel, při přijetí se napíšu nějaký otázky, a můžeš být v té skupině.“

R3: „To se mi nelíbí, protože každé bude takhle sedět doma a ty lidi se nebudou vůbec znát, pak potom tady bude požár, tak se řekne ať si to udělá jinej, pak nic nebude nikdo dělat. Tady to dává lidi dohromady, i když teďko jsou všichni doma.“

R4: „Je to určitě vývoj, který v současné situaci akorát nabírá na síle.“

R5: „Nemáme moc možnosti to používat, ale do budoucna bychom toho chtěli využívat.“

39. Jakým způsobem využívá vaše organizace úplně či částečně organizací virtuálního aktivismu?

R1: „Stránky možná, ale to je tak všechn:“

R2: „Podle mě mají jen email.“

R3: „Hasiči mají svou stránku, a dávají se tam i fotky a tak

R4: „Máme webové stránky.“

R5: „*Máme webové stránky, ale jenom tam píšeme aktuality.*“

5 Výstupy kvalitativního výzkumu

V této kapitole analyzuji data, která vzešla z hloubkových rozhovorů s vedoucími členy neziskových organizací. Je třeba dodat, že každý z respondentů pochází z úplně jiného prostředí a tím způsobem se také vyjadřuje. Zatímco respondenti 1, 2 a 3, jsou ve vedení organizace v menších obcích a není to jejich hlavní pracovní poměr z toho důvodu mají na mnoho otázek diametrálně jiný pohled. Na rozdíl od respondentů 4 a 5, což jsou vedoucí pracovníci spolků, které mají zaměstnance a vykazují nějakou činnost jako svůj hlavní pracovní poměr.

5.1 Potřeba sdružování

Z tohoto důvodu jsem se také rozhodla k deskripci materiálů využít i odkazy kde respondenti mluví o mezilidských vztazích a shromažďování se za nějakým účelem, který nevede k finančnímu zisku. R1 vztahy mezi členy organizace popisuje takto: „*Sdružujou lidi se společnými zájmama. Mají společnej zájem, baví je, že v tý obci můžou fungovat, že mají společnej koníček.*“ Stejně tak referuje R1 na otázku, zda pociťují jako organizace pokles členů, kteří hledají jiné formy aktivismu: „*Já mám pocit, že to je jako dobrý, že ty lidi jako pomáhají, ale potom máme málo členů. Nikdo nikam nechce.*“ R2 popisuje důvody vzniku organizace: „*Nebavilo nás hrát za cizí obec, než je naše, tak jsme se domluvili, že si založíme svůj klub.*“ V otázce rozvoje organizace se pak R3 vyjadřuje takto: „*Organizace se rozvíjí, v organizaci pracuje určitéj výbor, pořádají různé akce, bály, karnevaly pro děti, dětské dny, halloween párty, pořádají brigády, snaží se dávat lidi dohromady v hojných počtech.*“ Na rozdíl od respondentů 4 a 5, vidíme jinou motivaci v potřebách a zejména v úspěších organizací. Motivace a potřeby jednotlivců mohou odpovídat typu organizace je zde korelace mezi občanským sdružením, pod které spadá R1 a R3 a spolek pod který spadají R4 a R5.

5.2 Problémy neziskového sektoru

Problémy neziskového sektoru jsem se již jednou v této diplomové práci zabývala, v hloubkových rozhovorech jsem se chtěla tomuto tématu více věnovat. O problematice neziskového sektoru se zmiňuje zejména R3: „*Posledním desetiletí existence neziskových organizací, zejména těch, které poskytují tzv. sociální služby, velmi zkomplikovala, ať již s ohledem na organizaci či financování.*“ V předchozím kvantitativním šetření jsme narazili na problematiku administrativní zátěže a byrokracie na úřadech. K administrativní zátěži, že vyjadřuje takto: „*Administrativa zabírá minimálně 50 % času vedoucích pracovníků.*“ K této administrativní zátěži se následně vyjadřuje i R2: „*No poslední dobou je toho fakt hodně – za posledních 5–10 let se to tak zdvojnásobilo.*“

5.3 Historie neziskového sektoru

Původně jsem nepředpokládala, že bych dokázala najít organizaci, která by byla založena před rokem 1939. Náhoda tomu chtěla, že v tomto kvalitativním šetření jsou rovnou dvě. Jde o dva sbory dobrovolných hasičů, obě z poměrně malých obcí s dlouholetou tradicí a aktivní členskou základnou. R1 k založení a důvodu založení referuje takto: „1900 založení – to už nevíme, ale nejspíš okolní vesnice měly dobrovolné hasiče.“ R1 referuje k otázce vztahující se k vývoji mezi lety 1939 – do roku 1945: „Hasiči fungovali normálně, jen prostě za druhé světové války byly omezení – že se nemohli sdružovat“ Aktivita a existence sboru dobrovolných hasičů byla zachována, ale bylo zakázáno se sdružovat. R3, pak následně referuje k vývoji organizace mezi lety 1948–1989: „Bylo víc zájemců o členství a pořád měli víc členů, že se zúčastňovali hodně soutěží, že měli hodně úspěchů, jako v roce 1987 kdy jsme vyhráli národní kolo v hasičském sportu. Že se prakticky rozvinul ten sbor tak, že začaly děti už od malička, rozvinulo se to tak, že v požárním sportu byly děti, dorostenci, ženy, muži i starší muži.“ Tímto náhledem do funkce a vývoje organizací, které fungují již přes 100 let se můžeme podívat jakým způsobem by se v následujících letech vyvíjet neziskové organizace.

5.3.1 Trend poklesu organizované participace

U respondentů R4 a R5 je poněkud problematické tento trend vysledovat, protože nemají členy jako občanská sdružení. Na druhou stranu R2 je sportovní spolek, který jako takový členy má. Závisí na účelu a provozu organizace, aby mohl být trend vysledován. R2 referuje poznatkem k placenému členství: „Tohle se nás asi úplně netýká, my máme členů jakoby pořád stejně, ale to je kvůli příspěvkům nesmyslným, vlastně se nám jako členům nevyplatí to platit.“ R1 k trendu poklesu členů v organizaci referuje takto: „U těch mladých prostě dostat je do kroužku je problém. Já mám pocit, že to je jako dobrý, že ty lidi jako pomáhají, ale potom máme málo členů. Nikdo nikam nechce.“

5.3.2 Trend setrvalé ztráty členství

Žádný z respondentů nevyjádřil k tomuto trendu jasný názor. Zajímavou korelaci nachází R1 v terminologii. R1: „U těch dobrovolných hasičů je to těžký takhle popsat, protože tam je sice jako hodně jasný rozdělení, kdo je dobrovolný, kdo dobrovolný zásahový a kdo profesionální zásahový, ale všichni si navzájem můžou něco předat.“

5.3.3 Trend konce samostatného neziskového sektoru

Respondenti se všichni vyjádřili k tomuto trendu zamítavě, R1 referoval takto: *„Podle mě je tohle dobrý systém a už tady je nějakou dobu a nebude se to v nic měnit.“*

5.3.4 Trend proměny servisních organizací v prodlouženou ruku

Kromě jednoho respondenta všichni respondenti uvedli, že s tímto trendem nesouhlasí. R1: *„No nezní mi to jako lepší věc.“* Zatímco R4 o tomto trendu referuje takto: *„Bylo by to skvělé, ale bohužel tuto snahu ze strany státu zatím nijak nevnímám.“* Příčinou tohoto rozkolu může být rozdílný přístup k financím, zatímco organizace R1, R2, R3 jsou financovány z rozpočtů obcí, organizace R4 a R5 jsou financovány vlastními zdroji, či zdroji z grantů. R5 se k trendu nevyjádřil ani kladně ani negativně: *„Těžko říct, dřív tady něco podobného bylo a neumím posoudit, zda to bylo lepší.“*

5.3.5 Trend individualizace občanských aktivit

Perspektivní trend individualizace občanských aktivit žádný z respondentů neoznačil jako v současnosti výhodnější než stávající model. R4 referuje takto: *„Kolektivní je rozhodně výhodnější, vzhledem k nastavení společnosti.“*

5.3.6 Virtuální aktivismus

Tento perspektivní trend je v poslední době vidět více než dříve a stejně tak referuje i R4: *„Je to určitě vývoj, který v současné situaci akorát nabírá na síle.“* R1 a R2 na toto mají podobný a ryze kladný názor. R2: *„Taky sem asi ve třech spolcích a platím je.“* R1: *„Není to špatný tohle, v tom, že tam někdo třeba někde byl a něco se tam děje, tak můžeme jakoby pomoci si navzájem.“* Zatímco R3 s tímto trendem nesouhlasí: *„To se mi nelíbí, protože každé bude takhle sedět doma a ty lidi se nebudou vůbec znát, pak potom tady bude požár, tak se řekne ať si to udělá jinej, pak nic nebude nikdo dělat. Tady to dává lidi dohromady, i když teďko jsou všichni doma.“* Nelze však popřít, že tento trend je již nějakou dobu na strmém vzestupu i díky současné situaci.

Závěr

Cílem práce: Historický vývoj, současnost a perspektivní trendy vývoje neziskového sektoru v České republice. Bylo zodpovědět základní výzkumnou otázku „Jaký byl historický, jaký je současný stav a jaké jsou perspektivní trendy vývoje neziskových organizací v České republice?“

Cílem teoretické části této práce bylo popsat vývoj neziskového sektoru až do současné doby. Následně bylo cílem popsat současný stav neziskového sektoru a dále uvést možné budoucí trendy neziskového sektoru, které můžeme očekávat.

Metodologická část popisuje, jakým způsobem byli vybráni respondenti do výzkumného řešení, a jakým způsobem toto řešení probíhalo. Byly použity dvě metody sběru dat, a to kvantitativní i kvalitativní.

V této diplomové práci bylo stanoveno pět hypotéz, z toho dvě hypotézy byly potvrzeny a dvě vyvráceny. Zároveň z dotazníkového šetření vyšlo, že pracovníci v neziskových organizacích jako velký problém vidí administrativní zátěž v sektoru.

Cíl této diplomové práce byl naplněn.

Diskuse

Vývoj, současný stav a perspektivní trendy neziskového sektoru v České republice jsou zřídka probádaná oblast, která by si zasloužila jistě více pozornosti. Až při zpracování této práce jsem se dozvěděla o jak rozsáhlý fenomén se jedná, a nakonec jsem zjistila, že v neziskové organizaci pracuji. Jde o odvětví spojené s touhou něco udělat bez nutnosti získat finanční odměnu úměrnou odměně v tržním sektoru.

Problémy současného neziskového sektoru, které bych označila za hlavní, jsou tři. Za prvé neodpovídající a zavádějící názvosloví, kde pro jeden a ten samý termín jsou užívána tři vzájemně podobná, ale nikoli úplně stejná pojmenování. Dále administrativní zátěž, která narůstá neúměrně ve všech odvětvích a zdržuje od skutečné provedené práce jednotlivců i organizací. A za třetí úřednická byrokracie, kterou za problém označilo v různých situacích mnoho organizací z provedeného výzkumu. Zmíněné problémy jistě nejsou neřešitelné, jde však bohužel o problémy, které ve velké míře neziskový sektor nedokáže vyřešit sám.

S výsledky, které jsem z šetření získala jsem v konečném výsledku spokojená, narazila jsem však na problémy ve dvou oblastech.

Zajistit širší pohled mi znemožnila nízká návratnost dotazníků, kterou jsem neočekávala. Pro rozesílání žádostí o jejich vyplnění jsem využila kontaktů zveřejněných

v Informačním systému nestátních neziskových organizací, který se v nemálo případech ukázal být neaktuální a získané e-mailové adresy byly buď neplatné, nebo jsem v odpovědi obdržela informaci o ukončení činnosti organizace.

U některých respondentů jsem se setkala s nepochopením otázek, odpovídáním na jiný typ otázky či čistým lobbingem ve vyplněných dotaznících. Některé odbornější termíny byly oslovenými organizacemi odmítány jako nesmyslné, zatímco jiní respondenti na ně odborně odpovídali.

Pro praktickou část své práce tedy vidím na základě výše zmíněných problémových oblastí prostor pro zlepšení jak v systému vyhledávání kontaktů, tak především v mé schopnosti psaní dotazníkových otázek, které mohly někdy být příliš odborné nebo nejasně položené. Celkově ji však vnímám jako úspěšnou, kdy se mi podařilo ze stanovených hypotéz dvě potvrdit a tři vyvrátit, a to na základě sesbíraných odpovědí z dotazníků a provedených rozhovorů.

Celkově svou práci hodnotím jako přínosný pohled na neziskový sektor. Považuji za důležité znát a chápat nastupující trendy v oblastech, kterými se práce zabývá, stejně jako základně rozeznávat a chápat jejich vznik, vývoj a charakteristiku. Neziskový sektor je neoddělitelnou součástí našeho demokratického státu a jako takový je pevně ukotvený do života nás všech. Proto bych tuto práci ráda směřovala nejen na sociální pracovníky a pracovníky neziskového sektoru, ale také pro všechny z nás, abychom získali povědomí o této důležité součásti naší společnosti.

Seznam použité literatury

- ARMSTRONG, Michael a Stephen TAYLOR. *Řízení lidských zdrojů: moderní pojetí a postupy : 13. vydání*. Přeložil Martin ŠIKÝŘ. Praha: Grada Publishing, 2015. ISBN 978-80-247-5258-7.
- BAČUVČÍK, Radim. *Marketing neziskových organizací*. Zlín: VeRBuM, 2011. ISBN 978-80-87500-01-9.
- BOUKAL, Petr. *Nestátní neziskové organizace: (teorie a praxe)*. V Praze: Oeconomica, 2009. ISBN 978-80-245-1650-9.
- ČEPELKA, Oldřich. *Průvodce neziskovým sektorem Evropské unie*. Liberec: Omega, 2003. ISBN 80-902376-4-9.
- ČERNÝ, P. *Zákon o sdružování občanů. Komentář*. Praha: C. H. Beck, 2010, s. 11.
- DEKKER, P. 2009. *Civiness: From Civil Society to Civic Services?* *Voluntas* 20:220–238
- ELIÁŠ, K. *Nový občanský zákoník s aktualizovanou důvodovou zprávou*. Ostrava: Sagit, 2012, s. 199.
- FRIČ, Pavol a Martin VÁVRA. *Tři tváře komunitního dobrovolnictví: neformální pomoc, organizovaná práce a virtuální aktivismus*. Praha: Agnes, 2012. ISBN 978-80-903696-9-6.
- FRIČ, Pavol. *Activities and needs of non-profit organizations in the Czech Republic : the results of quantitative sociological research*. 1st ed. Prague: ICN, 1998. 70 s. ISBN 8090228437.
- FRIČ, Pavol. *Neziskový sektor v ČR: výsledky mezinárodního srovnávacího projektu Johns Hopkins University*. Praha: Eurolex Bohemia, 2001. ISBN 80-86432-04-1.
- GEIST, Bohumil. *Psychologický slovník*. 2. Praha: Vodnář, 2000. ISBN 80-86226-07-7.
- HARTL, Pavel a Helena HARTLOVÁ. *Velký psychologický slovník*. Ilustroval Karel NEPRAŠ. Praha: Portál, 2010. ISBN 978-80-7367-686-5.
- HAVEL, Václav. *Moc bezmocných*. Brno: Univerzita J.E. Purkyně, 1989. Knižní řada stávkového výboru FF UJEP Brno.
- HENDL, Jan a Jiří REMR. *Metody výzkumu a evaluace*. Praha: Portál, 2017. ISBN 978-80-262-1192-1.
- HENDL, Jan. *Kvalitativní výzkum: základní teorie, metody a aplikace*. 2., aktualiz. vyd. Praha: Portál, 2008. ISBN 978-80-7367-485-4.
- MERLÍČKOVÁ RŮŽIČKOVÁ, Růžena. *Neziskové organizace: vznik, účetnictví, daně*. Olomouc: ANAG, 2013. Účetnictví, daně. str 6.
- MUDDE, Cas a Petr KOPECKÝ. *Uncivil Society: Contentious politics in postcommunist Europe*. 1. London: Routledg, 2003. ISBN 0-203-98878-7.

MÜLLER, Karel B. *Češi a občanská společnost: pojem, problémy, východiska*. Vyd. 2. Praha: Triton, 2003. Filosofická setkávání. ISBN 80-7254-387-3.

NOVOTNÝ, Jiří a Martin LUKEŠ. *Faktory úspěchu nestátních neziskových organizací*. Praha: Oeconomica, 2008. ISBN 978-80-245-1473-4.

PELIKÁNOVÁ, Anna. *Účetnictví, daně a financování pro nestátní neziskovky*. 2., aktualizované vydání. Praha: Grada Publishing, 2018. *Účetnictví a daně (Grada)*, s. 20. ISBN 978-80-271-0339-3.

PETERKOVÁ, M. Sdružování. In SLÁDEČEK, V.; POUPEROVÁ, O. a kol. RONOVSÁ, K. Komentář k § 304 obč. zák. In LAVICKÝ, P. a kol. *Občanský zákoník I. Obecná část (§ 1–654)*. Praha: C. H. Beck, 2014, s. 1329.

RAKUŠANOVÁ, Petra. 2005. „Třetí sektor a občanská participace v České republice.“ Pp. 81-104 in Mansfeldová, Zdenka, Aleš Kroupa (eds.). *Participace a zájmové organizace v České republice*. Praha: Sociologické nakladatelství SLON. 244 s. ISBN 80-86429-53-9.

SALAMON, L.M., Anheier, H.K.: *Defining of the Nonprofit Sector*, In: *A cross National Analysis*, Manchester University Press, 1997.

SKOVAJSA, Marek. *Občanský sektor: organizovaná občanská společnost v České republice*. Praha: Portál, 2010. ISBN 978-80-7367-681-0.
Správní právo – zvláštní část (vybrané kapitoly). Praha: Leges, 2011, s. 120–121.

ŠKARABELOVÁ, Simona. *Když se řekne nezisková organizace: příručka pro zastupitele krajů, měst a obcí*. Brno: Masarykova univerzita, 2002. ISBN 80-210-3031-3. Str 13.

ŠEDIVÝ, Marek a Olga MEDLÍKOVÁ. *Úspěšná nezisková organizace*. 3., aktualizované a rozšířené vydání. Praha: Grada, 2017. Manažer. ISBN 978-80-271-0249-5.

TESAŘ, Jan. *Co počít ve vlkově břiše: práce o vytváření struktur občanské společnosti z let 1968-1980*. Praha: Triáda, 2018. Delfín (Triáda). ISBN 978-80-7474-172-2.

VEBROVÁ, Jitka a Tomáš KRAJÍČEK. *Slovník cizích slov*. Praha: Plot, 2006. ISBN 80-86523-77-2.

Právní předpisy

OBECNÝ ZÁKONÍK OBČANSKÝ, JGS Nr. 946/1811

Zákon č. 89/2012 Sb., občanský zákoník v úplném aktuálním znění včetně automaticky zapracovaných změn.

Zákon č. 90/2012 Sb. *Zákon o obchodních společnostech a družstvech (zákon o obchodních korporacích)*

Zákon č. 248/1995 Sb. *Zákon o obecně prospěšných společnostech a o změně a doplnění některých zákonů*

Online zdroje

BENDA V. (1991) The Parallel 'Polis'. In: Skilling H.G., Wilson P. (eds) Civic Freedom in Central Europe. Palgrave Macmillan, London. https://doi.org/10.1007/978-1-349-11117-6_2

FRIČ P. Dílčí studie pro Koncepti politiky vlády vůči nestátním neziskovým organizacím do roku 2020 na téma: „Občanská společnost a definice NNO, vývoj, stav a trendy.“ Vláda České republiky [online]. [cit. 2021-04-18]. 25 s. Dostupné z WWW: http://www.vlada.cz/assets/ppov/rnno/dokumenty/studie_fric_pro_web.pdf

HUSTINX, L., LAMMERTYN, F. 2004. „The Cultural Basis of Volunteering: Understanding and Predicting Attitudinal Differences Between Flemish Red Cross Volunteers,“ Nonprofit and Voluntary Sector Quarterly 33: 4, 548-584.

NAVRÁTIL, J., POSPÍŠIL, M. 2012. Dreams of Civil Society after Twenty Years: The Case of the Czech Republic. Brno: CVNS.<http://c.ymcdn.com/sites/www.istr.org/resource/resmgr/wp2012/dreamcivilsoc.pdf>

MAIR, Johanna & MARTI LANUZA, Ignasi. (2006). Social Entrepreneurship Research: A Source of Explanation, Prediction, and Delight. Journal of World Business. 41. 36-44. 10.1016/j.jwb.2005.09.002.

Česká republika. Listina základních práv a svobod. In Sběrka zákonů, Česká republika. 1992, roč. 1993, částka 1, usnesení předsednictva České národní rady č. 2, s. 17-23. Dostupný také z WWW: <http://aplikace.mvcr.cz/sbirka-zakonu/ViewFile.aspx?type=z&id=22426>. ISSN 1211-1244.

Seznam grafů

Graf č.2 - Co vedlo k založení organizace?.....	38
Graf č.3- Proběhlo založení organizace snadno?.....	41
Graf č.4- Pokud neproběhlo snadno, popište proč:.....	42
Graf č.5 - Existovala vaše organizace i před rokem 1948?.....	43
Graf č.6 - Fungovala vaše organizace legálně mezi lety 1948-1989?.....	44
Graf č.7 - Byla vaše organizace nějakým způsobem perzekuována za svou existenci?.....	46
Graf č.8 - Souhlasíte se vznikem občanské společnosti?	47
Graf č. 9 - Vidíte tendenci vaší organizace růst?	48
Graf č.10 - Typ organizace (Nadace, Spolek, Ústav apod.)	49
Graf č. 11 - Jaké problémy se dotýkají vaší organizace, či je vnímáte v neziskovém sektoru	52
Graf č. 12 - Vnímáte trend nástupu organizované participace?.....	54
Graf č. 13 - Snaží se organizace nějakým způsobem využít organizované participace.....	55
Graf č. 14 - Vnímáte nějak, že by členové vaší organizace ztráceli potřebu být organizováni a spíše se orientují na vlastní formy aktivismu?.....	57
Graf č. 15 - Vnímáte nějak trend přílišné profesionalizace a ztráty kontaktu s klientem v neziskovém sektoru?.....	58
Graf č. 16 - Vnímáte nějak trend přílišné profesionalizace a ztráty kontaktu s klienty ve vaší organizaci?.....	59
Graf č. 17 - Vnímáte nějak nástup konce samostatného neziskového sektoru v České republice?	60
Graf č. 18 - Vnímáte nějak, že by vaše organizace procházela procesem hybridizace?.....	61
Graf č. 19 - Vnímáte nějak nástup trendu individualizace občanských aktivit?.....	62
Otázka č. 20 - Je vaše organizace spíše kolektivního charakteru?.....	63
Graf č. 21 - Je vaše organizace spíše reflexivního charakteru?.....	64
Graf č. 22 - Který model vám přijde v současné společnosti výhodnější?.....	65
Graf č. 23 - Vnímáte trend nástupu virtuálního aktivismu?.....	66
Graf č. 24 - Je vaše organizace úplně či částečně organizací virtuálního aktivismu?.....	67
Graf č. 25 - Poskytuje, nebo se věnuje vaše organizace nějaké z těchto služeb?.....	68

Seznam tabulek

<i>Tabulka č. 1. Co vedlo k založení organizace?.....</i>	<i>39</i>
<i>Tabulka č. 2. - Jaký je váš názor na celkový vývoj podmínek pro neziskový sektor nyní?.....</i>	<i>51</i>

Abstrakt

Neziskový sektor v České republice prošel za posledních 120 let velkou proměnou. Tato práce popisuje začátky neziskového sektoru, období rozkvětu v období První republiky, i období úpadku během Druhé světové války. Jakým způsobem se vyvíjela v 70. letech občanská společnost, na které je dnes neziskový sektor postaven. Diplomová práce popisuje funkci občanské společnosti v rámci neziskového sektoru, problémy a úskalí neziskového sektoru v České republice a objasňuje čtenáři typologii a problematiku názvosloví pro neziskový sektor. Poslední část teoretické části se věnuje perspektivním trendům v oblasti neziskového sektoru, a následně se v empirickém šetření snaží zjistit, zda v České republice můžeme pozorovat nástup těchto perspektivních trendů. Diplomová práce obsahuje dva druhy šetření v tomto směru, kvantitativní i kvalitativní.

Abstract

The non-profit sector in the Czech Republic has undergone a significant transformation over the last 120 years. This thesis describes the beginnings of the non-profit sector, its heyday in the First Republic period, as well as the period of decline during the Second World War. Equally, how the civil society developed in the 1970s, on which basis the non-profit sector is built today. The diploma thesis depicts the role of civil society within the non-profit sector, issues and difficulties of the non-profit sector in The Czech Republic and explains to the reader the typology and problems of terminology for the non-profit sector. The last segment of the theoretical part deals with the prospective trends in the non-profit sector, and then in an empirical survey, tries to determine whether we can observe the onset of these promising trends in the Czech Republic. The diploma thesis contains two types of research in this direction: quantitative and qualitative.